

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ
ПІДПРИЄМНИЦТВА**

*Навчальний посібник (у схемах)
(2-ге видання, перероб. та доп.)*

**За заг. ред. д.е.н., професора
Н. І. Верхоглядової**

Дніпро
2023

УДК 336.225.3
О-76

*Схвалено до друку та використання
в освітньому процесі науково-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 4 від 14.12.2022)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Божанова В. Ю., професор кафедри менеджменту, управління проектами і логістики ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», доктор економічних наук, професор;

Яковенко В. С., доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, кандидат економічних наук.

АВТОРИ:

Остапенко Тетяна Миколаївна, к.е.н., доцент (теми 1-6);

Кубецька Ольга Миколаївна, к.е.н., доцент (теми 1-6);

Кононова Ірина Володимирівна, д.е.н., доцент (теми 7, 8, 10);

Фісуненко Надія Олександрівна, к.е.н. (теми 2, 9);

Сидоров Олександр Анатолійович, к.е.н. (теми 2, 9).

Коваленко-Марченкова Євгенія Вікторівна, к.е.н. (теми 7, 8);

Протопопова Наталія Андріївна, старший викладач кафедри (тема 2).

О-76 Оподаткування суб'єктів підприємництва : навч. посібник (у схемах)/ 2-е вид., перероб. та доп. / Т. М. Остапенко, О. М. Кубецька, І. В. Кононова, Н. О. Фісуненко, О. А. Сидоров, Є. В. Коваленко-Марченкова, Н. А. Протопопова ; за заг. ред. д.е.н., проф. Н. І. Верхоглядової. Дніпро : ДДУВС, 2022. 196 с.

ISBN 978-617-8035-23-5

Навчальний посібник містить базові економічні знання та практичні ситуації (вправи), методичні вказівки до їх виконання, приклади розв'язання практичних ситуацій (вправ) для самостійної підготовки та практичної діяльності на підприємствах різних типів та галузей. Посібник має на меті активізацію роботи здобувачів вищої освіти під час лекцій та самостійної роботи, підвищення ефективності організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, посилення наочності викладання завдяки схематичній візуалізації текстового матеріалу, систематизацію знань і формування у здобувачів вищої освіти цілісного структурованого уявлення про предмет дисципліни. Розрахований на здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, аспірантів, викладачів і спеціалістів підприємств різних галузей. Видання також буде корисним під час виконання дипломних та дисертаційних робіт.

ISBN 978-617-8035-23-5

© Автори, 2023
© ДДУВС, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ТЕМА 1. Макро- і мікроаспекти оподаткування суб'єктів підприємництва	6
Контрольні запитання.....	23
Завдання для самостійної роботи.....	23
Тестові завдання.....	24
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	26
Практичні завдання з розв'язками.....	27
Практичні завдання для самостійної роботи.....	27
ТЕМА 2. Традиційні та спеціальні системи оподаткування суб'єктів підприємництва	34
Контрольні запитання.....	49
Завдання для самостійної роботи.....	49
Тестові завдання.....	50
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	55
Практичні завдання з розв'язками.....	56
Практичні завдання для самостійної роботи.....	56
ТЕМА 3. Специфіка оподаткування сільськогосподарських виробників	63
Контрольні запитання.....	74
Завдання для самостійної роботи.....	74
Тестові завдання.....	75
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	76
Практичні завдання з розв'язками.....	77
Практичні завдання для самостійної роботи.....	78
ТЕМА 4. Справляння податків і зборів фінансовими установами	81
Контрольні запитання.....	93
Завдання для самостійної роботи.....	93
Тестові завдання.....	94
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	96
Практичні завдання з розв'язками.....	97
Практичні завдання для самостійної роботи.....	99
ТЕМА 5. Особливості оподаткування нерезидентів	100
Контрольні запитання.....	107
Завдання для самостійної роботи.....	107
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	108
Практичні завдання з розв'язками.....	108
Практичні завдання для самостійної роботи.....	110

ТЕМА 6. Механізм оподаткування торгівельної та туристичної діяльності	113
Контрольні запитання.....	125
Завдання для самостійної роботи.....	126
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	126
Тестові завдання.....	126
Практичні завдання з розв'язками.....	127
Практичні завдання для самостійної роботи.....	130
ТЕМА 7. Порядок оподаткування діяльності суб'єктів малого бізнесу	133
Контрольні запитання.....	140
Завдання для самостійної роботи.....	141
Тестові завдання.....	141
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	143
Практичні завдання з розв'язками.....	144
ТЕМА 8. Пільгове оподаткування окремих видів діяльності	149
Контрольні запитання.....	154
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	155
Завдання для самостійної роботи.....	155
ТЕМА 9. Оподаткування експедиторської діяльності	158
Контрольні запитання.....	165
Завдання для самостійної роботи.....	165
Тестові завдання.....	166
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	167
Практичні завдання з розв'язками.....	168
Практичні завдання для самостійної роботи.....	169
ТЕМА 10. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності	170
Контрольні запитання.....	188
Завдання для самостійної роботи.....	188
Тестові завдання.....	189
Гра «Так-Ні» (бліц-опитування).....	191
Практичні завдання з розв'язками.....	192
Практичні завдання для самостійної роботи.....	193

ВСТУП

Навчальний посібник «Оподаткування суб'єктів підприємництва» призначений для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр».

Мета пропонованого матеріалу полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок оподаткування суб'єктів господарювання за галузевим підходом.

Для досягнення цієї мети передбачається наступне:

- ознайомити здобувачів вищої освіти зі змістом та сутністю податкової системи, елементами податкової системи, із основними засадами податкової політики держави в сучасних умовах, видами податків, зборів, платежів, порядком оподаткування за окремими видами податків, зборів, платежів;
- навчити розраховувати окремі податки, збори, платежі, що підлягають сплаті.

Навчальний посібник «Оподаткування суб'єктів підприємництва» сприяє здатності орієнтуватися у системі оподаткування суб'єктів різних галузей народного господарства. Зміст матеріалу, що знайшов відображення у структурі та сутності тем, надає необхідні знання та навички щодо практичної і теоретичної підготовки здобувача для роботи на підприємстві та характеризує ступінь підготовленості майбутнього фахівця до самостійного виконання відповідних функцій.

Навчальний посібник «Оподаткування суб'єктів підприємництва» має на меті активізацію роботи студентів під час самостійної роботи, підвищення ефективності організації самостійної роботи, посилення наочності викладання завдяки схематичній візуалізації текстового матеріалу, систематизацію знань і формування у здобувачів вищої освіти цілісного структурованого уявлення про особливості оподаткування суб'єктів підприємництва.

Структурно-логічні схеми є основою організації цілеспрямованого засвоєння учбового матеріалу, реалізації вимог щодо формування системи певних знань і навичок в студентів.

Побудова навчального матеріалу в посібнику в методичному плані розраховано на формування практичних навичок щодо розрахунку сум податків, зборів, платежів, що підлягають сплаті.

ТЕМА 1. МАКРО- І МІКРОАСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1

Сутність і види податків. Сутність зборів (плати, внеску), мита

Податок – це обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку (згідно пп. 6.1 Податкового кодексу)

Відмінні риси (ознаки, характеристики) податкових платежів

Законність – право на встановлення і введення податків має тільки держава

Обов'язковість – відповідність розпорядженням, що містяться у нормах податкового права, незалежно від розсуду суб'єкта оподаткування

Нецільовий характер – податки не мають цільового призначення

Безоплатність – держава не зобов'язана надати платнику будь-який еквівалент внесеному платежу

Вносяться до бюджету

Грошова форма внесення в бюджет

Відчуження частини власності суб'єктів на користь держави

Однобічний характер встановлення – податкові відносини мають односторонню спрямованість – від платника до держави

Безповоротність – податок надходить у бюджет та залишається там для фінансування потреб держави та суспільства

Регулярність внесення – податок вноситься в бюджет періодично, у чітко встановлені законодавством строки

Загальні теорії податків та їх економічний зміст

<i>Теорії оподаткування</i>		<i>Економічний зміст</i>
Теорії обміну (18 –19 ст.)	Атомістична теорія (суспільного договору; публічного договору; фіскального договору; обміну послугами між державою і громадянами; послуг) С. Вобан, Ш. Монтеск'є, Д. Юм, Ж. Руссо, Дж. Мілль	Податок є результатом договору між громадянами та державою, згідно з яким підданий вносить державі плату за охорону його особистої і майнової безпеки, захист від зовнішніх ворогів та інші послуги, що вимагає коштів на утримання державних органів.
	Теорія податку як страхової премії Дж. Мак Куллох, А. Тьєр	Необхідність сплати податків є превентивним заходом на випадок настання будь-якого ризику: пожежі, війни; сума податку визначається пропорційно сумі доходу або майна, тому що витрати з охорони і захисту повинні розподілятися по сумі власності, що охороняється.
	Теорія насолоди Ж. Сімонд де Сімонді	Платник за допомогою податків купує насолоду: суспільний правопорядок, правосуддя; податки мають сплачуватися з чистого доходу, а не з капіталу.
Теорія фізіократів (18 ст.) Ф. Кене, О. Мірабо, А. Тюрго	Усі податки можна замінити одним податком на чистий продукт – земельним (прямий, визначається на основі кадастру і стягується із землевласників від земельного доходу); обкладаються податком лише доходи, які були одержані єдиним продуктивним класом у суспільстві.	
Класична теорія (податкового нейтралітету) (кін. 18 – 1-а пол. 19 ст.) В. Петті, А. Сміт, Д. Рікардо	«Невидима рука ринку» забезпечує інтереси суспільства, лише витрати на оборону та утримання урядового апарату необхідно компенсувати податками, об'єктом оподаткування якими є земля, праця і капітал.	
Теорії примусового характеру податку	Теорія жертви (19 ст.) Дж. С. Мілль	Громадяни при сплаті податків приносять державі жертву – роблять це не добровільно і терплять нестатки.
	Теорія колективних потреб (19-20 ст.) А. Вагнер, Ф. Нітті, Е. Селігман, Е. Сакс, Л. Штейн	Зростання державних витрат обумовлює необхідність збільшення податкового тягаря і порушує проблеми його справедливого розподілу в суспільстві: пропорційного і прогресивного оподаткування.

<p>Теорія економіки суспільного сектору (поч. 20 ст.) К. Віксель, Е. Ліндаль</p>	<p>Справедливий розподіл податкових надходжень до бюджету, що використовуються для державних потреб. Податки повертаються платникам у формі державних послуг.</p>
<p>Кейнсіанська теорія (початок 20 ст.) Дж. Кейнс</p>	<p>Податки є головним важелем регулювання економіки і виступають однією зі складових її успішного розвитку. Держава повинна за допомогою бюджетної політики, маніпулюючи податками та державними витратами, здійснити свій керівний вплив на споживання і зайнятість населення і таким чином регулювати циклічні коливання економіки. Прогресивне оподаткування знижує ризики виробників відносно капітальних вкладень.</p>
<p>Неокейнсіанська теорія (50 – 60 рр. 20 ст.) Ф. Модильяні, Дж. Хікс, П. Самуельсон</p>	<p>Механізм податкового регулювання має враховувати зміни рівня податків як засобу проведення антициклічної політики: зниження в періоди спаду, підвищення в роки підйому з метою стримування ділової активності.</p>
<p>Посткейнсіанська теорія (серед. 20 ст.) Дж. Робінсон, П. Девідсон</p>	<p>Поєднання політики доходів держави (податкової політики) з політикою зростання економіки.</p>
<p>Теорія неоконсерватизму</p>	<p>Зниження загального рівня податків з метою підтримки високого рівня заощаджень та інвестицій. Надання податкових пільг корпораціям і населенню, що формують споживчий попит на ринку. Сума зібраних податків на пряму залежить від рівня доходності суспільства.</p>
<p>Теорія зовнішніх ефектів (екстерналій) (30-ті рр. 20 ст.) А. Пігу</p>	<p>Необхідність організації перерозподілу коштів через механізм державного бюджету за допомогою прогресивного оподаткування для максимізації добробуту.</p>
<p>Теорія монетаризму (50-ті рр. ХХ ст.) М. Фрідмен</p>	<p>Податки є другорядним регулятором грошово-кредитної політики (інструментом вилучення з обігу зайвої кількості грошей). Скорочення ставок податків із метою збільшення заощаджень, що можуть бути інвестовані у виробництво.</p>
<p>Теорія економіки пропозиції (70-ті рр. 20 ст.) А. Лаффер, М. Фелдстайн, М. Боскін, Г. Стейн, Р. Манделл</p>	<p>Із метою стимулювання заощаджень та інвестицій необхідно встановити оптимальну ставку податкових вилучень; проводити політику прискореної амортизації, що збільшує внутрішні джерела інвестицій; запровадити податкові</p>

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

	пільги щодо реінвестування капіталу; зменшити оподаткування доходів від власності. Зменшення оподаткування трудових доходів і зняття інституційних перешкод сприяє розширенню пропозиції праці й забезпечує економічне зростання.
Теорія держави (90-ті рр. 20 ст.) Д. Норт	Сума зібраних податків напряду залежить від рівня доходності суспільства.
Теорія раціональних очікувань (90-ті рр. 20 ст.) Роберт Е. Лукас	Держава впливає лише на рівень цін і податкове навантаження. Податки є регулятором пропозиції на ринку.
Теорія оптимального оподаткування (кін. 20 – поч. 21 ст.) Е. Аткинсон, Дж. Стігліц, П. Даймонд, Дж. Мірліс, Дж. Слемрод, В. Танзі, У. С. Вікрі	Податкові реформи спрямовані на ослаблення обтяжливої дії податкової системи і більш рівномірний розподіл податкового навантаження. Важливий фактор оптимізації оподаткування – це скорочення масштабів ухилення від сплати податків.
Теорія Левіафан-оподаткування (кінець 20 ст.) Дж. Бреннан, Дж. Б'юкенен	Обмеження податкової бази та податкової ставки повинні задовольнити інтереси держави і дозволити профінансувати набір суспільних благ і послуг.
Теорія демократичного оподаткування (кін. 20 – поч. 21 ст.)	Рівень оподаткування визначається виборцями і затверджується в Конституції. Виборці беруть участь в ухваленні рівня доходів і видатків бюджету держави.
Теорія еволюційного оподаткування (кін. 20 – поч. 21 ст.)	Уряд визначає рівень оподаткування в країні, платники податків мають можливість застосовувати різні методи ухилення від оподаткування.
Теорія глобалізації (кін. 20 – поч. 21 ст.) В. Танзі, Дж. Робертсон	Введення спеціальних податків на іноземні трансакції, що дозволить різко обмежити транскордонні валютні спекуляції.

1.2

Теоретичні аспекти податкових платежів

Елементи податку:

Платники податку – фізичні особи, юридичні особи та їх відокремлені підрозділи, що мають, одержують об'єкти оподаткування або провадять діяльність, що є об'єктом оподаткування, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів;

Об'єкт оподаткування – предмет, що підлягає обкладенню, а саме майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку;

База оподаткування – конкретні вартісні, фізичні або інші характеристики певного об'єкта оподаткування;

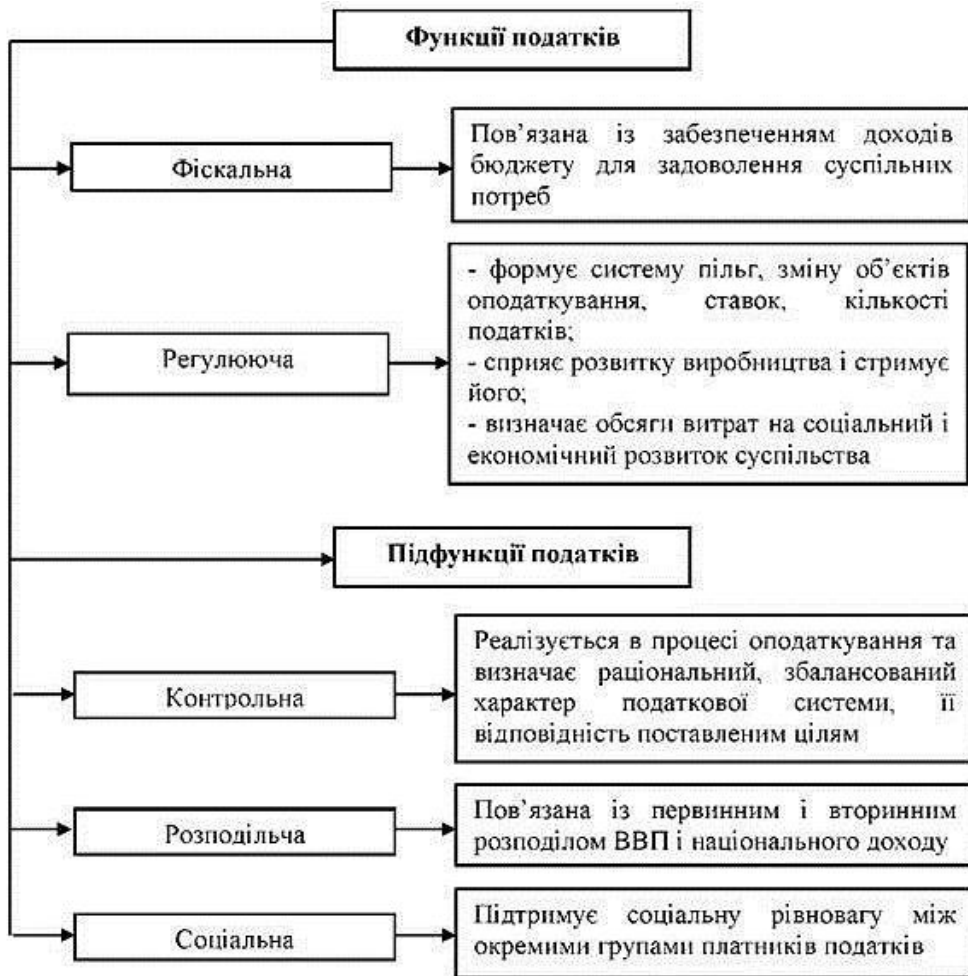
Ставка податку – розмір податкових нарахувань на одиницю виміру бази оподаткування;

Порядок обчислення податку – здійснюється шляхом множення бази оподаткування на ставку податку із/без застосування відповідних коефіцієнтів;

Податковий період – період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів;

Податкові пільги – звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності певних підстав;

Строк сплати податку – період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений.

КЛАСИФІКАЦІЯ СТАВОК ПОДАТКУ

1. В залежності від податкового тиску (тягаря) на платника

1) Базова (основна) ставка – враховує особливості чи виду діяльності платника, що або полегшує, або збільшує податковий тягар.

2) Знижена ставка – визначена з урахуванням особливостей платника податків і видів його діяльності, форми та розміру одержуваних ним доходів і за розміром є нижчою за розмір базової ставки. Іноді подібні ставки можуть застосовуватися як податкові пільги.

3) Підвищена ставка – ставка оподаткування, яка визначена з урахуванням особливостей платника податків і виду його діяльності, форми та розміру одержуваних їм доходів і перевищує розмір базової (основної) ставки.

2. У залежності від методу встановлення

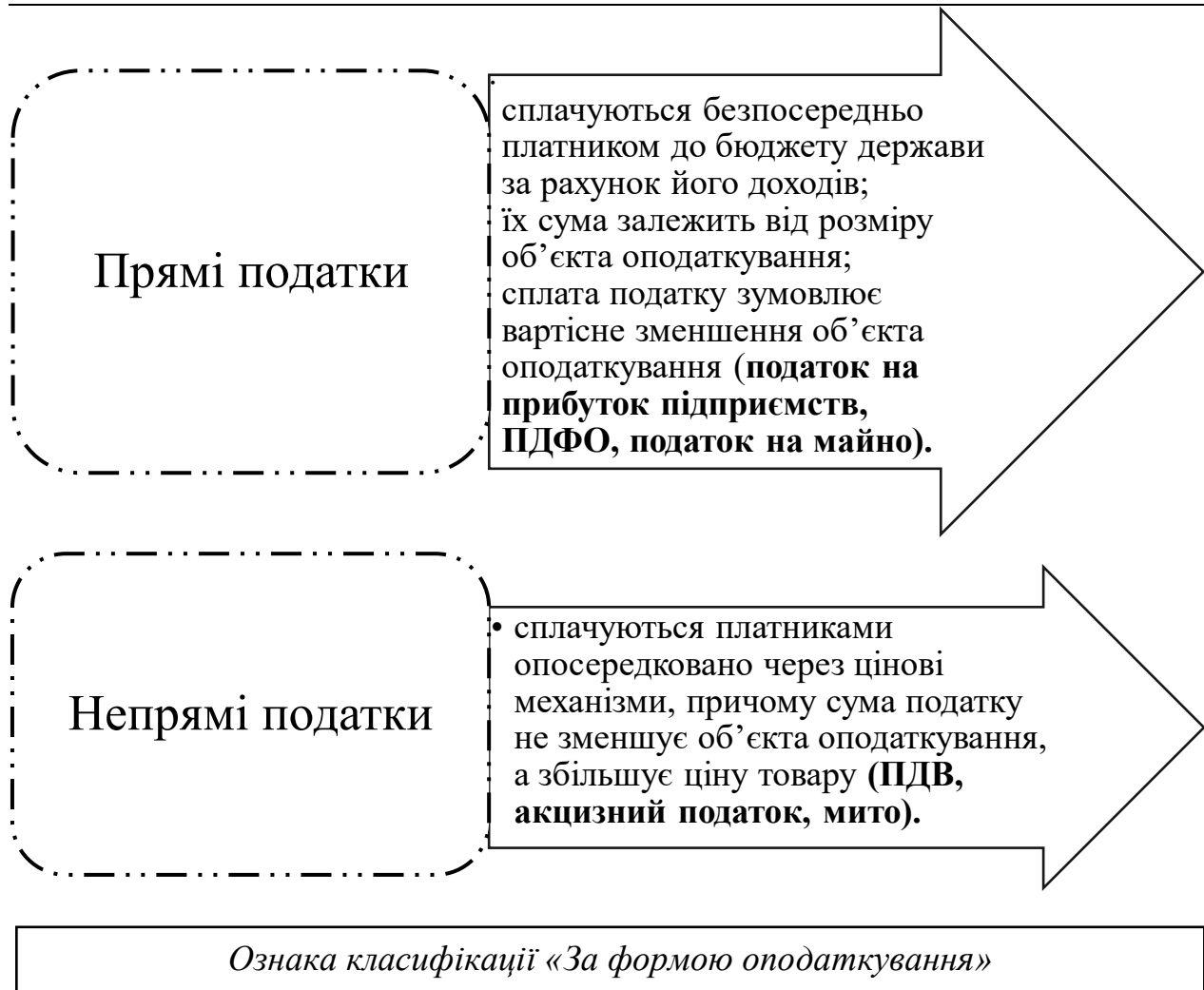

1) Абсолютні (тверді) – ставки податку, при яких розмір податку у твердій фіксованій величині визначається на кожну одиницю оподаткування. Подібні ставки застосовуються в Україні досить рідко через перманентні інфляційні процеси. У тих випадках, коли використовуються абсолютні ставки, їх перегляд відбувається доволі часто.

2) Відносні – ставки податку, при яких розмір податку встановлюється у визначеному співвідношенні до одиниці обкладання.

Ознака класифікації «За правовою ознакою»

<p>Загальнодержавні податки та збори – обов’язкові платежі, що встановлюються ВРУ і обов’язкові до сплати за єдиними ставками на всій території країни</p>	<p>Місцеві податки та збори – це податки та збори, що встановлюються органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства, вони є обов’язковими до сплати в межах адміністративно-територіальних одиниць та зараховуються до їх бюджетів</p>
<ul style="list-style-type: none"> – податок на прибуток підприємств; – податок на доходи фізичних осіб; – податок на додану вартість; – акцизний податок; – збір за першу реєстрацію транспортного засобу; – екологічний податок; – рентна плата; – МИТО. 	<ul style="list-style-type: none"> – податок на майно; – єдиний податок; – збір за місця для паркування транспортних засобів; – туристичний збір.

✓ **Прямі податки** (податки, які стягуються внаслідок придбання та накопичення матеріальних благ і залежать від масштабів об'єкта оподаткування; вони розподіляють податковий тягар так, що ті, хто має вищі доходи, платять більше):

- платить і несе на собі одна особа;
- включаються у ціну на стадії виробництва у виробників;
- стягуються за декларацією і за кадастрами;
- стягуються з виробництва цінностей.

✓ **Непрямі податки** (податки, які не залежать від доходів або майна окремого платника, а визначаються розміром споживання; непрямі податки включаються до ціни як надбавка (або складова), і їх сплачує кінцевий споживач; більшою мірою їх сплачують платники, які більше споживають, тобто ті, які мають більші доходи):

- сплачує одна особа, а несе інша;
- включаються у ціну на стадії реалізації як надбавка до ціни товару;
- стягуються за тарифами;
- стягуються зі споживання цінностей.

**Основні засади
(принципи)
податкового
законодавства
України**

загальність оподаткування - кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені цим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями цього Кодексу;

рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації - забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;

невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;

презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу;

фіскальна достатність - встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

соціальна справедливість - установлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;

економічність оподаткування - установлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;

нейтральність оподаткування - установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків;

стабільність - зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року;

рівномірність та зручність сплати - установлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками;

єдиний підхід до встановлення податків та зборів - визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку.

1.3

Суб'єкти господарювання як платники податків і зборів

Суб'єкти господарювання – резиденти і нерезиденти (фізичні особи, юридичні особи та їх відокремлені підрозділи), які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування відповідно до податкового законодавства, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів є платниками податків (п. 15.1 ПКУ).

Залежно від мети і механізму здійснення, господарська діяльність платників податків поділяється на підприємницьку та непідприємницьку.

Суб'єкти господарювання – це учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством (ст. 55 ГКУ).

Суб'єкти господарювання (підприємництва):

(1) Господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку.

(2) Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані як підприємці.

Права та обов'язки суб'єктів господарювання як платників податків

<i>Права</i>	<i>Обов'язки</i>
<ul style="list-style-type: none"> – безоплатно отримувати у контролюючих органах, у тому числі і через мережу «Інтернет», інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю; – представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно, через податкового агента або уповноваженого представника; – обирати самостійно, якщо інше не встановлено ПКУ, метод ведення обліку доходів і витрат; – одержувати відстрочення, розстрочення сплати податків або податковий кредит в порядку і на умовах, встановлених ПКУ; – бути присутнім під час проведення перевірок та надавати пояснення з питань, що виникають під час таких перевірок, ознайомлюватися та отримувати акти (довідки) перевірок, проведених контролюючими органами, перед підписанням актів (довідок) про перевірки, у разі наявності зауважень щодо змісту складених актів (довідок) підписувати їх із застереженням та подавати контролюючому органу письмові заперечення; – оскаржувати в порядку, встановленому цим Кодексом, рішення, дії (бездіяльність) контролюючих органів (посадових осіб), зокрема індивідуальну податкову консультацію, 	<ul style="list-style-type: none"> – стати на облік у контролюючих органах в порядку, встановленому законодавством України; – вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів; – подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів; – сплачувати податки та збори у строки та у розмірах, встановлених ПКУ та законами з питань митної справи; – подавати на належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування, первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів. У письмовій вимозі обов'язково зазначаються конкретний перелік документів, які повинен надати платник податків, та підстави для їх надання; – подавати контролюючим органам інформацію, відомості про суми коштів, не сплачених до бюджету в зв'язку з отриманням податкових пільг (суми отриманих пільг) та

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

<p>яка йому надана, а також узагальнюючу податкову консультацію;</p> <ul style="list-style-type: none"> – вимагати від контролюючих органів проведення перевірки відомостей, що можуть свідчити на користь платника податків; на нерозголошення контролюючим органом (посадовими особами) відомостей про такого платника без його письмової згоди та відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час виконання посадовими особами службових обов'язків, крім випадків, коли це прямо передбачено законами; 	<p>напрями їх використання (щодо умовних податкових пільг – пільг, що надаються за умови використання коштів, вивільнених у госпсуб'єкта внаслідок надання пільги, у визначеному державою порядку);</p> <ul style="list-style-type: none"> – подавати контролюючим органам інформацію в порядку, у строки та в обсягах, встановлених податковим законодавством; – виконувати законні вимоги контролюючих органів щодо усунення виявлених порушень законів з питань оподаткування та митної справи і підписувати акти (довідки) про проведення перевірки;
<p><i>Права платника податків</i></p>	<p><i>Обов'язки платника податків</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> – на залік чи повернення надміру сплачених, а також надміру стягнутих сум податків та зборів, пені, штрафів; – на повне відшкодування збитків (шкоди), заподіяних незаконними діями (бездіяльністю) контролюючих органів (їх посадових осіб), у встановленому законом порядку; – самостійно обирати спосіб взаємодії з контролюючим органом в електронній формі через електронний кабінет, якщо інше не встановлено ПКУ; – подавати декларацію та інші документи в паперовій формі у разі виникнення технічних проблем у роботі електронного кабінету (наявність помилки має бути підтверджена у порядку, встановленому методологом електронного кабінету або судом). – інші права, передбачені законом. 	<ul style="list-style-type: none"> – не перешкоджати законній діяльності посадової особи контролюючого органу під час виконання нею службових обов'язків та виконувати законні вимоги такої посадової особи; – повідомляти контролюючим органам за місцем обліку такого платника про його ліквідацію або реорганізацію протягом трьох робочих днів із дня прийняття відповідного рішення (крім випадків, коли обов'язок здійснювати таке повідомлення покладено законом на орган державної реєстрації); – повідомляти контролюючі органи про зміну місцезнаходження юридичної особи та зміну місця проживання фізичної особи – підприємця; – забезпечувати збереження документів, пов'язаних із виконанням податкового обов'язку, протягом строків, установлених ПКУ;

	<p>– допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для проведення перевірок з питань обчислення і сплати податків та зборів у випадках, встановлених ПКУ;</p> <p>– використовувати електронний кабінет для листування з контролюючими органами в електронній формі у разі подання звітності в електронній формі, а також після проходження електронної ідентифікації он-лайн в електронному кабінеті, крім платників податків, які відмовилися від використання електронного кабінету в порядку, встановленому ПКУ, та платників податків, які не визначили спосіб взаємодії із контролюючим органом.</p>
--	---

Класифікація суб'єктів господарювання (підприємництва)

<i>За Законом № 2164-VIII</i>	<i>За ст. 55 ГКУ</i>
<p>СУБ'ЄКТИ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА (СТАТУС: підприємці, юридичні особи)</p>	
<p>Показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передуює звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв:</p> <ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – до 350 тис. євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тис. євро; – середня кількість працівників – до 10 осіб. 	<p>У яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 млн. євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.</p>

СУБ'ЄКТИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (<i>СТАТУС: підприємці, юридичні особи</i>)	
Що не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: <ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – до 4 млн. євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн. євро; – середня кількість працівників – до 50 осіб. 	У яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро , визначену за середньорічним курсом НБУ.
СУБ'ЄКТИ СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (<i>СТАТУС: підприємці, юридичні особи</i>)	
Що не відповідають критеріям для малих підприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: <ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – до 20 млн. євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 40 млн. євро; – середня кількість працівників – до 250 осіб. 	Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.
<i>За Законом № 2164-VIII</i>	<i>За ст. 55 ГКУ</i>
СУБ'ЄКТИ ВЕЛИКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА (<i>СТАТУС: юридичні особи</i>)	
Що не відповідають критеріям для середніх підприємств та показники на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: <ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – понад 20 млн. євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – понад 40 млн. євро; – середня кількість працівників – понад 250 осіб. 	У яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 млн. євро , визначену за середньорічним курсом НБУ.

*Класифікація платників податків/ суб'єктів господарювання
(суб'єктів підприємництва) за ПКУ*

<i>Вид платника податків</i>	<i>Критерії</i>
Суб'єкти малого підприємництва (СМП)	Загальний обсяг доходу не перевищує 10 млн євро за середньорічним курсом НБУ та середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб (ст. 55 ГКУ)
Інші платники (проміжна категорія)	Усі платники, що не належать до категорії СМП або до категорії великих платників податків
Великий платник податків	Юридична особа або постійне представництво нерезидента на території України, у якої обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує еквівалент 50 млн. євро, або загальна сума платежів, сплачених до Державного бюджету України, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, за такий самий період перевищує еквівалент 1 млн. євро. (пп.. 14.1.24 ПКУ)

Використовується у бухгалтерській та податковій сферах для вирішення таких питань:

- 1) складу форм фінансової звітності, що мають складати суб'єкти підприємницької діяльності;
- 2) максимальні строки тривалості перевірок, що здійснюються фіскальними органами (крім строків, установлених податковим законодавством для «великих платників податків», – категорія, що визначається в ПКУ), а також іншими органами державного нагляду (контролю);
- 3) обов'язковість застосування електронної податкової звітності до податкових органів (платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації контролюючому органу в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису).

Контрольні запитання:

1. Як суб'єкту господарювання визначити свій вид суб'єкту господарювання?
2. У яких формах може бути зареєстрований в Україні суб'єкт господарювання (підприємництва)?
3. Що існують обмеження для участі у підприємницькій діяльності (для громадян)?
4. Що таке податкове навантаження?
5. Що розуміється під податковою системою? Назвіть елементи податкової системи.
6. Ознаки класифікації податків, зборів і платежів.
7. Які розрізняють основні види податкової ставки?
8. Яка з функцій податкової системи (податків забезпечує нагромадження капіталу в різних сферах економіки)?
9. Який із принципів податкового законодавства забезпечує установлення податків відповідно до платоспроможності їх платників?
10. Яким принципом забезпечується недопущення дискримінації?
11. До якого виду податків відноситься акцизний податок?
12. Які функції виконують податки?
13. Назвіть принципи оподаткування.
14. Назвіть основні елементи податку?
15. Назвіть загальнодержавні та місцеві податки та збори України.

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Нормативно-правові засади адміністрування податків і зборів в Україні». Пропоновані питання:

1. Сутність адміністрування податків і зборів.
2. Характеристика діючої системи адміністраторів податків, зборів, платежів.
3. Елементи адміністрування податків. Функції та принципи податкового адміністрування.

Завдання 2. Здійсніть огляд літературних джерел та дайте відповідь на ряд запитань (табл.):

<i>Ознака класифікації</i>	<i>Вид податку</i>	<i>Сутність виду податку</i>	<i>Приклад конкретного податку</i>
...
...

Тестові завдання

1. Який з цих законодавчих актів регулює відносини у сфері справляння податків і зборів, що стягуються в Україні?

1. Конституція України
2. Закон України «Про державний бюджет на відповідний рік».
3. Бюджетний кодекс України.
4. Податковий кодекс України.

2. Діяльність держави і платників у процесі нарахування, сплати, зарахування податків, контролю за своєчасністю та повнотою їх надходження до бюджету – це:

1. Податкова робота.
2. Податкова політика.
3. Податкова система.
4. Податкова декларація.

3. Вказати функції податків:

1. Фіскальна, регулювальна і контрольна.
2. Нагромаджувальна і економічна.
3. Накопичувальна і стримулююча.
4. Фіскальна, стимулювальна і змішана.

4. Яка функція податків проявляється під час формування та наповнення бюджету держави?

1. Фіскальна.
2. Регулювальна.
3. Розподільча.
4. Стимулювальна.

5. До якої групи податків належить єдиний податок?

1. Прямі загальнодержавні.
2. Непрямі загальнодержавні.
3. Прямі місцеві.
4. Місцеві, податки на споживання.

6. Обов'язкові платежі фізичних та юридичних осіб до бюджетів, здійснювані у порядку і на умовах, що визначаються законодавчими актами країни – це:

1. Об'єкт оподаткування.
2. База оподаткування.
3. Податки.
4. Ставка податку.

7. Що означає поняття «об'єкт оподаткування»?

1. Майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

2. Майно.

3. Це розмір податкових нарахувань на одиницю виміру бази оподаткування.

4. Дохід (прибуток) або його частина.

8. Що означає поняття «податкові пільги»?

1. Це передбачене податковим законодавством звільнення платника податку від нарахування та сплати податку.

2. Це передбачені податковим і митним законодавством звільнення платника податку від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору.

3. Це розмір податкових нарахувань на одиницю виміру бази оподаткування.

4. Це знижка.

9. Які з перелічених податків відносяться до загальнодержавних?

1. Податок на прибуток підприємств

2. Податок на майно.

3. Збір за місця для паркування транспортних засобів.

4. Туристичний збір.

10. Особи, які мають об'єкти оподаткування або проводять діяльність, що є об'єктом оподаткування, сплачують податки та збори – це:

1. Платники.

2. Суб'єкти оподаткування.

3. Особи.

4. Платники податків.

11. Обов'язки платників податку:

1. Сплачувати податки і збори у встановлені строки.

2. Представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно.

3. Безоплатно отримувати інформацію про податки та збори та нормативно-правові акти, що їх регулюють.

4. Користуватися податковими пільгами за наявності підстав.

12. Права платників податку:

1. Стати на облік у контролюючих органах.

2. Сплачувати податки і збори у встановлені строки.

3. Вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів.

4. Користуватися податковими пільгами за наявності підстав.

13. Система заходів, що вживають контролюючі органи для контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів – це:

1. Податкова система.
2. Податкова політика.
3. Податковий контроль.
4. Податкова робота.

Гра «ТАК–НІ» (бліц-опитування)

На поставлені нижче запитання необхідно дати відповідь «так» або «ні». Викладач ставить питання студентам. Студенти мають швидко, упродовж кількох секунд, дати відповідь на поставлене питання.

Запитання для проведення гри:

1. Застосування відповідальності за порушення податкового законодавства передбачене невиконанням платником податків/податковим агентом покладеного на нього обов'язку?
2. До протиправних дій платників податків належить недотримання термінів сплати?
3. Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних пені?
4. Чи настає кримінальна відповідальність особи (ст. 212 ККУ), що займається підприємницькою діяльністю через створення ФОП, за не сплату податків, зборів?
5. Одним з тих, хто спробував створити першу наукову теорію оподаткування, став Бенджамін Франклін?
6. У разі зміни адреси в червні поточного року, платник податків сплачує податки (податок на прибуток, ПДВ) за новим місцем обліку/реєстрації?
7. Суб'єкти підприємницької діяльності – юридичні особи, протягом доби від дня одержання свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності, стають на облік в органі державної податкової служби?
8. Стати СПД – фізичній особі стати на облік платників податків в органі державної податкової служби, потрібно у п'ятиденний термін від дня державної реєстрації?
9. Першим етапом розвитку податкової системи України став прийнятий у 1994 р. у новій редакції Закон України «Про систему оподаткування»?
10. Із метою зменшення податкового навантаження на підприємства, у 1998 р. запроваджено альтернативні системи оподаткування – єдиний податок та фіксований сільськогосподарський податок?
11. Податковий кодекс України набрав чинності з 02.12.2010 р.?
12. Адміністрування податків і зборів (обов'язкових платежів) здійснюють органи державної податкової служби?

13. В Україні податковий орган висилає декларацію з ПДВ підприємству приблизно за місяць до дати її подання?

14. Органи Державної митної служби України здійснюють адміністрування акцизного податку?

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. Сума податкових зобов'язань – 100000 грн. Сума податкового кредиту – 95000 грн. Сума ПДВ до сплати в бюджет складає ? грн. Проведіть розрахунок податкового навантаження з ПДВ*.

Розв'язок:

1. Розрахунок суми ПДВ, що підлягає сплаті у бюджет:

$$100000 \text{ грн.} - 95000 \text{ грн.} = 5000 \text{ грн.}$$

2. Розрахунок податкового навантаження з ПДВ:

$$(5000 \text{ грн.} \div 100000 \text{ грн.}) \times 100 \% = 5 \%$$

* **Примітки:** Податкове навантаження з ПДВ – співвідношення суми ПДВ до сплати в бюджет до загальної суми податкових зобов'язань за звітний період.

Завдання 2. Проведіть розрахунок податкового навантаження з податку на прибуток*. Дохід підприємства складає 150000 грн. Витрати – 130000 грн. Податок на прибуток складає ? грн.

Розв'язок:

1. Розрахунок суми податку на прибуток, що підлягає сплаті у бюджет:

$$(150000 \text{ грн.} - 130000 \text{ грн.}) \times 18 \% = 3600 \text{ грн.}$$

2. Розрахунок податкового навантаження з податку на прибуток:

$$(3600 \text{ грн.} \div 150000) \times 100 \% = 2,4 \%$$

* **Примітки:** Податкове навантаження з податку на прибуток – співвідношення суми податку на прибуток до сплати в бюджет до суми доходу за звітний період.

Податкове навантаження в загальному вигляді має наступний вигляд (КПН – коефіцієнт податкового навантаження):

$$\frac{C_{\text{под.}}}{C_{\text{дох.}}} \times 100,$$

де $C_{\text{под.}}$ – сума податків, зборів конкретного платника податків;

$C_{\text{дох.}}$ – сума доходів, обрана для розрахунку.

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Сума податкових зобов'язань – 200000 грн. Сума податкового кредиту – 95000 грн. Сума ПДВ до сплати в бюджет складає ? грн. Проведіть розрахунок податкового навантаження з ПДВ.

Завдання 2. Проведіть розрахунок податкового навантаження з податку на прибуток. Дохід підприємства складає 250000 грн. Витрати – 230000 грн. Податок на прибуток складає ? грн.

Завдання 3. З метою засвоєння основних **функцій податків та їх змісту**, знайдіть відповідне трактування для наведених функцій:

Сутність функцій податків:

_____ **функція** є визначальною у характеристиці суті податків. З її допомогою забезпечується формування фінансових ресурсів державного бюджету, які є матеріальною базою держави для виконання своїх функцій.

_____ **функція** – за допомогою податків забезпечується формування доходів бюджету з наступним їх спрямуванням на фінансування різноманітних заходів держави. Саме з її допомогою встановлюються пропорції розподілу фінансових ресурсів між платниками податків та державою.

_____ **функція** – полягає у тому, що з допомогою податків держава здійснює систематичний і цілеспрямований вплив на всі сторони діяльності платників. Найефективнішою формою прояву даної функції податків є надання пільг окремим платникам податків або повне звільнення від оподаткування з окремих видів податків або окремих фізичних чи юридичних осіб.

Завдання 4. Пов'яжіть наведені терміни з їх змістом (табл. 1.1). Для цього проставте ліворуч від номера терміну відповідну літеру.

Таблиця 1.1

**Співвідношення та взаємозв'язок понять
«підприємницька діяльність», «підприємництво», «бізнес»**

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
___ Бізнес	А) безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством.
___ Підприємницька діяльність	Б) форма діяльності у сфері виробництва і обміну товарів та надання послуг з метою отримання прибутку.
___ Підприємництво	В) комерційна чи будь-яка інша діяльність, що не може суперечити закону і спрямована на отримання прибутку.

Завдання 5. Проведіть розрахунок податкового навантаження з ПДВ.

Таблиця 1.2

Динаміка податкового навантаження ПДВ підприємства за 2022 рік

Період	Податкове зобов'язання		Податковий кредит		Сума ПДВ до сплати у бюджет	Коефіцієнт податкового навантаження, %
	Дохід від реалізації (без ПДВ)	ПДВ	Вартість придбання без ПДВ	ПДВ		
1 квартал	100000	20000	50000	10000		
2 квартал	150000	30000	100000	20000		
3 квартал	200000	40000	200000	40000		
4 квартал	250000	50000	150000	30000		
Разом						X

Завдання 6. Проведіть розрахунок податкового навантаження з податку на прибуток.

Таблиця 1.3

Динаміка податкового навантаження з податку на прибуток за 2022 рік

Період	Доход	Матеріали	Зарплата	ЄСВ	Амортизаційні відрахування	Інші	Разом	Прибуток, що підлягає оподаткуванню	Податок на прибуток	Коефіцієнт податкового навантаження %
1 кв.	100000	50000	10000	2200	2500	-	64700			
2 кв.	150000	100000	15000	3300	2500	-	120800			
3 кв.	200000	200000	20000	4400	2500	-	226900			
4 кв.	250000	150000	25000	5500	2500	-	183000			
Разом										X

Завдання 7. У світовій практиці визначають декілька способів стягнення податків. **Необхідно:** до кожного з способів стягнення податків підібрати відповідний податок.

Способи стягнення податків

<i>Спосіб стягнення</i>	<i>Зміст способу стягнення</i>	<i>Типовий приклад податку</i>
<i>Кадастровий спосіб</i>	Стягнення податків передбачає використання кадастрів, тобто реєстрів, які складаються з переліку найтипівіших об'єктів (доходи, земля), які класифікуються за зовнішніми ознаками. Така класифікація дає змогу визначити середню дохідність об'єкта обкладання податком. До зовнішніх ознак належать: розмір ділянки оподаткування, кількість живності, віддаленість від транспортних шляхів тощо.	
<i>Біля джерела</i>	Сплата податку здійснюється безпосередньо при оплаті доходу платника. Податок/внесок стягується безпосередньо при видачі найманому працівнику заробітної плати або іншого доходу.	
<i>Авансовий спосіб</i>	Сутність цього способу полягає в тому, що платник податку сплачує його частками протягом усього податкового періоду. Кінцева сплата податку відбувається в кінці податкового терміну.	
<i>Кінцевий за результатом</i>	За цим способом сплата податку здійснюється з одночасним заповненням податкової декларації та здачею її в податкові органи.	
<i>При витрачанні доходів</i>	Цей спосіб стягнення застосовується при обкладанні податками, які входять до ціни виробу і сплачуються кінцевими споживачами при придбанні товарів і виробів	

Завдання 8. Наведіть категорійні узагальнення складових системи адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів) (табл. 1.5).

Визначення понятійного апарату елементів системи адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів)

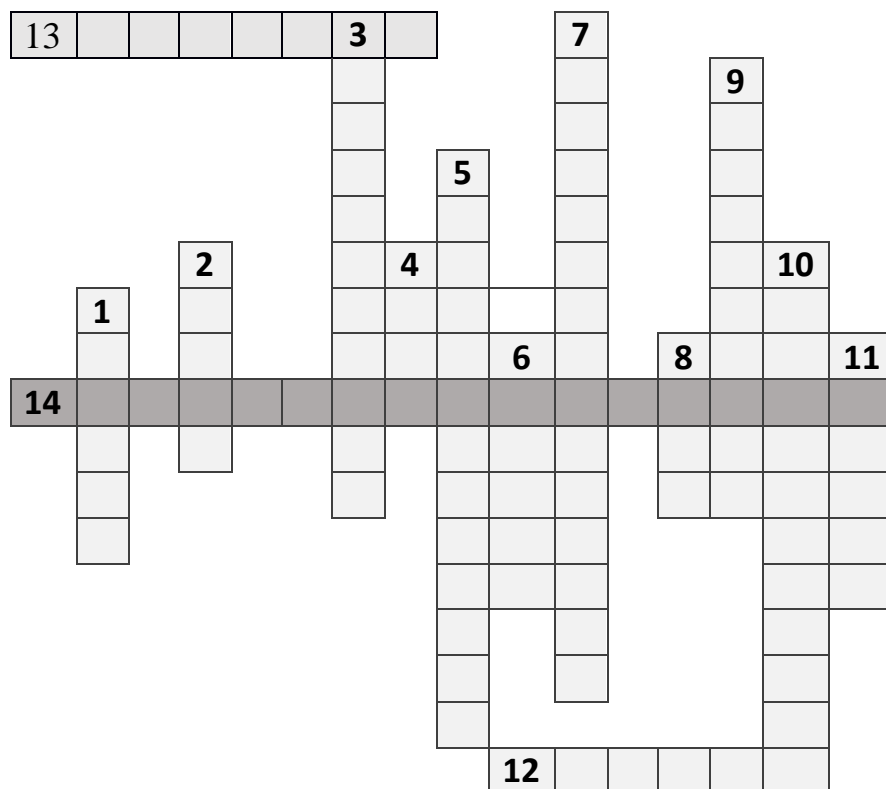
<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
___ Контрольні дії та заходи	А) Процесуальні дії адміністратора, пов'язані з реалізацією наданих прав та виконанням покладених законодавством обов'язків з метою забезпечення наповнення Державного бюджету України
___ Підконтрольний суб'єкт	Б) Державна фіскальна служба України, митні органи, контрольні дії яких спрямовані на діяльність підконтрольних суб'єктів для забезпечення реалізації податкової політики
___ Об'єкт адміністрування	В) Усі суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність та мають об'єкти оподаткування
___ Предмет адміністрування	Г) Податки, збори (обов'язкові платежі)
___ Податкові адміністратори	Д) Первинні, зокрема електронні документи, реєстри бухгалтерського та податкового обліку, фінансова та податкова звітність, які містять відомості за певний період та підлягають контролю (перевірці) у зв'язку із справлянням податків, зборів (обов'язкових платежів) та на які спрямовані контрольні дії адміністраторів

Завдання 9. Розгадайте кросворд «Основи оподаткування».

По вертикалі: (1) законодавчо визначена величина податкових нарахувань на одиницю вимірювання податкової бази: величина податку з одиниці земельної площі, ваги, кількості товару, частка від вартості об'єкта оподаткування тощо; (2) об'єкт оподаткування; (3) його сплачують громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які перебувають на території адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної, міської ради або ради ОТГ, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, та тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), визначених пп. 268.5.1 ПК; (4) він потрапляє до первісної вартості придбаного транспортного засобу; (5) принцип оподаткування, за яким кожний громадянин держави повинен брати участь у підтримці своєї країни по можливості та відповідно до доходів, які він отримує під охороною держави; (6) податки, що стягуються у процесі витрати матеріальних благ, визначаються розміром споживання, включаються у вигляді надбавки до ціни реалізації товару і сплачуються споживачем; (7) сукупність норм (правил), методів, засобів і дій, за допомогою яких спеціально уповноважені органи держави здійснюють управлінську діяльність у податковій сфері; (8) один із головних

елементів податкового закону (Податкового кодексу України), до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання; (9) збір, що тимчасовий в Україні; (10) наявність легкового автомобіля, з року випуску якого минуло не більше п'яти років та середньоринкова вартість якого становить понад 375 розмірів МЗП – визначає потребу його сплати; (11) передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі;

По горизонталі: (12) його сплачують сільгоспвиробники (у тому числі приватні підприємці – фермери); (13) основна ставка ПДВ в Україні; (14) податки і збори, що їх встановлює Верховна Рада України, що вводяться в дію винятково законами України і діють на всій території України.

Список використаних джерел

1. Бідюк О. О., Шара Є. Ю. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посібн. К.: ЦУЛ, 2012. 496 с.
2. Бондарь М. І., Лисенко Н. М. Облік і звітність підприємств в системі оподаткування: навч. посібн. К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2014. 587 с.
3. Калінеску Т. В., Калінеску В. О., Корецька-Гармаш Т. В. та ін. Адміністрування податків: навч. посіб. К: ЦУЛ, 2013. 290 с.
4. Котенко Л. М., Крутова А. С., Тарасова Т. О. Оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності: навч. посібн. Х. : ХДУХТ, 2013. 387 с.

5. Коцупатрий М. М., Ковач С. І., Безверхий К. В. Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». К.: КНЕУ, 2015. 196 с.
6. Левицька С. О., Свірко С. В., Осадча О. О. Облік і звітність в оподаткуванні: підручник. Рівне : НУВГП, 2013. 298 с.
7. Макурін А. А. Теорія оподаткування: навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2018. 75 с.
8. Малишкін О. Коефіцієнт податкового навантаження на мікро-рівні: розрахунок та застосування. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 1. С. 18-25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2015_1_4.
9. Меліхова Т. О., Троян О. В. Аналіз впливу податкового навантаження на рівень податкової безпеки підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 20. С. 33-37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_20_8.
10. Податкова система. Тести. URL : http://shatohina-v-i.at.ua/podatкова_sistema.pdf.
11. Тищенко В. Ф. Податкова система: мультимедійний навч. посіб. Харків, 2021. URL : <http://ebooks.git-elt.hneu.edu.ua/taxsystem/index.html>.
12. Баранова В. Г. Податкова система: навч. посіб. В.Г. Баранова та ін. / за ред. В.Г. Баранової. Одеса: ВМВ, 2014. 344 с.
13. Волохова І. С., Дубовик О. Ю. Податкова система: навч. посіб. Харків: Вид-во «Діса плюс», 2019. 402 с.
14. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Аранчій В. І. Податкові відносини суб'єктів підприємництва: управління та адміністрування: навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2017. 473 с.
16. Про підприємництво : Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>.
17. Прохар Н. В. Податковий облік: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни студентами напряму 6.030509 «Облік і аудит» за КМСОНП ПУЕТ. Полтава: ПУЕТ, 2013. 192 с.
18. Распопова Ю. О., Єрьоміна О. Л. Оподаткування підприємств. Част. 1: Основні засади оподаткування в Україні: навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2018. 44 с.
19. Хомутенко В. П., Луценко І. С., Хомутенко А. В. Адміністрування податків, зборів, платежів. Одеса : «Атлант», 2015. 314 с.

ТЕМА 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

2.1

**Економічна сутність та необхідність функціонування
традиційних та спеціальних систем оподаткування**

Спеціальний податковий режим

- спрощена система оподаткування – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 ПКУ, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Загальний податковий режим

- застосовується при оподаткуванні усіх платників податків, за винятком тих суб'єктів, на яких законодавець прямо розповсюджує спеціальний податковий режим.

Юридична особа чи фізична особа – підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим ПКУ, та реєструється платником єдиного податку в порядку, визначеному розділом XIV ПКУ

СПОСОБИ ПОДАВАННЯ ЗАЯВИ НА ЗАСТОСУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ:

Заява подається до контролюючого органу за вибором платника податків в один з таких способів:

1) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;

2) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;

3) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством;

4) суб'єкту державної реєстрації як додаток до реєстраційної картки, що подається для проведення державної реєстрації юридичної особи. Електронна копія заяви, виготовлена шляхом сканування, передається державним реєстратором до контролюючого органу одночасно з відомостями з реєстраційної картки на проведення державної реєстрації юридичної особи або фізичної особи - підприємця згідно із Законом "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

Примітки: при обранні спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання повинен визначити, до якої групи платників єдиного податку (ЄП) він належить.

Основні умови роботи і ставки єдиного податку

Групи платників єдиного податку	Платник єдиного податку	Основні умови перебування в групі			Ставка єдиного податку / єдиного соціального внеску	
		Річний обсяг доходу не вище (грн.)	Кіл-ть працівників не більше (осіб)	Діяльність	Звичайна	Підвищена
1	2	3	4	5	6	7
Перша група	Фізичні особи-підприємці	167 розмірів МЗП, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року	0	Виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню	ЄП: у межах до 10 % розміру прожиткового мінімуму ЄСВ «за себе»: 22% від МЗП	15 % (у випадках, визначених п. 293.4 ПКУ: до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування)
Друга група	Фізичні особи-підприємці	834 розміри МЗП, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року	10	Господарська діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства (крім надання посередницьких послуг з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна, а також здійснення діяльності з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння)	ЄП: у межах до 20 % розміру МЗП ЄСВ «за себе» для пенсійного стажу: 22 % від МЗП	

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

1	2	3	4	5	6	7
Третя група	Юридичні особи та фізичні особи-підприємці	1167 розмірів МЗП, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року	Без обмежень		ЄП: 3 % доходу при сплаті ПДВ; 5 % доходу для неплатників ПДВ ЄСВ «за себе» для пенсійного стажу; 22% від мінімальної заробітної плати	Для ФОП у випадках, визначених п. 293.4 ПКУ: 15 % (до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування); Для юридичних осіб, у випадках, визначених п. 293.5 ПКУ (подвійна ставка): 6 % зі сплатою ПДВ; 10 % без сплати ПДВ (до суми перевищення граничного обсягу доходу; до доходу отриманого у разі застосування негрошової форми розрахунків; до доходу від діяльності не передбаченої спрощеною системою оподаткування)
Четверта група	Сільськогосподарські товаровиробники – юридичні особи та фізичні особи-підприємці, які провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство»	Частка сільськогосподарські товаровиробництва юридичної особи за попередній період > 75 %	Без обмежень	Для фізичної особи-підприємця за умови виконання сукупності таких вимог: 1) здійснюють виключно виробництво сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж; 2) провадять господарську діяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси; 3) не використовують працю найманих осіб; 4) членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї; 5) площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше 2 гектарів, але не більше 20 гектарів.	% до нормативної грошової оцінки 1 га з урахуванням коефіцієнта індексації станом на 1 січня поточного року залежно від категорії (типу) земель, їх розташування	

**Розмір мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму
у 2022 році**

Показники		Сума, грн
Мінімальна заробітна плата за місяць (МЗП)	з 1 січня	6500,00
	з 1 жовтня	6700,00
Прожитковий мінімум для працездатної особи (ПМ)	з 1 січня	2481,00
	з 1 липня	2600,00
	з 1 грудня	2684,00

Базові показники для нарахування ЄСВ у 2022 році

Показники		Сума, грн
Мінімальний страховий внесок (ЄСВ) за себе (МЗП × 22 %)	з 1 січня	1430,00 (6500,00 × 22 %)
	з 1 грудня	1474,00 (6700,00 × 22 %)
Максимальне обмеження бази нарахування ЄСВ (15 розмірів МЗП)	з 1 січня	97500,00 (6500,00 × 15)
	з 1 жовтня	100500,00 (6700,00 × 15)

Ставки та розміри ЄП у 2022 році

Показники		Максимальна сума, грн	Примітки
Єдиний податок для платників I групи	з 1 січня	248,10	Не більше 10 % розміру прожиткового мінімуму (ПМ = 2481 грн)
Єдиний податок для платників II групи	з 1 січня	1300,00	Не більше 20 % розміру мінімальної заробітної плати (МЗП = 6500 грн)

Граничний розмір доходу при обчисленні єдиного податку у 2022 році

Показники	Граничний розмір доходу	
	розміри МЗП	сума, грн
Єдиний податок для платників I групи	167	1085500,00
Єдиний податок для платників II групи	834	5421000,00
Єдиний податок для платників III групи	1167	7585500,00

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Умови перебування на спрощеній системі оподаткування

<i>Група платників єдиного податку</i>	<i>Наймані працівники</i>	<i>Види діяльності</i>	<i>Обсяг доходу</i>
1 група	Не використовують працю найманих працівників	Виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або господарська діяльність з надання побутових послуг населенню	Протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати (1002000,00 грн)
2 група	0-10 осіб	Здійснюють господарську діяльність з надання послуг, в т. ч. побутових, платникам єдиного податку, та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	Не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати (5004000,00 грн)
3 група	Кількість не обмежена	—	Не перевищує 1167 розміри мінімальної заробітної плати (7002000,00 грн)
4 група	Не використовують працю найманих працівників, членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї	Здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж	—

СПЛАТА ЄДИНОГО ПОДАТКУ

<i>Група ЄП</i>	<i>Ставка</i>	<i>Періодичність сплати</i>	<i>ЄП у 2022</i>	<i>Строк сплати</i>	<i>Останній день сплати</i>
1-а	до 10 % від прожиткового мінімуму для працездатних осіб	Раз на місяць	227	До 20-го числа поточного місяця	у 2022: 20.01, 18.02, 18.03, 20.04; 20.05, 20.06, 20.07, 19.08, 18.09, 20.10, 18.11, 20.12.
2-а	до 20 % від МЗП		1300		
3-я	5 % від доходу – неплатники ПДВ, 3 % від доходу – платники ПДВ	Раз на квартал	–	Протягом 10 днів після останнього дня подання декларації з ЄП	за IV кв. 2021 р. – 19.02 за I кв. 2022 р. – 19.05 за II кв. 2022 р. – 19.08 за III кв. 2022 р. – 18.11 за IV кв. 2022 р. – 17.02
4-я	I кв. – 10 %; II кв. – 10 %; III кв. – 50 %; IV кв. – 30 %	Раз на квартал	–	Самостійно обчислює суму податку станом на 1 січня. Протягом 30 к. днів після закінчення кварталу.	2022: за I кв. – 29.04 за II кв. – 29.07 за III кв. – 28.10 за IV кв. – 30.01

*Процедура
переходу на
єдиний
податок
(ЄП) за
ставкою 2 %*

1. Заява. Коментар: Форма заяви про застосування спрощеної системи оподаткування затверджена наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2019 року № 308.

2. Кабінет, паперова форма. Коментар: Для обрання або переходу на спрощену систему оподаткування за ставкою 2 % доходу суб'єкт господарювання подає до контролюючого органу заяву про застосування спрощеної системи оподаткування за вибором у паперовій формі або засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотримання вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги». Суб'єкт господарювання, у разі неможливості подання заяви до контролюючого органу за місцем податкового обліку, може подати заяву про застосування спрощеної системи оподаткування у паперовій формі до будь-якого найближчого контролюючого органу. Також суб'єкт господарювання має можливість подати заяву про застосування спрощеної системи оподаткування за ставкою 2 % через Електронний кабінет.

3. Терміни. Для новостворених зареєстрованих в установленому законом порядку суб'єктів господарювання термін для подання заяви становить 10 днів з дня державної реєстрації. Такі суб'єкти господарювання вважатимуться платниками єдиного податку III групи з дня їх державної реєстрації.

Суб'єкт господарювання вважається платником єдиного податку III групи за ставкою 2 %:

- з **1 квітня 2022 року** – у разі подання заяви до 1 квітня 2022 року;

- з **наступного робочого дня після подання заяви** – у разі подання заяви починаючи з 1 квітня 2022 року.

Звітування по єдиному податку за ставкою 2 %

1. Терміни: податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку III групи за ставкою 2 % доходу є календарний місяць.

2. Форма: з урахуванням змін, внесених до ПКУ, розробляється нова форма податкової декларації платника єдиного податку III групи на період дії воєнного та надзвичайного станів.

**ФОП, які обрали спрощену систему оподаткування,
в період до та після воєнного, надзвичайного стану**

<i>Група ФОП на ЄП</i>	<i>Опис</i>	<i>Ставка єдиного податку на місяць (згідно п.п 293.1, 293.2 ПКУ)</i>	<i>Подача звіту в ДПС</i>	<i>Термін оплати ЄП (згідно 295.1 і 295.3 ПКУ)</i>
1 група	дохід за 2022 рік до 1085500 грн, відсутність найманих працівників	до 10% ПМ, що становить 248,10 грн (2481 грн × 10%)	звіт подається раз в рік протягом 60 календарних днів після завершення року (пункти 49.18.3 та 296.2 ПКУ)	до 20 числа (включно) поточного місяця або авансовим внеском за весь звітний період (п. 295.1 ПКУ). Для прикладу: єдиний податок за січень сплачується до 20 січня включно
2 група	дохід за 2022 рік до 5421 000 грн, максимум 10 найманих працівників	до 20% МЗП, що дорівнює 1300 грн (6500 грн × 20%)	звіт подається щоквартально протягом 40 календарних днів після завершення кварталу (пункт 49.18.2 та 296.3 ПКУ)	протягом 10 календарних днів після останнього дня подання декларації за квартал (п. 295.3 ПКУ). Для прикладу: Звіт за перший квартал подається до 10 травня (40 календарних днів). Тому термін оплати податку за перший квартал до 20 травня
3 група	дохід за 2022 рік до 7585 500 грн, кількість співробітників необмежена	3% + ПДВ або 5% від доходу		

Особливості щодо єдиного податку (ЄП) *

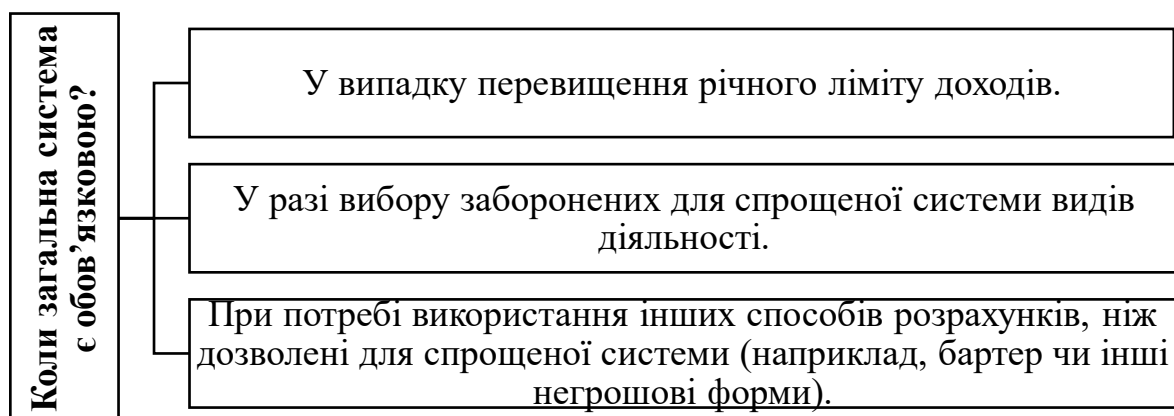
Група ФОП на ЄП	Опис	Ставка ЄП на місяць з 01.04.2022 р. до припинення ВС, НС	Подача звіту в ДПС	Термін оплати податку з 01.04.2022 р. до припинення ВС, НС
1 група	дохід за 2022 рік до 1 085 500 грн, відсутність найманих працівників	мають право не сплачувати ЄП	Декларація платника ЄП не заповнюється	Термін оплати довільний, так як сплата ЄП в цей період є добровільною
2 група	дохід за 2022 рік до 5 421 000 грн, максимум 10 найманих працівників	мають право не сплачувати ЄП	за період, в якому ЄП не сплачувався	
3 група (спец. група) **	ФОП та юридичні особи з доходом за календарний рік до 10 мільярдів грн, кіль-ть співробітників необмежена, за винятком видів діяльності в п. 9.3 Закону 2120-IX	<u>2% від доходу</u>	Декларація платника ЄП подається за звітний квартал із зазначеннями суми щомісячного доходу протягом 40 календарних днів після завершення кварталу	щомісяця до 15 числа сплачується авансовий внесок ЄП за підсумками попереднього календарного місяця

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

<i>Критерії</i>	<i>ФОП і юрособи <u>спецгрупа (3 група)</u></i>
обмеження за обсягом діяльності	відсутні ¹
кількість працюючих, чол.	будь-яка
дозволені види діяльності ²	Всі, крім заборон, які передбачені пп. 9.3 підрозд. 8 Перехідних положень ПКУ. Серед цих заборон² : – азартні ігри, лотереї; – обмін іноземної валюти; – виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів; – видобуток і реалізація корисних копалин; – страхові компанії й кредитні спілки; – фізособи-нерезиденти При цьому: – обмеження п. 291.5 ПКУ не розповсюджуються; – дозволений роздрібний продаж всіх підакцизних товарів ¹ ; – дозволений імпорт автомобілів; – дозволено видобування підземних та поверхневих вод підприємствами, які надають послуги централізованого водопостачання та водовідведення ¹ .
ставка податку у 2022 р.	2% (неплатник ПДВ ³)
звітний період щодо єдиного податку	місяць
звітний щодо ЄСВ «за себе» (у ФОП)	рік
ЄСВ «за себе» у 2022 році (лише для ФОП)	– січень 2022 р. – вересень 2022 р. – мінімум 1430 грн ; – жовтень-грудень 2022 р. – мінімум 1474 грн . – (з 01.03.2022 р. до завершення воєнного стану + 12 місяців після його завершення мають права не платити (підстава – п. 9-19 Прикінцевих і перехідних положень Закону про ЄСВ)
1. обмеження знято з 16 квітня 2022 року; 2. мається на увазі заборона здійснювати такі види діяльності під час перебування на спецгрупі. При цьому можна мати такий зареєстрований вид діяльності за КВЕД; 3. якщо перед цим платник податку був платником ПДВ, то реєстрація не анулюється, а призупиняється, а розрахунок показників СЕА фіксується на тих, які були до переходу. ПДВ не сплачується у т.ч. й при імпорті товарів, крім імпорту товарів, які мають походження з рф.	

ДЕКЛАРАЦІЯ З ЄП

<i>Група ЄП</i>	<i>1-2-а</i>	<i>3-а</i>	<i>4-а</i>
<i>Періодичність подання</i>	Раз на рік	Раз на квартал	Раз на рік. Декларація за поточний рік
<i>У які строки подати</i>	60 днів після закінчення року з 1 січня до 1 березня (за 2021 р. до 01.03.2022 р.)	40 днів після закінчення кварталу	Не пізніше 20 лютого

Порядок реєстрації платників податків

<i>Система оподаткування</i>	<i>Порядок реєстрації платником податків</i>
Загальна система	Орган ДПС самостійно здійснює взяття на облік не пізніше ніж наступного робочого дня від дня отримання відомостей від держреєстратора. Ніяких заяв до податкової служби не подається.

Обмеження за видами діяльності

<i>Система оподаткування</i>	<i>Обмеження за видами діяльності</i>
Загальна система	Немає спеціальних обмежень (види діяльності, які заборонено провадити ФОП, перераховані в ст. 4 Закону України від 07.02.1991 р. № 698-ХІІ «Про підприємництво»)

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Особливості та обмеження загальної та спрощеної систем оподаткування

Особливості та обмеження	Загальна система		Спрощена система	
	юридична особа	фізична особа - підприємець	фізична особа - підприємець	юридична особа
Що оподатковуємо	Прибуток (фінрезультат, скоригований на різниці з ПКУ)	Прибуток (доходи за мінусом витрат, які дозволено ПКУ)	Весь дохід (усі надходження за звітний період)	Весь дохід (усі надходження за звітний період)
Ставка податку	Базова ставка податку - 18 %	18 % – податок на дохід, 1,5 % – військовий збір, 22 % – ЄСВ	5 % без ПДВ або 3 % + ПДВ + 22 % – ЄСВ з МЗП	5 % без ПДВ або 3 % + ПДВ
Коли сплачується	раз на рік (для певних категорій щокварталу)	щокварталу	щокварталу	щокварталу
Податки на зарплату працівників	22 % – ЄСВ, від нарахованого доходу, за рахунок підприємства; 18 % + 1,5 % – ПДФО та ВЗ, за рахунок працівника. Сплачуються щомісяця			
Інші податки	Акцизний податок – у разі роздрібного продажу підакцизних товарів, 5 % від вартості товару (сплата інших податків залежить, зокрема, від виду діяльності та права власності на приміщення або на земельну ділянку)			
ПДВ	– добровільно – обов'язково – якщо обсяг оподатковуваних операцій за останні 12 місяців > 1 млн грн.		– добровільно; – обов'язково, якщо обрано ставку 3 % + ПДВ	
Звітність	– податкова; – зарплатна (ПДФО + ЄСВ); – фінансова; – статистична	– податкова; – зарплатна (ПДФО + ЄСВ)	– податкова; – зарплатна (ПДФО + ЄСВ)	– податкова; – зарплатна (ПДФО + ЄСВ); – фінансова; – статистична

Переваги загальної системи оподаткування

Перевага	Пояснення
Податкова оптимізація	Об'єктом оподаткування є прибуток з джерелом походження в Україні. Відповідно, збиткові підприємства податок на прибуток не сплачують
Види діяльності	На загальній системі дозволено усе, що не заборонено законом взагалі
Необмежений дохід	Жодних обмежень щодо обсягів отриманих доходів загальна система не містить. У разі отримання доходу, більшого ніж 40 млн. грн за рік, розраховуються податкові різниці

Переваги спрощеної системи оподаткування

Переваги	Пояснення
Спрощеність податкового обліку	Відсутність податкового обліку доходів і витрат
	Відсутність податкових коригувань
Статус платника ПДВ	Підприємство може самостійно обирати, чи хоче воно бути платником ПДВ, незалежно від обсягу оподатковуваних операцій
Податкове навантаження	Не платять ПДВ у разі обрання ставки ЄП 5 %
	Не платять земельний податок з ділянок, які використовуються в госпдіяльності
	Не платять податок на прибуток

ЗМІНА СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Змінювати систему оподаткування **можна раз на рік**, а переходити з однієї групи єдиного податку на іншу — щокварталу

Із загальної системи на спрощену — не пізніше ніж за 15 днів до початку кварталу. На що звернути увагу: щоб обсяг доходу, види діяльності, кількість працівників відповідали правилам роботи на обраній групі.

Зі спрощеної на загальну — подається заява про відмову від спрощеної системи не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового кварталу.

Контрольні запитання:

1. Економічна сутність та історична обумовленість виникнення систем оподаткування.
2. Основні етапи становлення систем оподаткування на території України.
3. Перелік податків і зборів, що формують традиційну (загальну) систему оподаткування юридичних осіб та фізичних осіб (підприємців).
4. Відмінності спеціальної (спрощеної) системи оподаткування фізичних і юридичних осіб від традиційної (загальної).
5. Ознаки загальної системи оподаткування.
6. Сутність та види спеціальних податкових режимів.
7. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування.
8. Переваги та недоліки загальної системи оподаткування.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Серед розглянутих показників/параметрів відслідкувати/виділити переваги та обмеження спрощеної системи оподаткування:

- 1) бізнес високоприбутковий з низькими витратами. Якщо витрати великі, то кращою може стати загальна система, де податок сплачується з прибутку або ЧОД, тобто різниці між доходами та витратами;
- 2) невелика виручка за рік (дохід), так як ЄП або не залежить від доходу взагалі (1-2 й 4 групи), або сплачується порівняно невеликий % від доходу (3 група);
- 3) є користування земельними ділянками, так як є економія на сплаті земельного податку;
- 4) немає потреби у реєстрації платником ПДВ, коли основні споживачі – населення або такі ж спрощенці (це більше стосується 1-2 групи). Це робить товари й послуги дешевшими;
- 5) є сільськогосподарське виробництво – перевагу тоді має 4 група, так як податок залежить лише від кількості землі та її грошової оцінки й ніяк не залежить від доходу сільськогосподарського підприємства. Усі розрахунки здійснюються грошима й немає потреби у бартері; не використовується праця найманих працівників (1 група);
- 6) майже не використовується праця найманих працівників (2 група);
- 7) дохід за рік не перевищує існуючих лімітів по групі (групи 1-3, у групи 4 ліміту немає, але є вимоги до частки сільськогосподарської продукції власного виробництва);
- 8) немає заборонених для ЄП видів діяльності п. 291.5 ПКУ (1-3 група);
- 9) суб'єкт є сільськогосподарським товаровиробником (4 група).

Завдання 2. Дайте відповідь на запитання: спрощена система оподаткування звільняє від сплати яких податків? Варіанти відповіді:

- 1) ПДФО, ВЗ та ЄСВ по найманим працівникам;
- 2) ПДВ (4 група, 3 група 3 %);

- 3) екологічний податок;
- 4) мито;
- 5) рентна плата;
- 6) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (податок на нерухомість);
- 7) транспортний податок;
- 8) туристичний збір;
- 9) збір за паркування;
- 10) податок на доходи нерезидентів (податок на репатріацію).

Тестові завдання

1. Платниками єдиного податку четвертої групи можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського виробництва за попередній податковий рік дорівнює або перевищує:

1. 75 відсотків.
2. 50 відсотків.
3. 25 відсотків.
4. 100 відсотків.

2. Що є об'єктом оподаткування єдиного податку для платників четвертої групи?

1. Площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника.

2. Площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду, що надана сільськогосподарському товаровиробнику у користування, у тому числі на умовах оренди.

3. Нормативна грошова оцінка сільськогосподарських угідь та земель водного фонду.

4. Дохід сільськогосподарських підприємств.
5. Прибуток.

3. Які встановлені строки подачі податкової декларації з єдиного податку платниками четвертої групи?

1. Щомісяця.
2. Щоквартально.
3. По закінченні календарного року.
4. На початку року станом на 1 січня до 20 лютого.

4. Ставка єдиного податку платників I групи для суб'єктів малого підприємництва – фізичних осіб становить:

1. Від 2 до 20 % розміру мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного року, в розрахунку на місяць.
2. У межах до 10 % розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня звітного року, в розрахунку на місяць.
3. 5 % – коли ПДВ включено до складу єдиного податку.
4. 3 % доходу – у разі сплати ПДВ платником єдиного податку.

5. В яких розмірах здійснюється сплата єдиного податку четвертої групи у третьому кварталі?

1. 10 %.
2. 20 %.
3. 30 %.
4. 50 %.

6. Який порядок сплати єдиного податку для платників IV групи?

1. Щороку до 1 лютого поточного року.
2. Щоквартально протягом 30 календарних днів, наступних за звітним кварталом, у розмірі квартальної суми.
3. Щомісяця протягом 30 календарних днів у розмірі третини квартальної суми.
4. Щомісяця рівними частинами.

7. Яку суму єдиного податку повинно сплатити фермерське господарство 4 групи в 2 кварталі, якщо річна сума податку становить 45000 грн?

1. 13500 грн
2. 4500 грн.
3. 22500 грн.
4. 45000 грн.

8. Яку суму податку на прибуток підприємство повинно сплатити, якщо сума прибутку за звітний рік склала 500000 грн?

1. 60000 грн.
2. 18000грн.
3. 30000 грн.
4. 108000 грн .
5. 120000 грн.

9. До першої групи платників Єдиного податку відносяться:

1. фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, та обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 150 000 гривень;

2. фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, не використовують працю найманих осіб та обсяг доходу не перевищує 1 000 000 гривень.

3. фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню, та обсяг доходу яких не перевищує 150 000 гривень;

4. фізичні особи - підприємці, які здійснюють роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню, не використовують працю найманих осіб або кількість таких осіб, одночасно не перевищує 10 осіб та обсяг доходу не перевищує 1 000 000 гривень;

5. правильних відповідей немає.

10. До другої групи платників Єдиного податку відносяться:

1. фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість таких осіб, одночасно не перевищує 10 осіб; здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню, та обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1 000 000 грн;

2. фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та населенню, не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 1000000 грн;

3. юридичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, за умови, що протягом календарного року не використовують працю найманих осіб або кількість таких осіб не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 1 500 000 грн;

4. фізичні особи - підприємці, які протягом календарного року не використовують працю найманих осіб або кількість таких осіб не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 3 000 000 грн;

5. правильних відповідей немає.

11. До третьої групи платників Єдиного податку відносяться:

1. фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, не використовують працю найманих осіб або їх кількість не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 1 000 000 грн;

2. юридичні особи - підприємці, які протягом календарного року не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 3 000 000 грн;

3. фізичні особи - підприємці, які протягом календарного року не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 3 000 000 грн;

4. юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб; обсяг доходу не перевищує 3 000 000 грн;

5. правильних відповідей немає.

12. До четвертої групи платників Єдиного податку відносяться:

1. фізичні особи - підприємці, використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 50 осіб; обсяг доходу не перевищує 3 000 000 грн;

2. фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства за умови, що протягом календарного року не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 1 500 000 грн;

3. юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб; обсяг доходу не перевищує 3 000 000 грн;

4. юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких середньооблікова кількість працівників не перевищує 50 осіб; обсяг доходу не перевищує 5 000 000 грн;

5. правильних відповідей немає.

13. У які строки платники єдиного податку I-II груп мають сплачувати податок?

1. Авансовим внеском не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця.

2. Протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал.

3. Щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу.

14. Хто не може бути єдинником четвертої групи?

1. Сільгоспвиробники: у яких понад 50 % доходу, отриманого від продажу сільгосппродукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин (за винятком зрізаних квітів, вирощених на угіддях, які належать сільгосптоваровиробнику на праві власності або надані йому в користування, та продуктів їх переробки), диких тварин і птиці, хутряних виробів і хутра (окрім хутрової сировини).

2. Сільгоспвиробники: які станом на 1 січня базового (звітного) року мають податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажору – повінь, заморозки, пожежа, посуха, просідання та зсув ґрунту тощо).

3. сільгоспвиробники: незалежно від організаційно-правової форми, у яких питома вага доходу, отриманого від реалізації сільгосппродукції власного виробництва та продуктів її переробки за попередній податковий (звітний) рік, становить не менше 75 % загальної суми доходу за цей же період.

15. Загальна система оподаткування для ФОПа передбачає:

1. Доходи відображаються за методом нарахування, а витрати за касовим методом.

2. Доходи та витрати відображаються за касовим методом, відповідно підтверджуючі документи – мають підтверджувати лише факт оплати.

3. Вони є платниками ПДВ, лише за бажанням (у разі добровільної реєстрації платником).

4. Касові апарати для них не обов'язкові.

5. Жодна відповідь неправильна.

16. Спрощена система оподаткування

1. Не передбачена для суб'єктів ЗЕД.

2. Не передбачена для інтернет магазинів.

3. Не передбачена для фінансових установ.

4. Жодна відповідь неправильна.

5. Усі відповіді правильні.

17. Право на податковий кредит за належним чином зареєстрованою ПН зберігається:

1. Протягом 365 днів з дати виписки ПН.

2. Протягом 365 днів з дати реєстрації ПН.

3. Протягом 180 днів.

4. Протягом 1095 календарних днів з дати складання ПН.

18. Базою нарахування ПДФО ФОП є:

1. $\text{ПДФО} = (\text{Доходи} - \text{Витрати}) \times 0,18.$

2. $\text{ПДФО} = (\text{Доходи} - \text{Витрати}) \times 0,015.$

3. $\text{ПДФО} = \text{Доходи} \times 0,22.$

19. Ціна реалізації без ПДВ дорівнює 2500 грн. Необхідно нарахувати податкове зобов'язання з ПДВ:

1. 500 грн.
2. 416,66 грн.
3. 450 грн.

20. Податковий кредит 30000 грн. Податкове зобов'язання з ПДВ – 80000 грн. ПДВ до сплати в бюджет?

1. 50000 грн.
2. 30000 грн.
3. 80000 грн.
4. 22000 грн.
5. 19800 грн.

Гра «Так–Ні» (бліц-опитування)

Завдання відкритої форми, що передбачає схвальну відповідь на запитання; по типу: так, ні.

1. РРО не використовують, якщо суб'єкт господарювання здійснює розрахунки в безготівковій формі через банківські установи?

2. Оптова торгівля товарами, якщо в місці отримання таких товарів розрахунки в готівковій формі не проводяться, зобов'язує застосовувати РРО ?

3. Продаж газет, журналів у кіосках передбачає застосування РРО?

4. Якщо у ФОП на загальній системі дохід за рік складатиме більше 1 млн. грн, він зобов'язаний зареєструватись платником ПДВ?

5. ФОП на загальній системі необхідно вести книгу обліку доходів та витрат?

6. ФОП на спрощеній системі ведуть книгу обліку доходів?

7. Податки, які сплачує ФОП на загальній системі включають ПДФО (податок з доходів фізичних осіб) – 18 % з чистого доходу?

8. Податки, які сплачує ФОП на загальній системі включають військовий збір – 1,5 %?

9. Податки (збори, платежі), які сплачує ФОП на загальній системі, включають ЄСВ (єдиний соціальний внесок)?

10. Якщо фізособа-«єдинник» протягом робочого дня не отримувала дохід, то заповнювати Книгу обліку доходів не потрібно?

11. Чи повинні юрособи-єдинники вести книгу обліку доходів та витрат?

12. Підприємці, які мають кілька магазинів, фіксують у книзі обліку доходів суму виручки з кожної точки окремо?

13. Якщо ФОП займається різними видами діяльності – торгівлею й орендою – то отриманий дохід за день фіксується у книзі обліку доходів єдиною сумою?

14. Якщо у вас салон краси і за день ви отримали від клієнтів п'ять оплат готівкою і три через термінал картками, підсумовуватимете окремо готівкові й безготівкові та окремими рядками вписуватимете в книгу обліку доходів?

15. Якщо ФОП отримав дохід за КВЕД, який не внесено до реєстру платників ЄП, то на ці суми доходу нараховується штраф у 5-ти кратному розмірі?

16. Ви ФОП і ви через раз записували отриманий дохід у книгу обліку доходів, за результатами перевірки це було виявлено – у цій ситуації до вас застосовують адмінштраф в 5-кратному розмірі необлікованої суми?

17. Торгівля підприємством продукцією власного виробництва не потребує застосування РРО?

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. СТОВ «Мамо» має земельну ділянку 15 га (пасовища). НГО 30251 грн за 1 га. Розрахуємо річну суми єдиного податку та належну до сплати місячну суму податку за липень 2022 року та січень.

Розрахунок річної суми податку:

$(15 \text{ га} \times 30251 \text{ грн за 1 га} \times 0,95 \%) \div 100 = 43107,67 \text{ грн.}$

Розрахунок місячної суми податку:

1. Липень

$(43107,67 \times 50\%) \div 100 = 21553,83 \text{ грн.}$

$21553,83 \text{ грн.} \div 3 = 7184,60 \text{ грн.}$

2. Січень

$(43107,67 \times 10\%) \div 100 = 4310,77 \text{ грн.}$

$4310,77 \text{ грн.} \div 3 = 1436,92 \text{ грн.}$

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. За надані ІТ– послуги фізична особа – підприємець – платник єдиного податку 3 групи (ставка 5 %) отримав за надання консультацій з питань інформатизації 31 липня 2022 року від контрагента-нерезидента 795 дол. США та 4 вересня 2019 року 2500 дол. США.

Офіційний курс дол. США на 31.07.2022 р. – 26,75 грн.

Офіційний курс дол. США на 04.09.2022 р. – 28,37 грн.

Розрахувати загальну суму єдиного податку до сплати за III квартал п.р.

Завдання 2. Комітент передав товар для реалізації комісіонеру (ФОП – єдинник групи 3, неплатник ПДВ). За умовами договору комісії, комісіонер отримує свою частину винагороди з виручки, що надходить на його рахунок від продажу товару. Ціна продажу одиниці товару становить 12 500 грн. Комісійна винагорода – 10 % від ціни продажу.

У червні 2022 року комісіонер реалізував 2 одиниці товару:

– 05.06.2022 р. – на суму 12500 грн;

– 22.06.2022 р. – на суму 12500 грн;

Розрахувати загальну суму єдиного податку до сплати.

Завдання 3. Розрахувати штраф та пеню. Платник 3 групи вчасно не сплатив ЄП у розмірі 2000 грн та згадав про це тільки через 12 днів по закінченні граничного терміну. Облікова ставка Нацбанку дорівнювала 18,5 %.

Завдання 4. За надані ІТ-послуги фізична особа – підприємець – платник податку 3 групи (за ставкою 5%) отримав на свій розрахунковий рахунок оплату від іноземного замовника: 30 серпня 2021 р. – 560 євро та 25 вересня 2022 р. – 940 євро. Банк-кореспондент за свої послуги списав з рахунку ФОП винагороду: 30 серпня – 10 євро та 25 вересня – 15 євро. Розрахувати суму єдиного податку.

Завдання 5. Розрахувати суму податку, що повинне сплатити підприємство при загальній системі оподаткування.

Таблиця 2.1

Вихідні дані

<i>Показники</i>	<i>Сума, грн</i>
Амортизація новопридбаних основних засобів	6000
Реклама	2000
Придбання інструментарію	3000
Продукти і пальне, на які є документи	375000
Заробітна плата працівникам	145000
Отримання сертифікатів якості та відповідності	4800
Послуги банку	1200
ЄСВ	83492
Разом витрат	?
Виручка за рік	999777
Чистий прибуток до оподаткування	?
Сума податку, належна до сплати у бюджет	?

Завдання 6. Розрахувати суму єдиного податку та ЄСВ платником ЄП, якщо він є пенсіонером за віком та отримує пенсію.

Завдання 7. Підприємство «Дейл» орендує такі земельні ділянки: 100 га ріллі з нормативно грошовою оцінкою 50 тис. грн за гектар та 150 га плодового саду з нормативною грошовою оцінкою 40 тис. грн. за гектар.

Передбачається, що договори оренди діятимуть протягом усього 2022 року.

Розрахувати суму єдиного податку за 4 групою спрощеної системи оподаткування.

Завдання 8. Розрахувати суму єдиного податку та ЄСВ платником ЄП І групи у 2022 році, який не отримав доходу.

Таблиця 2.2

Підприємець на єдиному податку 1-ї групи

Місяці 2022 року	ЄП		ЄСВ	
	сума ЄП за місяць, грн.	граничні терміни сплати ЄП	сума ЄСВ за квартал, грн.	граничні терміни сплати ЄСВ
Січень				
Лютий				
Березень				
Квітень				
Травень				
Червень				
Липень				
Серпень				
Вересень				
Жовтень				
Листопад				
Грудень				
Всього за 2022 рік				

Завдання 9. Розрахувати суму єдиного податку та ЄСВ платниками ЄП ІІ групи у 2022 році, який не отримав доходу.

Таблиця 2.3

Підприємець на єдиному податку 2-ї групи

Місяці 2022 року	ЄП		ЄСВ	
	сума ЄП за місяць, грн.	граничні терміни сплати ЄП	сума ЄСВ за квартал, грн.	граничні терміни сплати ЄСВ
Січень				
Лютий				
Березень				
Квітень				

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Травень				
Червень				
Липень				
Серпень				
Вересень				
Жовтень				
Листопад				
Грудень				
Всього за 2022 рік				

Завдання 10.

Вихідні дані 1: площа сільгоспугідь – 1000 га; НГО 1 га пашні – 30 000 грн; урожайність – 35 ц/га; ринкова вартість пшениці без ПДВ – 400 грн/ц, крім того ПДВ – 80 грн; податкові зобов'язання з ПДВ, нараховані при реалізації пшениці, – 2800 000 грн (35 000 ц x 80 грн). Сума витрат, понесена на вирощування пшениці, на підприємстві різні (табл. 2.4).

Розрахувати суми податків, належні до сплати (за різних систем оподаткування).

Таблиця 2.4

Вихідні дані

<i>Показники</i>	<i>Сума, грн.</i>
Показники діяльності	
Валовий збір	?
Виручка від реалізації за рік	?
Витрати за рік	9 000 000
Прибуток	?
Рентабельність (відношення прибутку до загальної суми витрат)	?
Податкові зобов'язання з ПДВ	2800 000
Податковий кредит	1 800 000
<i>Показники</i>	<i>Сума, грн.</i>
Податкове навантаження на загальній системі оподаткування	
Сума податку на прибуток	?
Сума ПДВ до сплати в бюджет	?
Сума податків, усього	?

Податкове навантаження на ЄП (четверта група)	
Сума ЄП	?
Сума ПДВ до сплати	?
Сума податків, усього	?
Податкове навантаження на ЄП (третя група, платник ПДВ)	
Сума ЄП	?
Сума ПДВ до сплати	?
Сума податків, усього	?
Податкове навантаження на ЄП (третя група, неплатник ПДВ)	
Сума ЄП	?

Завдання 11.

Вихідні дані 2: площа сільгоспугідь – 1000 га; НГО 1 га пашні – 30 000 грн; урожайність – 35 ц/га; ринкова вартість пшениці без ПДВ – 400 грн/ц, крім того ПДВ – 80 грн; податкові зобов'язання з ПДВ, нараховані при реалізації пшениці, – 2800 000 грн (35 000 ц × 80 грн). Сума витрат, понесена на вирощування пшениці, на підприємстві різні (табл. 2.5). Розрахувати суми податків, належні до сплати (за різних систем оподаткування).

Таблиця 2.5

Вихідні дані

<i>Показники</i>	<i>Сума, грн.</i>
Показники діяльності	
Валовий збір	?
Виручка від реалізації за рік (без ПДВ)	
Витрати за рік	11 500 000
Прибуток	?
Рентабельність (відношення прибутку до загальної суми витрат)	?
Податкові зобов'язання з ПДВ	2 800 000
Податковий кредит	2 300 000
Податкове навантаження на загальній системі оподаткування	
Сума податку на прибуток	?
Сума ПДВ до сплати в бюджет	?
Сума податків, усього	?

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Податкове навантаження на ЄП (четверта група)	
Сума ЄП	?
Сума ПДВ до сплати	?
Сума податків, усього	?
Податкове навантаження на ЄП (третя група, платник ПДВ)	
Сума ЄП	?
Сума ПДВ до сплати	?
Сума податків, усього	?
Податкове навантаження на ЄП (третя група, неплатник ПДВ)	
Сума ЄП	?

Завдання 12.

Вихідні дані 3: площа сільгоспугідь – 1000 га; НГО 1 га пашні – 30 000 грн; урожайність – 35 ц/га; ринкова вартість пшениці без ПДВ – 400 грн/ц, крім того ПДВ – 80 грн.; податкові зобов'язання з ПДВ, нараховані при реалізації пшениці, – 2800 000 грн. (35 000 ц × 80 грн). Сума витрат, понесена на вирощування пшениці, на підприємстві різні (табл. 2.6). Розрахувати суми податків, належні до сплати (за різних систем оподаткування).

Таблиця 2.6

Вихідні дані

<i>Показники</i>	<i>Сума, грн.</i>
Показники діяльності	
Валовий збір	?
Виручка від реалізації за рік (без ПДВ)	
Витрати за рік	13 200 000
Прибуток	?
Рентабельність (відношення прибутку до загальної суми витрат)	?
Податкові зобов'язання з ПДВ	2 800 000
Податковий кредит	2 640 000
Податкове навантаження на загальній системі оподаткування	
Сума податку на прибуток	?
Сума ПДВ до сплати в бюджет	?
Сума податків, усього	?
Податкове навантаження на ЄП (четверта група)	
Сума ЄП	?
Сума ПДВ до сплати	?
Сума податків, усього	?

Податкове навантаження на ЄП (третя група, платник ПДВ)	
Сума ЄП	?
Сума ПДВ до сплати	?
Сума податків, усього	?
Податкове навантаження на ЄП (третя група, неплатник ПДВ)	
Сума ЄП	?

Список використаних джерел

1. Бідюк О. О., Шара Є. Ю. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2012. 496 с.
2. Бондарь М. І., Лисенко Н. М. Облік і звітність підприємств в системі оподаткування: навч. посіб. К. : Академія фінансового управління, 2014. 587 с.
3. Групи єдиного податку для ФОП у 2022 році. URL: <https://journal.ostapp.com.ua/uk/articles/post/gruppy-edinogo-naloga-dla-flp>.
4. Єдиний податок для фізичних осіб-підприємців (спрощена система оподаткування). URL : https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Єдиний_податок_для_фізичних_осіб-підприємців.
5. Котенко Л. М., Крутова А. С., Тарасова Т. О. Оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності: навч. посібн. Х. : ХДУХТ, 2013. 387 с.
6. Коцупатрий М. М., Ковач С. І., Безверхий К.В. Облік і звітність в оподаткуванні у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит». К. : КНЕУ, 2015. 196 с.
7. Левицька С. О. Облік і звітність в оподаткуванні: підручник. Рівне : НУВГП, 2013. 298 с.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Прохар Н. В. Податковий облік: навч.-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни студентами напряму 6.030509 «Облік і аудит» за КМСОНП ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 192 с.
10. Распопова Ю. О., Єрьоміна О. Л. Оподаткування підприємств. Частина 1 Основні засади оподаткування в Україні: навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2018. 44 с.
11. Розмір податків ФОП з 01.01.2022 р. URL : <https://sota-buh.com.ua/news/rozmir-podatkov-fop-z-01012022-roku>.
12. Спрощена система оподаткування: 70 відповідей від ДПСУ. URL : <https://profpressa.com/news/sproshchena-sistema-opodatkuvannia-zapitannia-vidpovidi-vid-dpsu>.
13. Ставки єдиного податку та застосування РРО для ФОП. URL : <https://portfel.ua/stavki-yedinogo-podatku-ta-zastosuvannya-rro-dlya-fop/>
14. Умови перебування на єдиному податку 4 групи. URL : <https://buhplatforma.com.ua/article/8817-diniy-podatok-4-grupi-2021>.
15. ФОП на загальній системі оподаткування 2022. URL : <https://buhplatforma.com.ua/article/7066-fop-na-zagalny-sistem-opodatkuvannya>.
16. ФОП: загальна чи спрощена система оподаткування? URL : <https://sota-buh.com.ua/news/fop-zahalna-chy-sproshchena-systema-opodatkuvannya>.

ТЕМА 3. СПЕЦИФІКА ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

3.1

Спрощена система оподаткування

СТАТУС ПЛАТНИКА ЄДИНОГО ПОДАТКУ ЧЕТВЕРТОЇ ГРУПИ

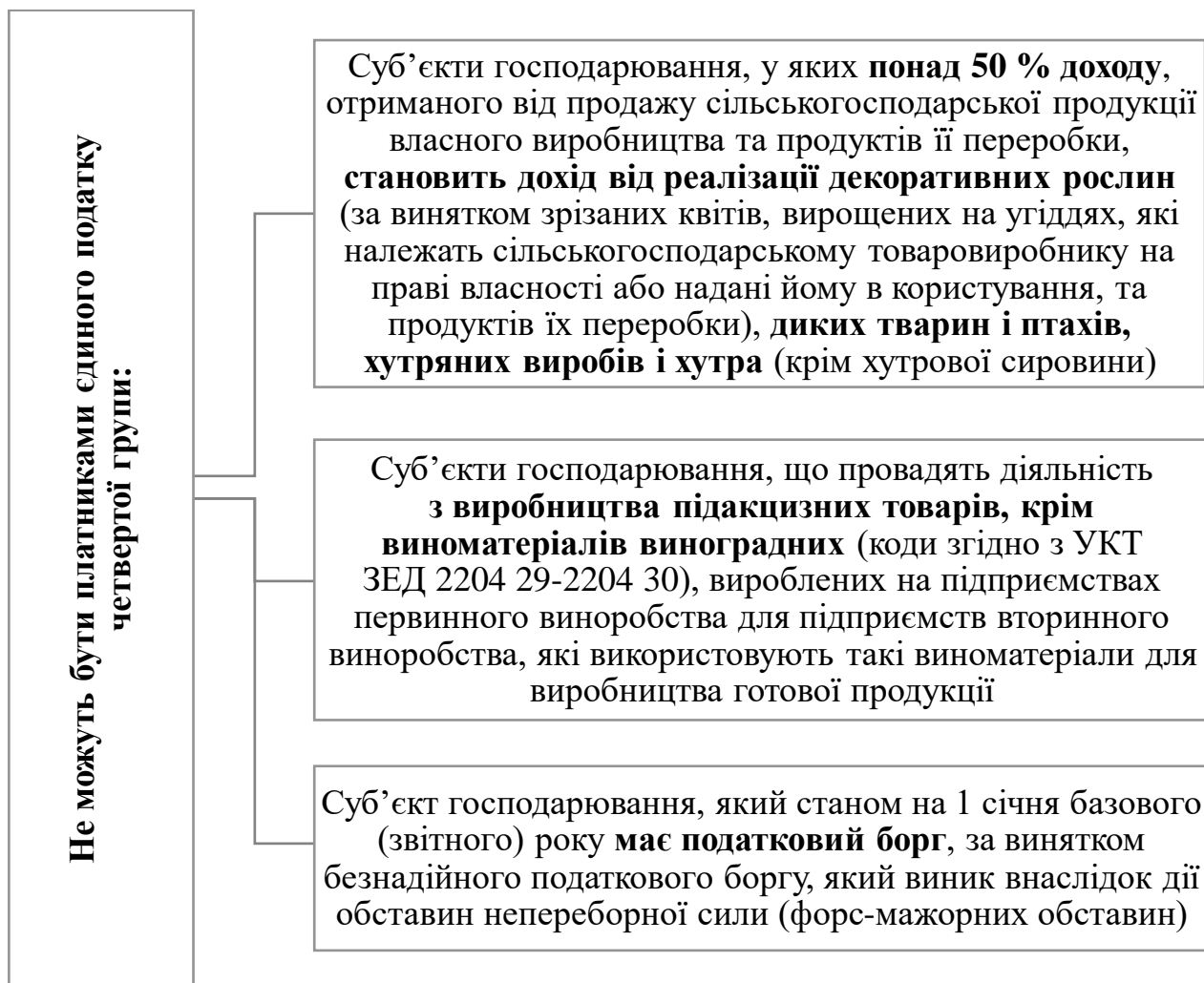
Для набуття (підтвердження) статусу
ЮРИДИЧНІЙ ОСОБИ необхідно
дотримуватись певних УМОВ:

1) мати у наявності земельні ділянки відповідного призначення	2) частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік не повинна бути меншою за 75 %	3) подати до контролюючих органів загальну та звітні декларації з додатками

СТАТУС ПЛАТНИКА ЄДИНОГО ПОДАТКУ ЧЕТВЕРТОЇ ГРУПИ

УМОВИ набуття статусу для
ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМЦІВ
(ФЕРМЕРІВ):

1) площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства має становити не менше 2 га, але не більше 20 га	2) такі особи повинні провадити діяльність відповідно до Закону про фермерські господарства та пп.4 п.291.4 ст.291 ПКУ, а саме:	(1) тільки вирощувати, відгодовувати сільськогосподарську продукцію, збирати, виловлювати, переробляти таку продукцію та продавати її;
(2) здійснювати діяльність за місцем податкової адреси;
(3) не використовувати працю найманих осіб;
(4) членами господарства такої фізособи можуть бути лише члени її сім'ї |
|--|---|---|

**Ставки
єдиного
податку
4-ї групи:**

0,95 – для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту)

0,57 – для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях

0,57 – для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях)

0,19 – для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях

2,43 – для земель водного фонду

6,33 – для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди

Документи для звітування платника ЄП 4 групи

<i>Перелік документів</i>	<i>Куди подають</i>
1. Загальна декларація з ЄП та додаток 1 до неї «Відомості (довідка) про наявність земельних ділянок»	органу ДФСУ за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку)
2. Звітна декларація з ЄП та додаток 1 до неї «Відомості (довідка) про наявність земельних ділянок»	органу ДФСУ за місцем розташування земділянки
3. Розрахунок сільгоспчастки (75 % доходу)	органам ДФСУ за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок

Заповнення табличної частини декларації платників ЄП 4 групи

<i>Код колонки</i>	<i>Назва показника</i>	<i>Порядок заповнення</i>
3	Площа земельної ділянки	У цій колонці зазначаєте площу земділянки або групи земділянок, які мають однакову НГО, у гектарах із чотирма десятковими знаками після коми.
4	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки	Відображаєте дані про розмір НГО одиниці площі (тобто 1 гектара) по кожній категорії земель або групі земділянок, які мають однакову НГО за 1 га, в гривнях з двома десятковими знаками.
5	Ставка податку	Зазначається розмір ставки ЄП 4 групи для відповідної категорії земель у відсотках. Розмір ставок ЄП 4 групи можна відшукати у п. 293.9 ПКУ.
6	Річна сума податку	У цій колонці наводиться розрахунок річної суми податкових зобов'язань з ЄП 4 групи, за такою формулою: $k. 3 \times k. 4 \times k. 5 / 100$.
7–10	I квартал II квартал III квартал IV квартал	Щоб заповнити ці колонки, необхідно загальну річну суму ЄП 4 групи, що відображена у кол. 6, розподілити в розрізі кварталів відповідно до пропорції сплати податкових зобов'язань, що наведена у п.п. 295.9.2 ПКУ. А саме: у I та II кварталі – по 10 % річної суми, у III кварталі – 50 %, а у IV кварталі – 30 %.

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Розрахункова частина декларації для юридичних осіб
платників ЄП 4 групи*

Одиниці виміру: гектари – з чотирма десятковими знаками, гривні – з двома десятковими знаками									
№ з/п	Категорія земель	Площа земельної ділянки	Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки	Ставка податку (% до нормативної грошової оцінки земельної ділянки)	Річна сума податку (к. 3 × к. 4 × к. 5 ÷ 100)	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
						к. 6 × 10 % ÷ 100 (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею)	к. 6 × 50 % ÷ 100 (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею)	к. 6 × 30 % ÷ 100 ÷ (кількість календарних днів у кварталі) × (кількість календарних днів користування та/або володіння землею)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	Землі сільськогосподарського призначення (сільськогосподарські угіддя, у тому числі для сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті)								
1.1	Рілля, всього								
1.2	Сіножаті, всього								
1.3	Багаторічні насадження, всього								
1.4	Пасовища, всього								
2	Землі водного фонду, всього								
3	Нараховано на 20__ рік, усього (сума р. 1, 2 к. 7 - 10)								

СПЛАТА ЄДИНОГО ПОДАТКУ

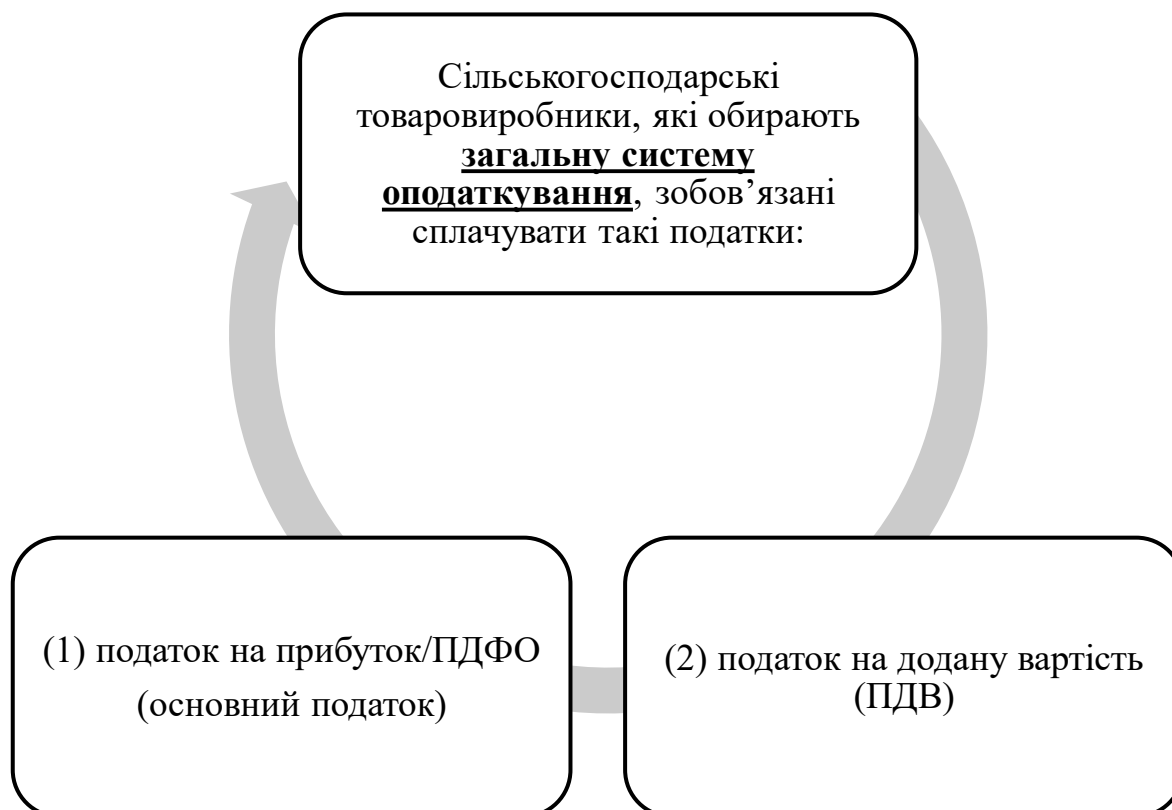
Група ЄП	Ставка	Періодичність сплати	ЄП у 2022	Строк сплати	Останній день сплати
4-а	I кв. – 10%; II кв. – 10%; III кв. – 50%; IV кв. – 30%	Раз на квартал	–	Самостійно обчислює суму податку станом на 1 січня. Протягом 30 к. днів після закінчення кварталу.	2022: за I кв. – 29.04 за II кв. – 29.07 за III кв. – 28.10 за IV кв. – 30.01.2023

ДЕКЛАРАЦІЯ З ЄП

Група ЄП	4-а
Періодичність подання	Раз на рік. Декларація за поточний рік
У які строки подається	Не пізніше 20 лютого

3.2

Загальна система оподаткування агробізнесу

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Податки на загальній системі оподаткування:

Юридичні особи (СТОВ) сплачують **податок на прибуток** за ставкою **18% від доходу (чистого прибутку** звітного періоду, який обчислюється як різниця між доходом і витратами)

ФОПи сплачують податок на доходи фізичних осіб (**ПДФО**) за ставкою **18 % від чистого доходу** (дохід мінус витрати на ведення діяльності), а також військовий збір (**ВЗ**) за ставкою 1,5 % та **ЄСВ** за ставкою 22 % від чистого доходу.

Якщо ФОП/СТОВ протягом року отримує дохід більше 1 000 000 грн, встановлений обов'язок зареєструватись як платник податку на додану вартість (**ПДВ**).

Основні обмеження і особливості перебування на загальній системі оподаткування юридичними особами (СТОВ)

№ з/п	Елемент системи оподаткування	Загальна система оподаткування
1	Строк подавати декларації	<p>Піврічна – протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя) (пп. 49.18.2 ПКУ). Тобто, за перше півріччя звітного (податкового) року – до 10.08 звітного року включно.</p> <p>Річна – протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року (пп. 49.18.6 ПКУ). Тобто, за особливий річний період з 01.07.2021 по 30.06.2022 р. – до 30.08.2022 р. включно.</p>
2	Хто може бути платником	Усі сільгосптоваровиробники, без обмежень
3	Критерії частки сільгосптоваровиробництва	Більше 50 % доходу від продажу сільгосппродукції в загальній сумі доходу. Дає право перебувати на річному податковому періоді, а також обрати спеціальний звітний податковий річний період

4	Що відноситься до сільгосппродукції для визначення частки сільгосптоваровиробництва	Товари, послуги власного виробництва. Відповідно до пп. 14.1.234 ПКУ сільськогосподарська продукція (сільськогосподарські товари) – це продукція/товари, що підпадають під визначення груп 1-24 УКТ ЗЕД, якщо при цьому такі товари (продукція) вирощуються, відгодовуються, виловлюються, збираються, виготовляються, виробляються, переробляються безпосередньо виробником цих товарів (продукції), а також продукти обробки та переробки цих товарів (продукції), якщо вони були придбані або вироблені на власних або орендованих потужностях (площах) для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.
5	Об'єкт оподаткування	Прибуток (фінансовий результат), визначений у бухгалтерському обліку, скоригований на податкові різниці
6	База оподаткування	Грошове вираження об'єкта оподаткування (п. 135.1 ст. 135 Податкового кодексу України)

Шляхи розрахунку суми податку на прибуток (із застосуванням коригування фінрезультату (ФР) на податкові різниці та без такого коригування)

Спосіб	Умова застосування	Варіант розрахунку
1-й	Дохід платника податку ≤ 40 млн грн	ФР до оподаткування з фінзвітності* $\times 0,18$
2-й	Дохід платника податку > 40 млн грн	ФР до оподаткування \pm податкові різниці за розділом III ПКУ $\times 0,18$
Звітний період	Календарний рік	Календарний квартал

Класифікація доходів та витрат, що враховуються при визначенні об'єкту оподаткування

<i>Класифікація доходів та витрат</i>	<i>Дата визнання</i>
<p>Доходи, що враховуються при визначенні об'єкту оподаткування:</p> <p>1) дохід від операційної діяльності, що включає дохід від реалізації товарів, виконаних робіт, наданих послуг та дохід банківських установ;</p> <p>2) інші доходи, що включають доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, процентів, роялті, володіння борговими вимогами, доходи від операцій оренди/лізингу, доходи за операціями в іноземній валюті, доходи від торгівлі цінними паперами та деривативами, суми штрафів, неустойки чи пені, суми безповоротної фінансової допомоги, безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг).</p>	<p>1) дохід від реалізації товару визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар;</p> <p>2) дохід від надання послуг та виконання робіт визнається за датою складення акта або іншого документа, оформленого відповідно до вимог діючого законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.</p>
<p>Витрати, що враховуються при визначенні об'єкту оподаткування:</p> <p>1) собівартість товарів (робіт, послуг) до складу якої включатиметься вартість запасів;</p> <p>2) інші витрати.</p>	<p>1) витрати, що формують собівартість товарів (робіт, послуг), визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів (робіт, послуг);</p> <p>2) інші витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені з урахуванням окремих особливостей. Так, наприклад, нараховані податки і збори включаються до витрат того звітного періоду, за який проводиться таке нарахування.</p>

Алгоритм розрахунку податку на прибуток

Крок 1	Складається Звіт про фінансові результати (ф. № 1).		
Крок 2	Розраховується загальний обсяг доходу за звітний період. Примітка: необхідно додати усі доходи із ф. № 2: 1) чистий дохід (виручка) від реалізації (ряд. 2000); 2) інші операційні доходи (ряд. 2120); 3) дохід від участі в капіталі (ряд. 2120); 4) фінансові доходи (ряд. 2220); 5) інші доходи (ряд. 2240). Дохід рахується без непрямих податків (ПДВ, акциз тощо), тобто рахується чистий дохід (ЧД).		
Крок 3	Порівнюється загальний обсяг доходу та межа (40 млн грн) та приймається відповідне рішення.		
Якщо підприємство не використовує податкові різниці з розділу III ПКУ:		Якщо підприємство використовує податкові різниці з розділу III ПКУ:	
Крок 4	Зменшується ФР на податкові збитки минулих років, якщо вони є.	Крок 4.1	Враховуються податкові різниці («+» або «-«)
		Крок 4.2	Зменшується ФР на податкові збитки минулих років, якщо вони є.
Крок 5	Розраховується прибуток.		
Крок 6	Розраховується податок на прибуток (множенням прибутку на ставку 18%).		
Крок 7	Зменшуємо податок на прибуток на авансовий внесок з податку на прибуток, якщо він був.		

Документи, на підставі яких визнають податковий кредит з ПДВ

№ з/п	Назва документа	Вимоги до документа
1.	Податкова накладна	1. Наявність усіх обов'язкових реквізитів, визначених п. 201.1 ПКУ, заповнених без помилок. 2. Наявність реєстрації в ЄРПН.
2.	Митна декларація	Згідно з п. 201.12 ПКУ в разі ввезення товарів на митну територію України документом, що посвідчує право на віднесення сум податку до податкового кредиту, вважається митна декларація, оформлена відповідно до вимог законодавства, яка підтверджує сплату податку.
3.	Касовий чек	Повинен містити: – суму отриманих товарів/послуг; – загальну суму нарахованого ПДВ; – фіскальний номер; – податковий номер постачальника. У разі використання платниками для розрахунків зі споживачами РРО касовий чек повинен містити дані про загальну суму коштів, що підлягає сплаті покупцем з урахуванням ПДВ, та суму цього ПДВ, яку сплачують у складі загальної суми.
4.	Транспортний квиток	Повинен містити: – загальну суму платежу; – суму ПДВ; – податковий номер продавця; – фіскальний номер – для електронних проїзних (перевізних) документів.

Транспортний квиток (реквізити, в т.ч. сума ПДВ)

ПОЇЗД	ВИПРАВЛЕННЯ	ВАГОН	ЦІНА, грн.	ВИД ДОКУМЕНТА
ПОЕЗД	ОТПРАВЛЕНИЕ	ВАГОН	ЦЕНА, грн.	ВИД ДОКУМЕНТА
№ шифр	№ поезда	№ вагона	квиток билет	ВИД ДОКУМЕНТА
091 КА	04.12	22:26 16 К	00015.58 00022.76 01	ПОВНИЙ
КИЇВ ПАС - ЛЬВІВ (2200001-2218000)	ФІРМ 1КЛ ШВИД			
МІСЦЯ 020	Льв			
ДР 276539 34С Н1 5780541 281105 0942 ШШ01Л04 /22-1558Н/Н				
ЗАХАРКО-НЕ				
Г 51.58 ГРН.			ТАР.38.34 ПДВ.7.67	010599013025
ПРИБУТТЯ 05.12 В 06:39				
СТР.ВІД Н/В 500 Н.М.СК"ІНТЕРТРАНСПОЛІС"КІЇВ,ВОЛОДИМИРСЬКА 69 Т220498В				

Чек (реквізити, в т.ч. ставка ПДВ, назва податку, сума податку)

Назва реалізованого товару

Назва СГ

Адреса ГО

Податковий номер РРС

Особа відповідальна за проведе розрахунків

Сума покупки

Сума знижки

Ставка податку

Сума податку

Назва податку

Фіскальний номер РРС

Дата та час проведення розрахункової операції

Контрольні запитання:

1. Історія оподаткування агробізнесу.
2. Загальна система оподаткування: податок на прибуток, податок на додану вартість, земельний податок.
3. Єдиний податок групи 4 для юридичних осіб у 2022 р.
4. Єдиний податок групи 4 для фізичних осіб (ФОП) у 2022 р.
5. Єдиний податок 4 група: база оподаткування.
6. Єдиний податок 4 група: об'єкт оподаткування.
7. Умови перебування на єдиному податку групи 4 у 2022 р.
8. Єдиний податок 4 групи: термін сплати у 2022 р.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Дайте відповідь на запитання:

1. Визначення поняття сільськогосподарська продукція (сільськогосподарські товари), та що до них відноситься.
2. ФОП – платник ЄП має право здійснювати види діяльності, не зазначені в його облікових даних?
3. ФОП – платники ЄП четвертої груп торгівлю на території села товарами (крім підакцизних), можуть здійснювати без РРО/ПРРО?
4. Форми податкових декларацій у ФОП 4 групи.

Завдання 2. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Переваги та недоліки єдиного податку 4 групи».

Тестові завдання

1. Податкове зобов'язання з ПДВ визнають/визначають з моменту виникнення першої події. Перша подія – це:

- а) оплата за товар або послуги;
- б) факт здійснення відвантаження товару чи надання послуги, що підтверджується видатковою накладною або актом наданих послуг.

2. Коли підприємство отримує дохід за надані послуги або продані товари – у нього виникають зобов'язання по ПДВ. Крім того:

- а) підприємство повинно зареєструвати податкову накладну на цю суму;
- б) покупець повинен зареєструвати податкову накладну на цю суму.

3. ПДВ визнають/визначають з моменту виникнення першої події. Якщо перша подія – це оплата, то податкову накладну потрібно:

- а) виписати на оплату;
- б) виписати на факт здійснення відвантаження товару чи надання послуги.

4. Якщо підприємство є платником ПДВ, то все, що воно продає – воно продає з ПДВ. Якщо підприємство не є платником ПДВ – усі товари та послуги воно продає без ПДВ.

- а) так; б) ні.

5. На дату виникнення податкових зобов'язань платник ПДВ зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі:

- а) так; б) ні.

6. Датою виникнення права платника податку на віднесення сум ПДВ до податкового кредиту вважається дата події, що відбулася раніше:

а) дата списання коштів із банківського рахунка платника на оплату товарів/послуг;

б) дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку.

7. ПН складається у день виникнення податкового зобов'язання:

- а) окремо на кожне повне постачання товару;
- б) окремо на кожне часткове постачання товару;
- в) окремо на повну суму авансу від покупця;
- г) окремо на часткову суму авансу від покупця.

8. Фермерське господарство-юрособа на загальній системі оподаткування має сплатити ___ податку на доходи:

- а) 18%;
- б) 19%;
- в) 20%;
- г) 25 %.

9. Як ФОПи, так і юрособи можуть зареєструватися платниками ПДВ (податку на додану вартість – 20%):

- а) так;
- б) ні.

10. Фермерські господарства часто обирають спрощену систему оподаткування і сплачують:

- а) єдиний податок (ЄП);
- б) податок на прибуток (18%);
- в) ПДФО (18%);
- г) податок на репатріацію (5%).

11. Фермерські господарства зі статусом юридичної особи можуть обрати спрощену систему: третю або ...:

- а) четверту групу, адже в 4 групі вони сплачуватимуть фіксовану суму єдиного податку, що залежить від площі їхніх сільськогосподарських угідь;
- б) четверту групу, адже в 4 групі вони сплачуватимуть суму єдиного податку, що залежить від річного прибутку.

Гра «Так-Ні» (бліц-опитування)

1. Платники земельного податку (сільськогосподарські підприємства) самостійно обчислюють суму податку?

2. Платники земельного податку (фермерські господарства) самостійно обчислюють суму податку?

3. Платники земельного податку обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня?

4. Платники земельного податку обчислюють суму податку щороку не пізніше 20 лютого поточного року?

5. Платники земельного податку подають декларацію з плати за землю за 2020 рік – до 20 лютого 2021 року?

6. У декларації з плати за землю площа земельної ділянки зазначається або в гектарах, або в квадратних метрах залежно від того, у яких одиницях виміру визначено нормативну грошову оцінку землі?

7. Фермери (підприємці), здійснюючи діяльність, мають право використовувати працю членів їх сім'ї?

8. Фермери (підприємці), у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва (доходу від сільгоспвиробництва) за попередній податковий (звітний) рік < 75 %, можуть бути платниками єдиного податку 4 групи?

9. Якщо підприємство (платник єдиного податку 4 групи) в попередньому звітному році мало справу з обставинами непереборної сили (засуха), то частка сільгоспвиробництва може бути меншою за 75 %?

10. Площа земельної ділянки × Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки (грн) × Ставка податку (%) – це формула розрахунку річної суми земельного податку?

11. Річну суму єдиного податку 4 групи розраховують за такою формулою: Площа земельної ділянки × Нормативна грошова оцінка одиниці площі земельної ділянки × Ставка податку?

12. Платники ЄП четвертої групи сплачують земельний податок?

13. Рішенням селищної ради встановлено на 2021 рік земельний податок за землі сільськогосподарського призначення, нормативно-грошову оцінку яких проведено, у розмірі 5 %. Чи можуть платники земельного податку сплачувати земельний податок у вказаному розмірі?

14. Чи сплачується земельний податок за сільськогосподарські угіддя зон радіоактивно забруднених територій, визначених такими, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи? Вказані земельні ділянки, не підлягають оподаткуванню земельним податком.

15. Чи сплачується земельний податок за сільськогосподарські угіддя, що перебувають у тимчасовій консервації?

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. Ціна 1 ц сільськогосподарської продукції (овочів) 2700 грн. Знайдіть ПДВ.

Розрахунок:

При розрахунку ПДВ виробник продукції додає до вартості своїх товарів 20%:100% ПДВ = (С×20%):100%,

де С – ціна виробу

$$\text{ПДВ} = (2700 \times 20\%):100\% = 540 \text{ грн}$$

Завдання 2. Ціна 1 ц м'яса 3400 грн. з урахуванням ПДВ. Знайдіть ПДВ.

Розв'язання

Якщо необхідно зворотнім шляхом виділити «ПДВ в тому числі», використовується відношення 20%:120%

$$\text{ПДВ} = (С \times 20\%):120\%,$$

де С – ціна виробу

$$\text{ПДВ} = (3400 \times 20\%):120\% = 566,67 \text{ грн}$$

Завдання 3. СТОВ «Зірочка» (платник податку на прибуток) має земельну ділянку 20 га. НГО 30390 грн за 1 га (з урахуванням індексації за 2020 рік, коефіцієнт 1). Ставка земельного податку – 1 %. Розрахувати річну суму земельного податку та місячну суму податку за липень 2022 року.

Розрахунок річної суми податку:

$$200 \text{ га} \times 30390 \text{ грн за 1 га} \times 1\% : 100 = 60780 \text{ грн.}$$

Розрахунок місячної суми податку: $60\,780 : 12 = 5\,065$ грн.

Ставка податку за земельні ділянки (сільськогосподарські угіддя), нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі **не менше 0,3 % та не більше 1 % від їх нормативної грошової оцінки** (п.274.1 ПКУ). При цьому такий розмір податку застосовується незалежно від місцезнаходження земельної ділянки.

Завдання 4. Підприємство для виготовлення продукції купило насіння на суму 5100 грн (з урахуванням ПДВ), а вартість виготовленої та реалізованої продукції складає 9000 грн (з урахуванням ПДВ). Визначте суму податкового зобов'язання та податкового кредиту. Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

Розв'язання:

1. Податковий кредит для виготовлення продукції складає:

$$\text{ПК} = (5100 \times 20\%) : 120\% = 850 \text{ грн.}$$

2. Податкове зобов'язання:

$$\text{ПЗ} = (9000 \times 20\%) : 120\% = 1500 \text{ грн.}$$

3. ПДВ в бюджет = ПЗ - ПК

$$\text{ПДВ} = 1500 - 850 = 650 \text{ грн}$$

Завдання 5. Підприємство, яке надає послуги з обробітку ґрунту і є платником ПДВ, отримало дохід 10000 тис. грн, у тому числі ПДВ – ?

Витрати у підприємства наступні:

а) зарплата працівникам та податки (ЄСВ);

б) оренда офісу. Орендодавець не є платником ПДВ.

У цьому випадку податкове зобов'язання виникає на яку суму? До бюджету необхідно сплатити ПДВ у якому розмірі?

Розрахунок: до бюджету треба сплатити ПДВ у розмірі 1666,66 грн. $(10000 \times 20 : 120)$.

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Ціна 1 ц сільськогосподарської продукції (овочів) 3700 грн. Знайдіть ПДВ.

Завдання 2. Ціна 1 ц м'яса 4400 грн. з урахуванням ПДВ. Знайдіть ПДВ.

Завдання 3. СТОВ «Зірочка» (платник єдиного податку 4 групи) має земельну ділянку 150 га (пасовища). НГО 6232,31 грн за 1 га. Розрахувати річну суму єдиного податку та належну до сплати місячну суму податку за липень 2022 року та січень.

Завдання 4. Підприємство для виготовлення продукції купило насіння на суму 6100 грн. (з урахуванням ПДВ), а вартість виготовленої та реалізованої продукції складає 10000 грн. (з урахуванням ПДВ). Визначте суму податкового зобов'язання та податкового кредиту. Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

Завдання 5. Знайдіть помилки, допущені сільськогосподарським підприємством при складанні електронної податкової накладної:

1. Бухгалтер у ПН заповнював англійською мовою назви товарів. Бухгалтер округлював грошові показники у податковій накладній до цілого числа.

2. Ставилися прочерки в порожніх комірках?

3. Складалася одна ПН на ставки 20 % та 7 % одночасно.

4. Підприємство є платником ПДВ, а покупці його товарів звичайні фізичні особи/громадяни (не платники ПДВ), тому ПН підприємство не складало і не зареєструвало.

Завдання 6. СТОВ «Соль» продала 16.01.2022 р. ТОВ «Орхідея» дві номенклатури товарів (ціни вказано з ПДВ): пшениця 2 клас (гр. А) – 4750 грн/т; пшениця 3 клас (гр. А) – 4700 грн/т.

Поставка зерна відбулася в таких обсягах:

1) пшениця 2 клас (гр. А) – 60 т;

2) пшениця 3 клас (гр. А) – 40 т.

Розрахувати суму ПДВ по кожній номенклатурній позиції.

Завдання 7. Визначити суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та ПДВ до сплати в бюджет, якщо:

1. Вартість придбаної сировини та матеріалів складає 115560 грн (з ПДВ).

2. Вартість відвантаженої і оплаченої продукції на експорт складає 18000 грн.

3. Підприємством сплачена вартість послуг сторонніх організацій у сумі 8400 грн (з ПДВ).

4. Підприємством отримана попередня оплата за продукцію, вартість якої по оптовим цінам складає 180000 грн.

5. Підприємство отримало оплату за оренду обладнання 560 грн (з ПДВ).

Рішення оформіть таблицею.

Таблиця 3.1

Вихідні дані

<i>Податкові зобов'язання</i>		<i>Податковий кредит</i>	
№ операції та розрахунок	Сума ПДВ, грн.	№ операції та розрахунок	Сума ПДВ, грн.
Всього		Всього	

Завдання 8. Визначити суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та ПДВ до сплати в бюджет, якщо підприємство здійснило наступні господарські операції (табл. 3.2):

Таблиця 3.2

Вихідні дані

Умовне позначення	Зміст господарської операції
	1. Придбало сировину, використану на основне виробництво на суму 42000 грн (з ПДВ)
	2. Реалізовано зайві верстати, що знаходяться на балансі підприємства на суму 1200 грн (з ПДВ)
	3. Реалізовано цінні папери вартістю 5000 грн. (не є об'єктом оподаткування)
	4. Реалізовано сільськогосподарську продукцію на суму 18000 грн. (з ПДВ)
	5. Експортовано сільськогосподарську продукцію на суму 2400 грн.
	6. Продано продукцію ритуального призначення на суму 600 грн.
	7. Зроблені витрати по сплаті податку, не підтверджені митною декларацією на суму 1300 грн.
	8. Виплачено зарплату на суму 3600 грн.

Рішення оформіть таблицею:

Таблиця 3.3

Вихідні дані

Податкові зобов'язання		Податковий кредит	
№ операції та розрахунок	Сума ПДВ, грн.	№ операції та розрахунок	Сума ПДВ, грн.
Всього		Всього	

Список використаних джерел

- Єдиний податок для фізичних осіб-підприємців (спрощена система оподаткування). URL : [https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Єдиний_податок_для_фізичних_осіб-підприємців_\(спрощена_система_оподаткування\)](https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Єдиний_податок_для_фізичних_осіб-підприємців_(спрощена_система_оподаткування)).
- Групи платників єдиного податку в Україні. URL : <https://services.dtkk.ua/catalogues/indexes/14>.
- Єдиний податок 4 групи 2022. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/8817-diniy-podatok-4-grupi-2021>.
- Платник єдиного податку четвертої групи. URL : https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Платник_єдиного_податку_четвертої_групи.

ТЕМА 4. СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ

4.1

Податкове регулювання діяльності фінансових установ

Фінансова установа – юридична особа, яка відповідно до закону надає одну чи декілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, у випадках, прямо визначених законом, та внесена до відповідного реєстру в установленому законом порядку (Згідно *Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р.*)

ДО ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ НАЛЕЖАТЬ:

(1) банки, (2) кредитні спілки, (3) ломбарди, (4) лізингові компанії, (5) довірчі товариства, (6) страхові компанії, (7) установи накопичувального пенсійного забезпечення, (8) інвестиційні фонди і компанії, (9) інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг

Визначення економічної сутності фінансових установ:

Страхові компанії – спеціалізовані інститути, що виконують функції страхування, тобто за рахунок підприємств, організацій, установ, населення формують цільові грошові фонди та здійснюють виплати з них за настання певних подій (страхових випадків). Мобілізація коштів страховими компаніями здійснюється залученням страхових внесків від юридичних та фізичних осіб на підставі укладених з ними угод. Страхові компанії спеціалізуються **на таких видах страхування**: майновому, особистому, страхуванні відповідальності чи перестрахованні.

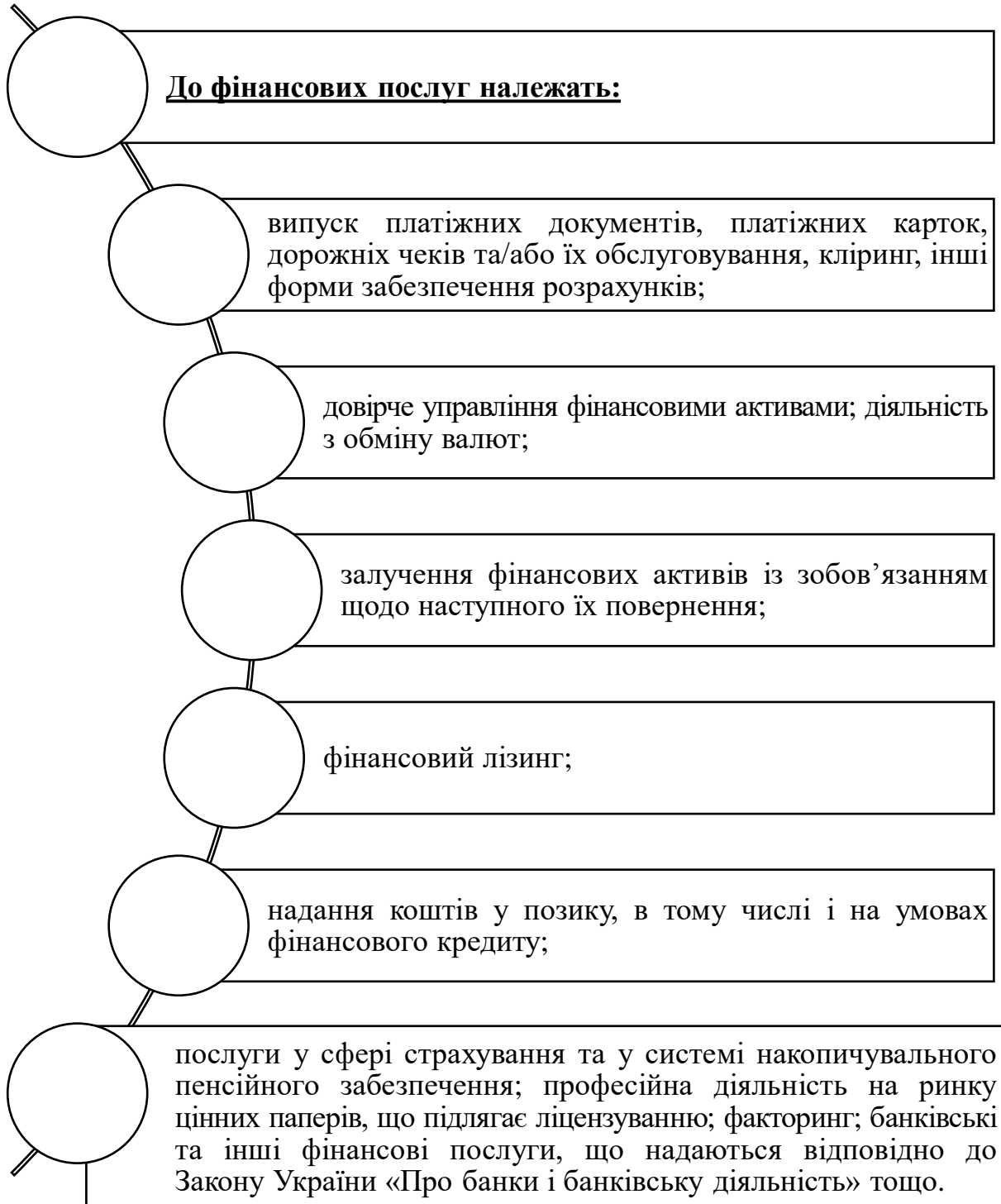
Пенсійні фонди – спеціалізовані фінансові установи, основним завданням яких є збирання/акумуляція грошових коштів, призначених для пенсійного забезпечення громадян після досягнення ними певного віку. За формою власності вони бувають **приватні або державні**.

Інвестиційні фонди – особливий вид фінансово-кредитних установ, що забезпечують посередництво в інвестиційному процесі. Випускаючи власні цінні папери, інвестиційні фонди акумулюють грошові кошти приватних інвесторів та вкладають їх в акції та облігації різних підприємств у власній країні чи за кордоном.

Фінансові компанії – небанківські інститути кредитної системи, що спеціалізуються **на кредитуванні продажу споживчих товарів з відстрочкою платежу**. Можуть бути створені як самостійні юрособи на акціонерних пайових засадах або як окремі структурні підрозділи, філії, дочірні підприємства банків і страхових компаній.

Кредитна спілка — **неприбуткова організація**, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки (ст. 1 Закону України «Про кредитні спілки»). **Кредитна спілка є фінансовою установою, виключним видом діяльності якої є надання фінансових послуг, передбачених Законом України «Про кредитні спілки».**

Ломбард – кредитна установа, що здійснює видачу позик під заставу рухомого майна (цінних речей). Специфіка ломбардних позичкових операцій полягає у видачі приватним особам невеликих сум позичок на відносно короткі строки (переважно до трьох місяців).

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НАПРАВЛЕНО НА ВИКОНАННЯ НАСТУПНИХ ЗАВДАНЬ:

- забезпечення держави фінансовими ресурсами;
- стимулювання вкладення коштів у реальний сектор економіки;
- створення умов для регулювання фінансового сектора економіки країни;
- збільшення кредитного та інвестиційного потенціалу фінансових посередників;
- нейтралізація економічних нерівностей, що виникають у процесі ринкових відносин;
- обмеження можливості використання різних схем оптимізації фінансових потоків як самих фінансових посередників, так і підприємств-клієнтів;
- розробка раціональної та справедливої системи оподаткування.

Страхові агенти

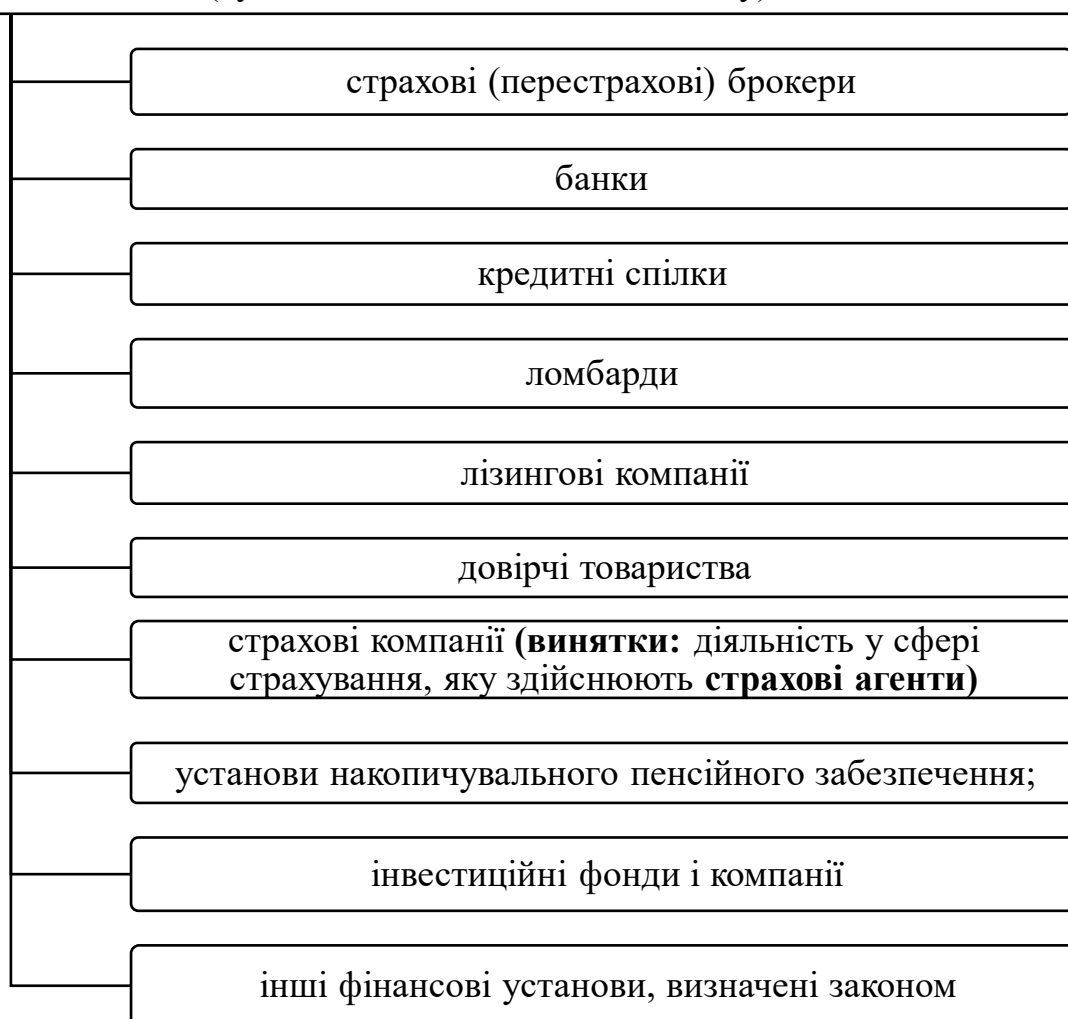
стюверси

інспектори або агенти страховика, які оглядають майно перед прийняттям на страхування

**аварійні комісари
й аджастери**

здійснюють врегулювання претензій страховальника, оцінку збитку та визначають суму страхового відшкодування за страховим випадком

Фінансові установи, що **не можуть перебувати на спрощеній системі**
(бути платниками єдиного податку):

4.2

Система оподаткування страхових організацій

ОБ'ЄКТИ ОПОДАТКУВАННЯ:

1

Відповідно до загальних правил – прибуток від страхової і нестрахової діяльності, що оподатковується за загальною ставкою 18 %;

2

Відповідно до спеціальних правил – дохід від страхової діяльності, для оподаткування якого застосовуються різні ставки.

Страховання – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) (*Згідно Закону України "Про страхування"*)

ДО СТРАХОВИКІВ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО ЗДІЙСНЮВАТИ СТРАХОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ, ВІДНОСЯТЬ:

(1) фінансові установи, які створені у формі товариств;

(2) постійні представництва у формі філій іноземних страхових компаній, які також одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності.

Під час провадження страхової діяльності юросіб-резидентів одночасно з базовою ставкою податку на прибуток, ставки податку на дохід встановлюються у таких розмірах:

3 % – за договорами страхування від об'єкта оподаткування, що визначається у пп. 141.1.2 ПКУ (страхові платежі, внески, премії, нараховані за договорами страхування і співстрахування. При цьому страхові платежі, внески, премії за договорами співстрахування включаються до складу об'єкта оподаткування страховика тільки в розмірі його частки страхової премії, передбаченої договором співстрахування. Страхові платежі, страхові внески, страхові премії за договорами перестраховування до об'єкта оподаткування, до якого застосовується ставка, визначена відповідно до пп. 136.2.1 і 136.2.2 ПКУ, не включаються);

0 % – за договорами з довгострокового страхування життя, добровільного медичного страхування та страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорів страхування додаткової пенсії, та визначених пп. 14.1.52, 14.1.52-1, 14.1.52-2 і 14.1.116 ПКУ.

УМОВИ КОРИГУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДО ОПОДАТКУВАННЯ У СТРАХОВИКА

**Фінансовий
результат до
оподаткування
страховика
збільшується:**

1) на позитивну різницю між приростом (убутком) сформованих у відповідному звітному періоді відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та/або міжнародних стандартів фінансової звітності страховими резервами (технічними, математичними, належних виплат страхових сум та іншими, формування яких передбачено законодавством у сфері страхування, крім тих, що не впливають на формування фінансового результату до оподаткування страховика) (за вирахуванням частки участі перестраховика в страхових резервах) та приростом (убутком) відповідних резервів, розрахованих за методикою, визначеною уповноваженим органом, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику (за вирахуванням частки участі перестраховика в страхових резервах);

2) на позитивну різницю між сумою будь-яких виплат (винагород) страховим посередникам та іншим особам за надані послуги щодо укладання (продлонгації) договорів страхування та сумою нормативу витрат на виплати страховим посередникам, розрахованих за методикою, визначеною уповноваженим органом, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику (відповідно до п.п. 141.1.3 п. 141.1 ст. 141 ПКУ).

**Фінансовий
результат до
оподаткування
страховика
зменшується:**

1) на від'ємну різницю між приростом (убутком) сформованих у відповідному звітному періоді відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та/або міжнародних стандартів фінансової звітності страховими резервами (технічними, математичними, належних виплат страхових сум та іншими, формування яких передбачено законодавством у сфері страхування, крім тих, які не впливають на формування фінансового результату до оподаткування страховика) (за вирахуванням частки участі перестраховика в страхових резервах) та приростом (убутком) відповідних резервів, розрахованих за методикою, визначеною уповноваженим органом, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику (за вирахуванням частки участі перестраховика в страхових резервах) (п.п. 141.1.4 п. 141.1 ст. 141 ПКУ).

Відповідно до п.п. 141.1.5 п. 141.1 ст. 141 ПКУ коригування фінансового результату до оподаткування у зв'язку із створенням та використанням страховиками інших резервів (забезпечень), ніж зазначені у п. 141.1 ст. 141 ПКУ, здійснюється у порядку, встановленому п. 139.1 ст. 139 ПКУ.

4.3

Оподаткування ломбардної діяльності

Ломбард є фінансовою установою – юридичною особою, що надає одну або декілька фінансових послуг, що є виключним видом їх діяльності

ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ЛОМБАРДІВ, ВІДНОСЯТЬСЯ:

- (1) Цивільний кодекс України
- (2) Господарський кодекс України
- (3) Податковий кодекс України
- (4) Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"
- (5) Закон України "Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень"
- (6) Закон України "Про заставу"

ВИНЯТКОВІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОМБАРДІВ:

- **надання** на власний ризик **фінансових кредитів** фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений строк і під відсоток;
- **надання супутніх послуг ломбарду** (оцінка заставленого майна; надання посередницьких послуг зі страхування предмета застави на підставі агентського договору із страховою компанією; реалізація заставленого майна).

Кредитодавець/Заставодержатель/Ломбард

- є стороною договору про надання фінансового кредиту, який видає фінансовий кредит та приймає в заставу майно

Позичальник/Заставадавець

- фізична особа, котра є стороною договору про надання фінансового кредиту та є **отримувачем** від Ломбарду **грошових коштів** у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту і передає в заставу власне майно в якості забезпечення виконання своїх зобов'язань

Договір

- письмовий документ, що встановлює відповідні права та обов'язки **Споживача** та **Ломбарду**, під час надання фінансового кредиту та отримання майна в якості предмета застави

Предмет застави

- майно, що належить **Позичальнику/Заставадавцю** виключно на праві власності, яке набуто ним правомірно і прав у третіх осіб на це майно немає; майно, що відповідно до законодавства України може бути відчужено. **В якості предмета застави можуть виступати:** вироби (ювелірні) з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, брухт дорогоцінного металу; інше майно, не заборонене та не обмежене чинним законодавством у цивільному обігу.

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Особливості оподаткування ломбардної діяльності податком на додану вартість та податком на прибуток

<i>Нарахування ПДВ</i>	<i>Нарахування податку на прибуток</i>
<i>I етап. Одержання ломбардом майна в заставу та надання заставодавцю позички</i>	
Не є об'єктом оподаткування операції з передачі майна в заставу кредитору	Вартість залученого ломбардом у заставу майна від заставодавця не включається до складу доходів . Сума наданої ломбардом позички заставодавцю не включається до складу витрат .
<i>II етап. Одержання ломбардом поверненої позички (основної суми боргу)</i>	
Не є об'єктом оподаткування операції з одержання ломбардом поверненої позички	Повернена заставодавцем сума раніше наданої позички не включається до складу доходів ломбарду.
<i>III етап. Отримання ломбардом від заставодавця відсотків за користування позичкою та плати за зберігання заставленого майна</i>	
Не є об'єктом оподаткування операції з надання послуг з розміщення і повернення грошових коштів за договорами позики	Сума плати за користування позичкою (як проценти за користування кредитом) та сума плати за зберігання заставленого майна (як дохід від надання послуг) включається до складу доходу під час нарахування процентів згідно умов договору . Послуги зі зберігання (схову) заставленого майна, які надає ломбард, підпадають під визначення поставки робіт (послуг) і включаються до складу доходів під час фактичного надання послуги зі зберігання (схову) заставленого майна . Витрати на проведення дій щодо збереження прийнятого майна від заставодавця формують суму витрат.
<i>IV етап. Отримання ломбардом від заставодавця суми пені, нарахованої останньому за порушення терміну повернення боргу</i>	
Стягнення із заставодавця суми неустойки (пені) за прострочення строків повернення позички (кредиту) або ж за прострочення строків сплати відсотків за його користування, не відносять до складу податкових зобов'язань з ПДВ ломбарду	Якщо умовами договору передбачено стягнення із заставодавця суми неустойки (пені) за прострочення терміну повернення позички (кредиту) або ж за прострочення терміну сплати відсотків за його користування, цю неустойку (пеню) потрібно включати до складу доходів у період їх одержання ломбардом (а не нарахування)

<i>V етап. Повернення заставидавцю майна із застави</i>	
<i>Нарахування ПДВ</i>	<i>Нарахування податку на прибуток</i>
Не є об'єктом оподаткування операції з повернення майна заставидавцю	Вартість повернення майна із застави не включається до складу доходів та витрат
<i>VI етап. Отримання ломбардом виручки від реалізації заставленого майна</i>	
<p>Звільняються від оподаткування операції фінансових установ з постачання (продажу, відчуження іншим способом) майна, що передане фізичними особами, а також СПД, які не є платниками податку, у заставу, та на яке було звернено стягнення.</p> <p>Звільняються від оподаткування операції фінансових установ з постачання майна, набутого ними у власність внаслідок звернення стягнення на таке майно. Звільнення від оподаткування стосується тієї частини вартості майна, за якою воно було набуто у власність в рахунок погашення зобов'язань за договором кредиту (позики).</p>	<p>Якщо в договорі застави вказано, що не викуплене майно переходить у власність ломбарду, що об'єкт застави може відчужуватися у власність заставодержателя (ломбарда) у рахунок погашення боргових зобов'язань (наприклад, при не поверненні позички та/або відсотків за його користування заставидавцем). Тобто відчуження прирівнюється до купівлі ломбардом об'єкта застави у податковий період такого відчуження, а основна сума кредиту та нарахованих на неї процентів, що залишилися неповерненими ломбарду, є ціною придбання такої застави. Якщо ломбард у подальшому продає заставлене майно, його доходи визнаються у загальному порядку. Витрати ломбарда, у даному випадку, складаються з основної суми кредиту та нарахованих на неї процентів, що не повернув заставидавець.</p>
<i>VII етап. Повернення заставидавцю суми, що є перевищенням суми виручки від реалізації заставленого майна над сумою заборгованості заставидавця за позичкою, а також за процентами, за платою за зберігання заставленого майна та пені.</i>	
Не підпадає під об'єкт ПДВ	<p>Якщо внаслідок реалізації предмета застави виручена грошова сума перевищує розмір забезпечених цією заставою вимог заставодержателя (ломбарду), то різниця, що повертається платнику податку, включається до його загального місячного (річного) оподатковуваного доходу як інші доходи і є об'єктом оподаткування ПДФО і ВЗ. Включається до складу витрат ломбарду.</p>

Контрольні запитання:

1. Наведіть тлумачення терміну «фінансові компанії» відповідно до законодавства України.
2. Які види фінансово-кредитних установ існують?
3. Які податки сплачують небанківські фінансові установи?
4. Визначте особливості оподаткування страхових компаній.
5. Які доходи відносять до оподатковуваних доходів страхової компанії?
6. За якою ставкою податку на прибуток оподатковують прибуток страхової компанії?
7. Чи оподатковуються страхові компанії податком на додану вартість?
8. У який термін банківська установа перераховує ПДФО до бюджету із сум процентів, нарахованих за податковий (звітний) місяць на суми банківських вкладних (депозитних) або поточних рахунків фізичних осіб?
9. Як оподатковується військовим збором дохід, отриманий від ломбарду внаслідок реалізації заставленого майна платника податку за невиконання умов договору?
10. Згідно зі статтею 1 Закону України від 12.07.2001 р. № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» фінансова установа – це...?
11. Коли фізособа – клієнт ломбарда не повертає кредит, то як оподатковується реалізація заставленого фізособою майна?
12. Якщо предметом застави є золото, яке здається до Держскарбниці, чи виникає при цьому ПДФО та військовий збір?
13. Як оподатковуються страхові виплати?
14. Чи обкладаються ПДВ операції ломбарду з реалізації заставленого майна ФО?
15. Як оподатковується військовим збором дохід, отриманий від ломбарду внаслідок реалізації заставленого майна платника податку за невиконання умов договору?

Завдання для самостійної роботи:

Завдання 1. Зміст завдання: дайте відповідь на запитання:

Ситуація 1. Страховий випадок «Інвалідність, хірургія, травматизм та ін.»: якщо вигодонабувач не є застрахованою особою та за умови, що факт заподіяння шкоди застрахованій особі підтверджений, виплата оподатковується податком з доходів фізичних осіб за ставкою по ставці ? % та ? % військового збору?

Ситуація 2. Страховий випадок за ризиком «Інвалідність»: якщо застрахованій особі за наслідками страхового випадку було встановлено інвалідність II групи або статус «Дитина-інвалід», страхова виплата оподатковується за ставкою ПДФО ? % та ? % військового збору?

Ситуація 3. Страховий випадок за ризиком «Втрата життя»:

– якщо вигодонабувач (отримувач страхової виплати) знаходиться із застрахованою особою у першому та другому ступені споріднення, ставка ПДФО = ? %, військовий збір = ? %.

– якщо вигодонабувач (отримувач страхової виплати) відноситься до всіх інших категорій вигодонабувачів, то ставка ПДФО = ? %, військовий збір = ? %.

Примітки: Відповідно до норм Податкового Кодексу України страхові виплати у випадку втрати життя Застрахованою особою оподатковуються за правилами оподаткування спадщини. При оподаткуванні страхової виплати за цим ризиком враховується відношення вигодонабувача до застрахованої особи, тобто ступінь споріднення. Члени сім'ї першого ступеня споріднення – це батьки, чоловік або дружина, діти, в тому числі усиновлені. Члени сім'ї другого ступеня споріднення – рідні брати та сестри, баба та дід із боку матері і з боку батька, онуки.

Завдання 2. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Правове регулювання ломбардної діяльності. Оподаткування ломбардної діяльності».

Тестові завдання

1. Не можуть бути платниками єдиного податку першої-третьої груп (п.291.5 ПКУ), суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи-підприємці), які здійснюють:

- а) діяльність у сфері фінансового посередництва;
- б) діяльності у сфері страхування, що здійснюється страховими агентами (сюрвейерами, аварійними комісарами та аджастерами).

2. Можуть бути платниками єдиного податку першої-третьої груп (п.291.5 ПКУ), наступні суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи-підприємці), які здійснюють діяльності у сфері страхування:

- а) страхові компанії;
- б) страхові агенти (сюрвейери, аварійні комісари, аджастери).

3. Не можуть бути платниками єдиного податку:

- а) банки; б) кредитні спілки;
- в) ломбарди;
- г) страхові компанії;
- д) інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом.

4. Послуги страхових агентів із реалізації в інтересах страхових компаній договорів страхування (полісів) є об'єктом оподаткування податку на додану вартість?

- а) так;
- б) ні.

5. Агентська винагорода, що отримується страховим агентом від страхової компанії за надані послуги, включається до бази оподаткування податком на додану вартість?

- а) так;
- б) ні.

6. Для цілей оподаткування під доходом від страхової діяльності розуміється сума доходів страхової компанії, нарахована протягом звітного періоду, у тому числі у вигляді:

- а) страхових внесків;
- б) курсових різниць;
- в) кредиту.

7. Об'єктом оподаткування за спеціальним правилом є сума:

- а) прибутку від страхової і нестрахової діяльності, скоригована на податкові різниці;
- б) доходу від страхової діяльності;
- в) немає правильної відповіді.

8. При отриманні доходу внаслідок виконання договорів із довгострокового страхування життя ставки податку на прибуток установлюються у таких розмірах:

- а) 0%;
- б) 3%;
- в) 18%;
- г) 20%.

9. Для визначення обсягу доходу страховика від будь-якої діяльності, враховуються:

- а) чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) інші операційні витрати;
- в) втрати від участі в капіталі.

10. Деякі страховики-платники податку на прибуток мають право не коригувати фінансовий результат до оподаткування. У кого це право виникає?

- а) у платників податку, чий річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує 20 млн грн;
- б) у платників податку, у яких річний дохід (зменшений на суму нарахованого податку на дохід за ставкою 3 %) від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує 20 млн грн.

11. Можуть стати платниками єдиного податку III групи суб'єкти господарювання, які:

- а) займаються обміном іноземної валюти;
- б) займаються певними видами фінансової діяльності, зокрема страхові (перестрахові) брокери;
- в) займаються певними видами фінансової діяльності, зокрема банки;
- г) займаються певними видами фінансової діяльності, зокрема кредитні спілки;
- а) ломбарди, лізингові компанії тощо.

12. ПКУ передбачено 2 об'єкти оподаткування страховика:

- а) прибуток від страхової і нестрахової діяльності страховика, що оподатковується за загальною ставкою 18 відсотків;
- б) дохід від страхової діяльності, для оподаткування якого застосовуються різні ставки.

13. Об'єктом оподаткування податком на прибуток страховика, що оподатковується за ставкою, встановленою п. 136.1, є:

- а) фінансовий результат до оподаткування, визначений за правилами бухгалтерського обліку, що формується, у тому числі з урахуванням доходів та витрат від страхування, відкоригований на різниці;
- б) дохід за договорами страхування.

14. За Податковим Кодексом України ставки податку на прибуток для страховика становлять:

- а) 23%;
- б) 21%;
- в) 18%;
- г) 16%.
- д) 3%;
- е) 0%.

Гра «Так–Ні» (бліц-опитування)

1. За надану послугу з кредитування ломбард нараховує проценти. Сума процентів обкладається ПДВ?
2. Ломбардна операція – це операція, що здійснюється юрособою, з отримання нею коштів від юридичної особи, що є фінансовою установою?
3. Протягом строку дії відповідного договору основна сума кредиту, отриманого платником податку від ломбарду, оподатковується податком на доходи фізичних осіб та військовим збором?
4. У разі неповернення грошових коштів у вигляді фінансового кредиту у термін, встановлений договором, сума такого кредиту включається податковим агентом до оподатковуваного доходу платника податку та оподатковується на загальних підставах?

5. Відмова позичальника від страхування предмета застави є підставою для відмови в наданні фінансового кредиту?
6. Якщо ломбард за прострочення платежу нараховує штрафні санкції, то такі суми підлягають обкладенню ПДВ?
7. Ломбарди плату за послуги з оцінки заставного майна справляють?
8. Для ломбардної діяльності діє спеціальна ставка податку на прибуток, що становить 3 % від об'єкта за договорами?
9. Плату за послуги з оцінки майна ломбардами звільняється від ПДВ?
10. Ломбарди є платниками єдиного податку першої-третьої груп?

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. Страхова компанія «Аеробус» здійснила виплату страхового відшкодування застрахованій особі за пошкоджене застраховане рухоме майно (транспортний засіб) – 3000 грн. Факт нанесення шкоди застрахованій особі документально не підтверджений. Здійсніть нарахування відповідних податків, зборів та платежів.

Рішення:

$$3000 \times 18\% = 540 \text{ грн. (ПДФО)}$$

$$3000 \times 1,5\% = 45 \text{ грн. (ВЗ)}$$

$$3000 - 540 - 45 = 2415 \text{ грн. (страховик сплачує до бюджету)}.$$

Коментар: з метою оподаткування ПДФО, до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку-фізичної особи не включається сума страхового відшкодування, отриманого за договором страхування від страховика-резидента, іншого ніж довгострокове страхування життя, якщо під час страхування цивільної відповідальності сума страхового відшкодування не перевищує розмір шкоди, фактично заподіяної вигодонабувачу (бенефіціару), що визначається за звичайними цінами на дату такої страхової виплати. Страховик – резидент, що нараховує (виплачує) страхові виплати, виконує функції податкового агента в частині повідомлення органа ДПС у податковому розрахунку за ф. 1 ДФ за ознакою доходу «151». У разі страхового випадку – факт заподіяння шкоди застрахованій особі повинен бути належним чином підтверджений. Відповідно до пп. 165.1.27 «в» ст. 165 ПК, якщо факт нанесення шкоди застрахованій особі документально не підтверджений, то податковий агент – страховик, утримує та сплачує (перераховує) до бюджету ПДФО із суми страхової виплати за ставкою 18% та ВЗ за ставкою 1,5%.

Завдання 2. Визначити суму доходів та витрат страховика, суму прибутку до оподаткування, суму податку на прибуток.

1. Доход від здавання в оренду приміщення 186500 грн з ПДВ
2. Комунальні послуги 9730 грн з ПДВ
3. Вартість придбаної техніки, меблів, канцтоварів 145200 грн з ПДВ

4. Позитивні курсові різниці 7200 грн.
5. Отримані штрафи 13240 грн.
6. Сума фонду оплати праці 12000 грн.
7. Сума обов'язкових нарахувань 4200 грн.

Рішення:

1. Визначаємо суму доходів:

1.1. $186500 - (186500 \times 20 : 120) = 186500 - 31\,083,33 = 155\,416,67$ (грн.)

1.2. 7200 (грн.)

1.3. 13240 (грн.)

Всього: $155416,67 + 7200 + 13240 = 175\,856,67$ (грн.)

2. Визначаємо суму витрат

$9370 - 9370 \times 20 : 120 = 7\,808,33$ (грн.)

$145200 - 145200 \times 20 : 120 = 121000$ (грн.)

Всього: $7\,808,33 + 121000 + 12000 + 4200 = 145008,33$ (грн.)

3. Визначаємо суму прибутку

$175\,856,67 - 145008,33 = 30\,848,34$ (грн.)

4. Визначаємо суму податку на прибуток

$30\,848,34 \times 18 : 100 = 5\,552,70$ (грн.)

Завдання 3. Здійснить оподаткування податком на доходи фізичних осіб та військовим збором викупної суми, виплаченої платнику податку – страхувальнику в поточному році у зв'язку з достроковим розірванням договору довгострокового страхування життя – 11120 грн.

Визначте суму викупної суми, що виплачує страхувальнику страховик та суму податків, що будуть сплачені у бюджет.

Коментар: Викупна сума, виплачена в поточному році у зв'язку з достроковим розірванням договору довгострокового страхування життя, оподатковується податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 % і військовим збором за ставкою 1,5 %.

Порядок оподаткування доходів, отриманих за договорами довгострокового страхування життя, визначено п. 170.8 ст. 170 ПКУ, згідно якого податковим агентом платника податку – отримувача викупної суми є страховик-резидент, який нараховує викупну суму за договором довгострокового страхування життя.

Окрім того, п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу передбачено, що тимчасово, до набрання чинності рішенням Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України встановлюється військовий збір (ВЗ).

Об'єктом оподаткування збором є доходи, визначені ст. 163 Кодексу (пп. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Кодексу), зокрема загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

Рішення:

$11120 \text{ грн} \times 18 \% = 2\,001,6 \text{ грн. (ПДФО)}$

$11120 \text{ грн} \times 1,5 \% = 166,8 \text{ грн. (ВЗ)}$

11120 грн – 2 001,6 грн. - 166,8 грн. = 8 951,6 грн. (викупна сума, що виплачує страхувальнику страховик)

2001,6 грн. + 166,8 грн. = 2168,4 грн. (сплачує до бюджету страховик).

Завдання 4. У травні 2022 року ломбард надав громадянину під заставу майна (телефон) кредит у сумі 1800 грн., який він не повернув у встановлений договором термін до 9 червня. У зв'язку з цим ломбард реалізував заставлене майно 23 червня. З урахуванням усіх витрат ломбарду виручена грошова сума перевищила розмір виданого кредиту під заставу майна на 500 грн.

Рішення: Тобто ломбард собі залишає суму 1800 грн, 500 повертає громадянину, а з загальної вирученої суми утримує ПДФ і ВЗ, що сплачується за рахунок громадянина.

У випадку, що розглядається, сума ПДФО складає:

414 грн. = $(1800 \text{ грн.} + 500 \text{ грн.}) \times 18 \% : 100 \%$.

Сума військового збору: 34,50 грн. = $(1800 \text{ грн.} + 500 \text{ грн.}) \times 1,5 \% : 100 \%$.

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Страхова компанія «Аеробус» здійснила виплату страхового відшкодування застрахованій особі за пошкоджене застраховане рухоме майно (транспортний засіб) – 5000 грн. Факт нанесення шкоди застрахованій особі документально не підтверджений. Здійсніть нарахування відповідних податків, зборів та платежів.

Завдання 2. Визначити суму доходів та витрат страховика, суму прибутку до оподаткування, суму податку на прибуток.

1. Доход від здавання в оренду приміщення 286500 грн без ПДВ.
2. Комунальні послуги 9733 грн з ПДВ.
3. Вартість придбаної техніки, меблів, канцтоварів 245200 грн з ПДВ.
4. Позитивні курсові різниці 7222 грн.
5. Отримані штрафи 23240 грн.
6. Сума фонду оплати праці 12777 грн.
7. Сума обов'язкових нарахувань 3200 грн.

Завдання 3. Здійсніть оподаткування податком на доходи фізичних осіб та військовим збором викупної суми, виплаченої платнику податку – страхувальнику в поточному році у зв'язку з достроковим розірванням договору довгострокового страхування життя – 22220 грн.

Визначте суму викупної суми, що виплачує страхувальнику страховик та суму податків, що будуть сплачені у бюджет.

Завдання 4. Загальна сума надходжень страхових премій компанії зі страхування життя за квартал становить 900 тис. грн., у тому числі:

1) за договорами страхування життя, укладеними на термін до 10 років – 700 тис. грн.;

2) за договорами довгострокового страхування життя, укладеними на термін 10 років і більше – 200 тис. грн.

Визначте податок на прибуток зі страхування життя.

Список використаних джерел

1. Єдиний податок для фізичних осіб-підприємців (спрощена система оподаткування). URL : <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>.

2. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Безкровний О. В., Дорошенко О. О. Податкова система: навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2018. 361 с.

2. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Безкровний О. В., Мисник Т. Г., Дорошенко О. О. Податкові відносини суб'єктів підприємництва: управління та адміністрування: навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2017. 473 с.

3. Податковий кодекс України (від 02.12.2010 р. № 2755-VI, зі змін. і доп.). URL : zakon.rada.gov.ua.

4. Сідельникова Л. П., Чижова Т. В., Якуша Я. В. Оподаткування суб'єктів підприємництва: навч. посіб. К. : Ліра-К, 2013. 424 с.

5. Хомутенко В. П., Луценко І. С., Хомутенко А. В., Волкова О. Г. Оподаткування суб'єктів господарювання: навч. посіб. Одеса : ВМВ, 2014. 418 с.

6. Закон України «Про страхування» № 85/96-ВР (зі змін від 07.03.1996 р.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

7. Податковий кодекс України № 2755 – VI від 02.12.2010 р. (зі змін. та доп.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

8. Ковтун Л. І. Система оподаткування страхових компаній України. URL : <https://sworld.com.ua/konferu7-317/57.pdf>.

9. Ставки податку на прибуток підприємств встановлені ПКУ. URL : <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/574666.html>.

10. Особливості оподаткування страхової діяльності юридичних осіб – резидентів. URL : <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/440560.html>.

11. Ломбард: особливості обліку. URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2013/june/issue-50/article-63452.html>.

ТЕМА 5. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРЕЗИДЕНТІВ

5.1.

Економічна сутність та особливості діяльності нерезидентів

До нерезидентів належать пп. 14.1.122 ПКУ:

- іноземні **компанії**, організації, створені згідно із законодавством інших держав, а також їх філії, представництва та інші відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України, зареєстровані (акредитовані або легалізовані) згідно із законодавством України;
- дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва інших держав і міжнародних організацій в Україні;
- фізособи, які не є резидентами України.

СТАТУС ФІЗОСОБИ

(УМОВИ набуття статусу нерезидента:)

Працює правило від зворотного, тобто нерезидентом визнається особа, яка не є резидентом (пп. «в» пп. 14.1.122 ПК).

(1) має більш тісні особисті або економічні зв'язки (центр життєвих інтересів) в Україні. Умовою визначення місця знаходження центру життєвих інтересів фізособи є місце постійного проживання членів її сім'ї або її реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності;

(2) знаходиться в Україні не менше 183 днів (включаючи день приїзду та від'їзду) протягом звітного року, якщо країну, у якій особа має центр життєвих інтересів, не можна визначити або фізособа не має місця постійного проживання в жодній із держав.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати презентацію на тему (вибірково):

1. *Фрахт: оподаткування.*
2. *Інжинірингові послуги: оподаткування.*
3. *Роялті: оподаткування.*
4. *Дивіденди нерезидентам: оподаткування.*
5. *Оподаткування нерезидентів фізичних осіб.*

Контрольні запитання:

1. *Податкове регулювання діяльності фінансових установ.*
2. *Система оподаткування страхових організацій.*
3. *Оподаткування ломбардної діяльності.*

Будь-який відокремлений підрозділ іноземних суб'єктів господарювання називають представництвом – ПН – представництвом нерезидента. Представництвом іноземного СГ уважається установа або особа, що представляє інтереси такого суб'єкта в Україні на основі повноважень, оформлених належним чином.

Визнання ПН постійним (комерційним) або некомерційним важливе для оподаткування його діяльності.

Постійне представництво нерезидента – це постійне місце діяльності, через яке повністю або частково ведеться госпдіяльність нерезидента в Україні. Місцем діяльності нерезидента на території України є: місце управління; філія; офіс; фабрика; майстерня; установка або споруда для розвідки природних ресурсів; шахта, нафтова/газова свердловина, кар'єр або будь-яке інше місце видобутку природних ресурсів, склад або приміщення, що використовується для доставки товарів, сервер.

Некомерційне представництво – таке представництво повинне провадити діяльність, що носить підготовчий або допоміжний характер стосовно діяльності нерезидента. Це, зокрема, використання постійного місця діяльності виключно для зберігання, демонстрації або доставки товарів, що належать нерезиденту, або закупівлі товарів та їх зберігання для нерезидента, а також для збору інформації для нерезидента тощо.

5.2.

Порядок визначення та оподаткування податком нерезидентів

Нерезидент може здійснювати діяльність на території України як **безпосередньо**, так і **опосередковано**.

Порядок оподаткування доходів, випланих нерезиденту або його постійному представництву, визначено ст. 160 ПК України.

Згідно пп. 141.4.2 п. 141.4 ст. 141 ПКУ під час будь-якої виплати доходу з джерелом його походження з України, здійсненої резидентом або постійним представництвом нерезидента на користь нерезидента, утримується податок (нерезидентний податок/податок на репатріацію).

Податок спрямовується до бюджету під час здійснення виплати доходу на користь нерезидента з її фактичної суми та за рахунок суб'єктів, які здійснюють такі виплати.

Важливо! Нерезидент самостійно не сплачує податок, а лише за фактом отримує зменшену суму доходу (прибутку) на цей податок.

**Перелік оподатковуваних доходів нерезидента і ставки податку
(«нерезидентний податок»/податок на репатріацію)**

<i>№ n/n</i>	<i>Найменування доходу і норма ПК</i>	<i>Ставка податку</i>
Податок утримується з доходу нерезидента		
1	Проценти, які сплачуються резидентом на користь нерезидента (у т. ч. проценти за позиками і борговими зобов'язаннями, випущеними (виданими) резидентом) (пп. «а» пп. 141.4.1, пп. 141.4.11). Окрім процентів, зазначених у пп. 141.4.10 ПК	5 %, 15 %
2	Дисконтні доходи, які сплачуються резидентом на користь нерезидента* (пп. «а» пп. 141.4.1, пп. 141.4.3). Окрім дисконтних доходів, зазначених у пп. 141.4.10 ПК	18 %
3	Дивіденди, роялті, які сплачуються резидентом (пп. «б» та «в» пп. 141.4.1)	15 %
4	Доходи від інжинірингу (пп. «г» пп. 141.4.1)	15 %
5	Фрахт (пп. «г» пп. 141.4.1)	6%
6	Доходи від відчуження прав на видобуток та розробку родовищ корисних копалин, мінеральних джерел та інших природних ресурсів, розташованих на території України, що належать нерезиденту (пп. «а» пп. 141.4.1)	15 %
7	Лізингова/орендна плата, яка вноситься резидентами або постійними представництвами на користь нерезидента – лізингодавця/орендодавця за договорами оперативного лізингу/оренди (пп. «г» пп. 141.4.1)	
8	Доходи від продажу нерухомого майна, розташованого на території України, що належить нерезиденту, у т. ч. майна постійного представництва нерезидента (пп. «д» пп. 141.4.1)	
9	Прибуток від продажу або іншого відчуження ЦП, деривативів або інших корпоративних прав, визначений згідно з розд. III ПК (пп. «е» пп. 141.4.1)	15 %
10	Доходи, отримані від спільної діяльності на території України, доходи від виконання довгострокових контрактів на території України (пп. «є» пп. 141.4.1)	
11	Винагорода за ведення нерезидентами або уповноваженими ними особами культурної, освітньої, релігійної, спортивної, розважальної діяльності на території України (пп. «ж» пп. 141.4.1)	
12	Брокерська, комісійна або агентська винагорода, отримана від резидентів або постійних представництв інших нерезидентів за брокерські, комісійні або агентські послуги, надані нерезидентом або його постійним представництвом на території України на користь резидентів (пп. «з» пп. 141.4.1)	15 %
13	Доходи, отримані від діяльності у сфері розваг (крім діяльності від проведення лотереї) (пп. «і» пп. 141.4.1)	
<i>№ n / n</i>	<i>Найменування доходу і норма ПК</i>	<i>Ставка податку</i>
14	Доходи у вигляді благодійних внесків і пожертвувань на користь нерезидентів (пп. «ї» пп. 141.4.1)	

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

15	Інші доходи від ведення нерезидентом (постійним представництвом цього або іншого нерезидента) господарської діяльності на території України (пп. «й» пп. 141.4.1). За винятком доходів у вигляді виторгу тощо	
16	Інші доходи від провадження нерезидентом господарської діяльності на території України, крім доходів у вигляді виручки або інших видів компенсації вартості товарів, виконаних робіт, наданих послуг, переданих, виконаних, наданих резиденту (постійному представництву іншого нерезидента) від такого нерезидента, у тому числі вартості послуг із міжнародного зв'язку чи міжнародного інформаційного забезпечення (пп. «к» пп. 141.4.1)	15 %
Податок сплачується за рахунок власних коштів резидента		
17	Дохід від виготовлення та/або розповсюдження реклами* (пп. 141.4.6)	20 %
18	Внески і премії на страхування або перестраховання ризиків в Україні (у т. ч. страхування ризиків життя) або страхування резидентів від ризиків за межами України (пп. «и» пп. 141.4.1, пп. 141.4.5)	0 %, 4 %, 12 %

Податок на репатріацію
сплачується до бюджету
під час виплати доходу
нерезиденту

За загальним правилом
податок утримується із
суми доходу.

Виняток: резидент
сплачує «нерезидентний»
податок за свій рахунок.

До платника податку, який здійснює виплати доходу нерезиденту без утримання та внесення до бюджету податку з такого доходу, або який перерахував податок з доходів нерезидента до бюджету в повному обсязі, але пізніше терміну, застосовується штраф, передбачений ст. 127 ПКУ.

Згідно з п. 127.1 ПКУ ненарахування, неутримання та/або несплата (неперерахування) податків платником податків, у тому числі податковим агентом, до або під час виплати доходу на користь іншого платника податків,

– тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі **25%** суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету.

Ті самі дії, учинені повторно протягом 1095 днів, – тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі **50%** суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету.

Ті самі дії, вчинені втретє та більше, протягом 1095 днів, – тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі **75%** суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету.

Відповідальність за погашення суми податкового зобов'язання чи податкового боргу, що виникає внаслідок вчинення таких дій, та обов'язок щодо погашення такого податкового боргу **покладається на особу, визначену ПКУ, у тому числі на податкового агента.**

Нерезиденти,
які сплачують
податок на
прибуток

Юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України

Постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників

Контрольні запитання

1. Найпоширеніші типи нерезидентських доходів.
2. Як оподатковуються доходи нерезидентів в Україні?
3. Поняття постійного представництва (ПП).
4. Облік нерезидентів у податкових органах.
5. Особливості оподаткування доходів нерезидента, прирівняних до дивідендів?
6. Оподаткування доходів у вигляді роялті, отриманих фізичними особами.
7. Неприбуткові організації під час виплат доходів на користь нерезидентів утримують та сплачують податок на доходи нерезидента?
8. Які доходи нерезидента із джерелом їх походження з України оподатковуються податком на доходи нерезидента та за якою ставкою?
9. При виплаті доходу нерезиденту без утримання та внесення до бюджету податку з такого доходу або який перерахував податок з доходів нерезидента до бюджету в повному обсязі, але пізніше терміну, застосовується штраф?
10. Виплати нерезидентам доходів у вигляді компенсації послуг з виробництва та/або розповсюдження реклами не є об'єктом для утримання податку на доходи нерезидента з джерелом походження з України?

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Особливості оподаткування «електронних послуг» нерезидентів» та «Виплата доходів нерезиденту: відображення операції з звітності».

Завдання 2. Дайте відповідь на запитання:

1. Чи застосовується режим звільнення від оподаткування ПДВ до постачання нерезидентами електронних послуг (постачання програмного забезпечення та оновлень до нього)?
2. Як змінюється обов'язок для суб'єктів господарювання щодо сплати податку на доходи нерезидента при здійсненні виплат нерезидентам за виробництво та/або розповсюдження реклами?
3. Особливості оподаткування виплат нерезиденту за послуги з виробництва та/або розповсюдження реклами про резидента.

Вимоги: відповідь надається в усній чи письмовій формі.

Обмеження: 0,5-1 сторінка.

Завдання 3. Підготувати презентацію на тему (вибірково):

1. Фрахт: оподаткування.
2. Інжинірингові послуги: оподаткування..
3. Дивіденди нерезидентам: оподаткування.
4. Оподаткування нерезидентів фізичних осіб.

Гра «ТАК–НІ» (бліц-опитування)

На поставлені нижче запитання необхідно дати відповідь «так» або «ні». Викладач ставить питання студентам. Студенти мають швидко, впродовж кількох секунд, дати відповідь на поставлене питання.

1. При/під час виплати/и дивідендів юрособі-нерезиденту резидент України зобов'язаний нарахувати авансовий внесок, незалежно від того, чи є він платником податку на прибуток?

2. Виплата дивідендів фізособі-нерезиденту від авансового внеску звільнена?

3. З дивідендів, виплачених юрособі-нерезиденту, утримується податок на репатріацію?

4. З дивідендів, виплачених фізособі, утримується ПДФО?

5. Резидент України, який виплачує дивіденди нерезиденту, є його податковим агентом?

6. У разі, якщо Україна має з країною нерезидента угоду про уникнення подвійного оподаткування, можна застосувати умови цієї міжнародної угоди?

7. Представництва нерезидентів, які займаються господарською діяльністю в Україні, є платниками податку на прибуток?

8. Представництва нерезидентів, які займаються господарською діяльністю в Україні, зобов'язані зареєструватися у фіскальному органі як постійне ПН?

9. Доходи нерезидентів-фізосіб із джерелом походження з України підлягають оподаткуванню за правилами та ставками, визначеними для резидентів?

10. Постійне представництво нерезидента – це місце управління; офіс; фабрика; майстерня тощо?

11. Роялті оподатковується за такими ставками: 15 %, 17 %?

12. При виплаті доходу нерезиденту-юрособі фізична особа – підприємець (ФОП) зобов'язаний утримати податок з доходів нерезидента?

13. При виплаті доходу нерезиденту-юрособі фізична особа – підприємець (ФОП) зобов'язаний утримати податок з доходів нерезидента, і за підсумками звітного періоду (кварталу, півріччя, трьох кварталів, року), в якому відбулися такі виплати, подати декларацію з податку на прибуток з додатком ПН?

14. Агентська винагорода названа серед тих видів доходу, що підлягають обкладанню податком на репатріацію?

15. Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України?

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. Отримано короткостроковий кредит від нерезидента у сумі \$ 10000. За користування кредитом нараховано щомісячні проценти у розмірі 1 %. З процентів утримано податок на репатріацію (перераховано 500 грн. податку до бюджету достроково – ще до виплати процентів нерезиденту).

Таблиця 6.1

Виплата нерезиденту процентів за кредитом (податок на репатріацію перераховано до виплати процентів – «авансом»)

<i>№ з/п</i>	<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, €/грн.</i>
1.	Отримано кредит від нерезидента (курс НБУ – 28,00 грн./\$)	<u>\$10000</u> 28000
Нарахування процентів (курс НБУ – 28,10 грн./\$)		
2.	Нараховано щомісячні проценти за кредитом	<u>\$100</u> 2810
3.	Перераховано до бюджету податок на репатріацію авансом	500
Виплата процентів (курс НБУ – 28,20 грн./\$)		
4.	На дату розрахунків (виплати процентів нерезиденту) відображено курсову різницю	10 грн.
5.	Утримано з процентів податок на репатріацію	423
6.	Виплачено проценти нерезиденту	\$85

Завдання 2. Сільгоспідприємство повинне виплатити роялті в розмірі 1000 євро нерезиденту Білорусії (юридичній особі), який є їх фактичним власником. Нерезидент підтвердив свій статус довідкою.

Таблиця 6.2

Виплата нерезиденту роялті

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, €/грн.</i>
1. Нараховано роялті нерезиденту у розмірі € 1000 (курс НБУ – 24,94 грн. за €1)	€1 000,00 /24940,00
2. Утримано податок на репатріацію за ставкою 10 %	€100,00/2494,00
3. Перераховано податок до бюджету	2494,00
4. Проведено розрахунки з нерезидентом за мінусом утриманого податку	€900,00/ 22446,00

Завдання 3. Підприємство отримало агентські послуги від нерезидента на суму 1000 USD. Сума утриманого податку на репатріацію становить 150 USD. На дату отримання послуг курс долара 26,10 грн за 1 долар. На дату утримання податку на репатріацію курс долара 27,00 грн за 1 долар. На дату придбання валюти для оплати послуг курс долара 26,20 грн за 1 долар.

Таблиця 6.3

Виплати нерезиденту та їх оподаткування

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, €/грн.</i>
Отримано агентські послуги від нерезидента ($1000\$ \times 26,10 = 26100$ грн)	1000\$/26100
Утримано податок на репатріацію з доходу нерезидента ($1000\$ \times 27,00 \times 0,15 = 4500$ грн)	150\$/4500
Сплачено податок на репатріацію до бюджету	4500
Перераховано дохід нерезиденту за мінусом податку на репатріацію (не $26100 - 4500!$) ($1000 \$ - 150\$ \times 27,00 = 850\$ \times 27,00 = 22\,950$ грн)	850\$/22950

Завдання 4. Знайдіть невідомі величини.

Таблиця 6.4

Нарахування та сплати процентів нерезиденту за користування позикою

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, €/грн.</i>
1. Курс НБУ – 30,5680 грн. за € 1. Нараховано проценти за червень ($\text{€ } 480 \times 30,5680 = 14\,672,64$ грн)	<u>€480,00</u> 14 672,64
2. Курс НБУ – 31,2608 грн. за € 1. Нараховано проценти за липень ($\text{€ } 500 \times 31,2608 = 15\,630,40$ грн)	<u>€500,00</u> 15 630,40
3. Нараховано податок на дохід нерезидента, отриманий у вигляді: процентів ($\text{€ } 980 \times 2\%$). Згідно з пп. «сс» п. 2 ст. 11 Угоди між Україною і Федеральною Республікою Німеччиною про уникнення подвійного оподаткування щодо податків на дохід і майно від 03.07.1995 р. податок на дохід фінансової установи ФРН від процентів за позиками будь-якого виду не повинен перевищувати 2 % від валової суми таких отриманих процентів, тобто утримуємо не 5 %, а 2 %.	<u>€19,60</u> 612,72
4. Перераховано нерезиденту проценти (у доларах перераховують, а оцінку/перерахунок проводять ще й у гривневий еквівалент) ($\text{€ } 980 - \text{€ } 19,60) \times 31,2608 = 30\,022,87$ грн)	<u>€960,40</u> 30 022,87

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Платник податку на прибуток у вересні 2022 року виплатив компанії – резиденту Польщі передоплату за рекламні послуги в сумі 1000 євро.

На дату виплати курс НБУ становив 31 грн. за 1 євро, нерезидент не подав довідку про своє резидентство. Повна вартість рекламних послуг згідно з угодою – 3 000 євро, послуги будуть надані протягом 2022-2023 років.

Надання послуг з реклами-нерезидентом

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, €/грн.</i>
Нараховано податок на дохід нерезидента на дату виплати доходу	
Перераховано передоплату нерезиденту за рекламні послуги	
Перераховано до бюджету податок з доходу нерезидента	

Завдання 2. Нерезидентом (його постійним представництвом в Україні) отримано дохід у вигляді виручки від продажу продукції резиденту на суму 2000 \$. На дату отримання продукції курс долара 26,10 грн за 1 долар.

Завдання 2. Підприємство у січні 2022 року нараховувало дивіденди засновникам-нерезидентам за 2021 рік в сумі 144000 грн., у тому числі:

- засновнику – юридичній особі – у сумі 104000 грн.;
- засновнику – фізичній особі – у сумі 40000 грн.

Із країнами нерезидентів укладені міжнародні договори, але нерезиденти не підтвердили свій нерезидентський статус довідками, тому дивіденди, що їм виплачуються, оподатковуються за українськими правилами в порядку, передбаченому ПКУ. Дивіденди виплачені засновникам 16.02.2022 р. Офіційний курс НБУ на цю дату – 26,99 грн./\$. Прийнято рішення виплачувати дивіденди в іноземній валюті:

Нарахування та виплата дивідендів засновникам-нерезидентам

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, €/грн.</i>
1. Нараховано дивіденди засновникам-нерезидентам: – засновнику-юрособі; – засновнику-фізособі.	
2. Утримано та перераховано до бюджету з «нерезидентських» дивідендів: – податок з доходів нерезидентів (ПДН) з дивідендів юридичної особи; – ПДФО з дивідендів фізичної особи; – військовий збір з дивідендів фізичної особи.	
3. Дивіденди, що фактично підлягають виплаті: – нерезиденту - юридичній особі; – нерезиденту - фізичній особі.	
4. Дивіденди, що фактично підлягають виплаті в інвалюті: – засновнику-юрособі; – засновнику-фізособі.	
5. Перераховано до бюджету авансовий внесок з дивідендів (АВ), що виплачуються нерезиденту-юрособі	
6. Виплачено дивіденди засновникам-нерезидентам: – засновнику-юрособі; – засновнику-фізособі.	

Завдання 4. Вартість транспортних послуг перевізника-нерезидента – € 1000. З країною нерезидента укладено міжнародний договір, проте довідку про резидентство в цій країні перевізник-нерезидент не надав. З виплачуваної нерезиденту винагороди за перевезення експедитор-резидент утримує податок на фрахт. На дату отримання послуг від перевізника-нерезидента (курс НБУ – 28,00 грн./€). На дату оплати послуг перевізнику-нерезиденту (курс НБУ – 28,50 грн./€).

Таблиця 6.7

Виплати фрахту перевізнику-нерезиденту

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, €/грн.</i>
Отримано транспортні послуги від перевізника-нерезидента	
На дату оплати послуг перевізнику-нерезиденту : – утримано податок на фрахт з доходу нерезидента; – перераховано до бюджету податок на фрахт; – виплачено дохід (фрахт) нерезиденту.	
Відображено курсові різниці на дату здійснення оплати за послуги перевезення	

Список використаних джерел

1. Виплачуєте нерезиденту дохід без сплати податку: яка відповідальність? URL : <https://news.dtki.ua/taxation/profits-tax/64379-viplacujete-nerезиденту-doxid-bez-splati-podatku-yaka-vidpovidalnist>.
2. Договори транспортного експедирування з нерезидентом: цікавинки оподаткування. URL : <https://ibuhgalter.net/ru/articles/1135>.
3. Доповнено перелік доходів нерезидентів із джерелом походження з України. URL : <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/local-news/print-423057.html>.
4. Неприбуткові організації при виплаті доходів на користь нерезидентів утримують та сплачують податок на доходи нерезидента. URL : <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/586033.html>.
5. Нові правила застосування договорів про уникнення подвійного оподаткування. URL : <https://pravdop.com/ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/novye-pravila-primeneniya-dogovorov-ob-izbezhanii-dvoynogo-nalogo-oblozheniya-08-2022-147/>
6. Особливості визначення податкової резидентності фізичних осіб: практичні аспекти. URL : <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/osoblyvosti-vyznachennya-podatkovoyi-rezydentnosti-fizychnyh-osib-praktychni-aspekty/>
7. Податок із доходів нерезидента, отриманих із джерел в Україні. URL : <https://balance.ua/news/post/nalog-na-dohody-nerезидента-poluchennye-iz-istochnikov-v-ukraine>.
8. Податок на репатріацію в Україні. URL : https://ua.prostopravo.com.ua/prava_biznesu/opodatkovannya/statti/podatok_na_repatratsiyu_v_ukrayini.
9. Податок на репатріацію: хто сплачує. URL : <https://report.ligazakon.net/podatok-repatratsia/>
10. Які доходи нерезидента із джерелом їх походження з України оподатковуються податком на доходи нерезидента та за якою ставкою? URL : <https://od.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/571616.html>.
11. Які доходи нерезидента із джерелом їх походження з України оподатковуються податком на доходи нерезидента та за якою ставкою? URL : <https://od.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/571616.html>.

ТЕМА 6. МЕХАНІЗМ ОПОДАТКУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

6.1

Туристична діяльність в Україні та її державне регулювання. Туроператори та турагенти як платники податків та зборів. Порядок оподаткування туроператорської та турагентської діяльності ПДВ, ЄП та податком на прибуток

Туризм – тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає.

Туристична діяльність в Україні має певні особливості відносно оподаткування основними податками і зборами. Це обумовлено особливим характером операцій по наданню туристичних послуг, які передбачають широке використання посередницьких схем і наявністю спеціальних норм щодо оподаткування ПДВ та податком на прибуток.

Учасниками відносин, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, є:

(1) юридичні та фізичні особи, які створюють туристичний продукт, надають туристичні послуги (перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального та іншого обслуговування) чи здійснюють посередницьку діяльність із надання характерних та супутніх послуг;

(2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства (туристи, екскурсанти, відвідувачі та інші), в інтересах яких здійснюється туристична діяльність.

Суб'єктами, що здійснюють та/або забезпечують туристичну діяльність є:

1. Туристичні оператори (туроператори) - це...

юридичні особи, створені згідно із законодавством України, які отримали в установленому порядку ліцензію на туроператорську діяльність і для яких **винятковою діяльністю є:** організація і забезпечення створення **туристичного продукту**; реалізація і надання **туристичних послуг**; посередницька діяльність з **надання характерних і супутніх послуг**.

2. Туристичні агенти - це

юридичні особи, створені згідно із законодавством України, а також **фізичні особи** – підприємці, які здійснюють: **посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту** туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності; **посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг**.

3. Інші суб'єкти підприємницької діяльності та фізичні особи.

Спільні та відмінні риси основних суб'єктів, які здійснюють і забезпечують туристичну діяльність

<i>Туристичні оператори</i>	<i>Туристичні агенти</i>
Правовий статус особи	
– юридичні особи.	– юридичні особи; – фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності.
Розмір суб'єкта	
– більші за турагента (як правило); – структуру можуть формувати декілька філіалів, утворюючи агентську сітку.	– менші за розмірами туристичні підприємства. – складаються, як правило, з одного офісу, або можуть мати 2-3 філії.
Види діяльності	
– туроператорська діяльність; – турагентська діяльність.	– турагентська діяльність
Обмеження виду діяльності	
– винятковий вид діяльності – туроператорська; – загальний розмір частки в статутних фондах інших операторів України не може перевищувати 20 % їх статутного фонду.	– відсутні.
Відношення до створення туристичного продукту	
– самостійно розробляють та створюють туристичний продукт; – реалізують створений туристичний продукт як безпосередньо споживачам, так і залучаючи туристичних агентів.	– самостійно не створюють туристичний продукт, виступають у ролі посередників; – реалізують створений туристичними операторами туристичний продукт споживачам.
Формування доходів (прибутку)	
– різниця між вартістю сформованого туристичного продукту та вартістю його окремих елементів.	– комісійні від туристичних операторів за послуги посередництва.
Взаємодія зі споживачами туристичних послуг	
– пряма (досить обмежена); – непряма (через туристичних агентів).	– пряма.
Процес просування туристичного продукту	
– виступає <u>оптовим постачальником</u> туристичного продукту.	– виступає <u>роздрібним постачальником</u> туристичного продукту.
Приналежність туристичного продукту	
– завжди має запас туристичного продукту.	– запасу туристичного продукту не має, робить замовлення туристичного продукту під конкретного споживача.

Як туроператори, так і турагенти, підпадають під сплату ПДВ за ставками: на території України (внутрішній туризм або в'їзний туризм) – 20 %; за межами території України (виїзний туризм) – 0 %. Проте для суб'єктів туристичного бізнесу (туроператорів та турагентів) встановлені особливі правила нарахування ПДВ, які стосуються:

(1) бази оподаткування (передбачений маржинальний принцип);

(2) механізм формування податкового кредиту;

(3) механізм формування податкових зобов'язань.

ПДВ У ТУРОПЕРТОРА

Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ у туристичного оператора під час постачання туристичного продукту або туристичної послуги (відповідно до ст. 207 Податкового кодексу України) є:

Дата оформлення документа (акт наданих послуг або бухгалтерська довідка), що засвідчує факт постачання туристичного продукту або туристичної послуги. Таким документом, як правило, оформлюють, якщо туристичний продукт постачається через турагента.

Примітка: Дата постачання туристичної послуги зазначається в договорі на туристичне обслуговування. В якому, відповідно до Закону України «Про туризм», зазначають також строк перебування у місці надання туристичних послуг із зазначенням дат початку та закінчення туристичного обслуговування.

ТУРИСТИЧНІ ПОСЛУГИ ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА:

1) характерні та супутні.

Характерні туристичні послуги та товари – послуги та товари, призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких суттєво скоротиться без їх реалізації туристам.

Супутні туристичні послуги та товари – послуги та товари, призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких несуттєво скоротиться без їх реалізації туристам.

2) основні, додаткові та супутні.

Основні послуги – послуги розміщення, харчування, транспортне та екскурсійне обслуговування.

Додаткові послуги – це побутові, торгівельні, комунікативні, інформаційні, спортивно-оздоровчі, культурні).

Супутні послуги – послуги на виробництво та реалізацію сувенірів і туристичного спорядження, тощо.

Примітка: вказані послуги входять до вартості туристичного продукту і вираховуються під час визначення бази оподаткування ПДВ у туроператора. Немає значення, на яких умовах туроператор їх отримує від своїх постачальників – за прямими договорами чи агентськими.

База ПДВ у туроператора

Вид туризму:		База обкладення (як розраховується):	
на території України (п. 207.2 ПКУ):	внутрішній	винагорода =	вартість поставленого турпродукту (турпослуги) - витрати на придбання (створення) турпродукту (турпослуги)*
	в'їзний		
за межами України (п. 207.3 ПКУ):	виїзний		

Примітка 1: Для туроператорів установлений маржинальний принцип визначення бази оподаткування (об'єкт – тільки винагорода).

До собівартості туристичного продукту включаються витрати на: тимчасове розміщення (проживання); харчування; екскурсійне, курортне, спортивне, розважальне та інше обслуговування туристів; перевезення; страхування; надання характерних і супутніх туристичних послуг. Таким чином, **якщо витрати є частиною (складовою) турпродукту, то їх враховують у собівартість незалежно від того, на підставі яких договорів вони отримуються:** прямих (договорів купівлі-продажу) чи посередницьких (агентських договорів, договорів доручення або комісії).

Витрати, які включаються до вартості туру за договором на туробслуговування і впливають на розмір винагороди, беруться включаючи суму ПДВ.

Примітка 2: не включають до собівартості туристичного продукту і не впливають на розмір оподаткованої винагороди витрати туроператора на:

- заробітну плату та виплати прирівняні до неї;
- перерахування ЄСВ;
- оренду приміщень;
- комунальні послуги;
- послуги зв'язку;
- рекламу;
- винагороду за посередницьку діяльність турагента;
- витрати на страхування;
- витрати на перевезення;
- інші витрати, які не включені до договору на туробслуговування.

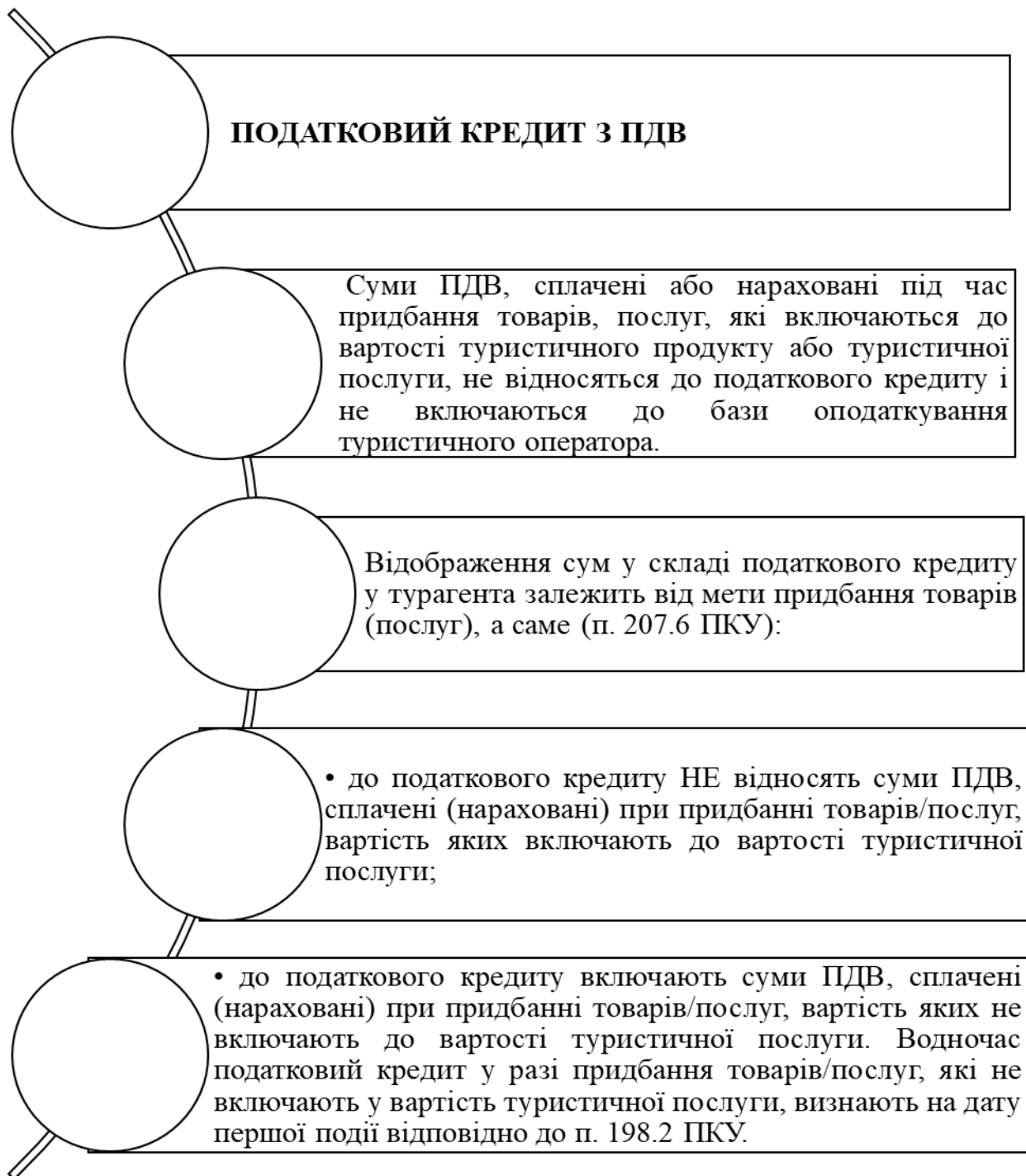
Винагорода (базу оподаткування) визначається в розрізі кожного договору. Не можна нараховувати ПДВ на зведений результат за всіма договорами.

Відображення вхідного ПДВ у туроператора

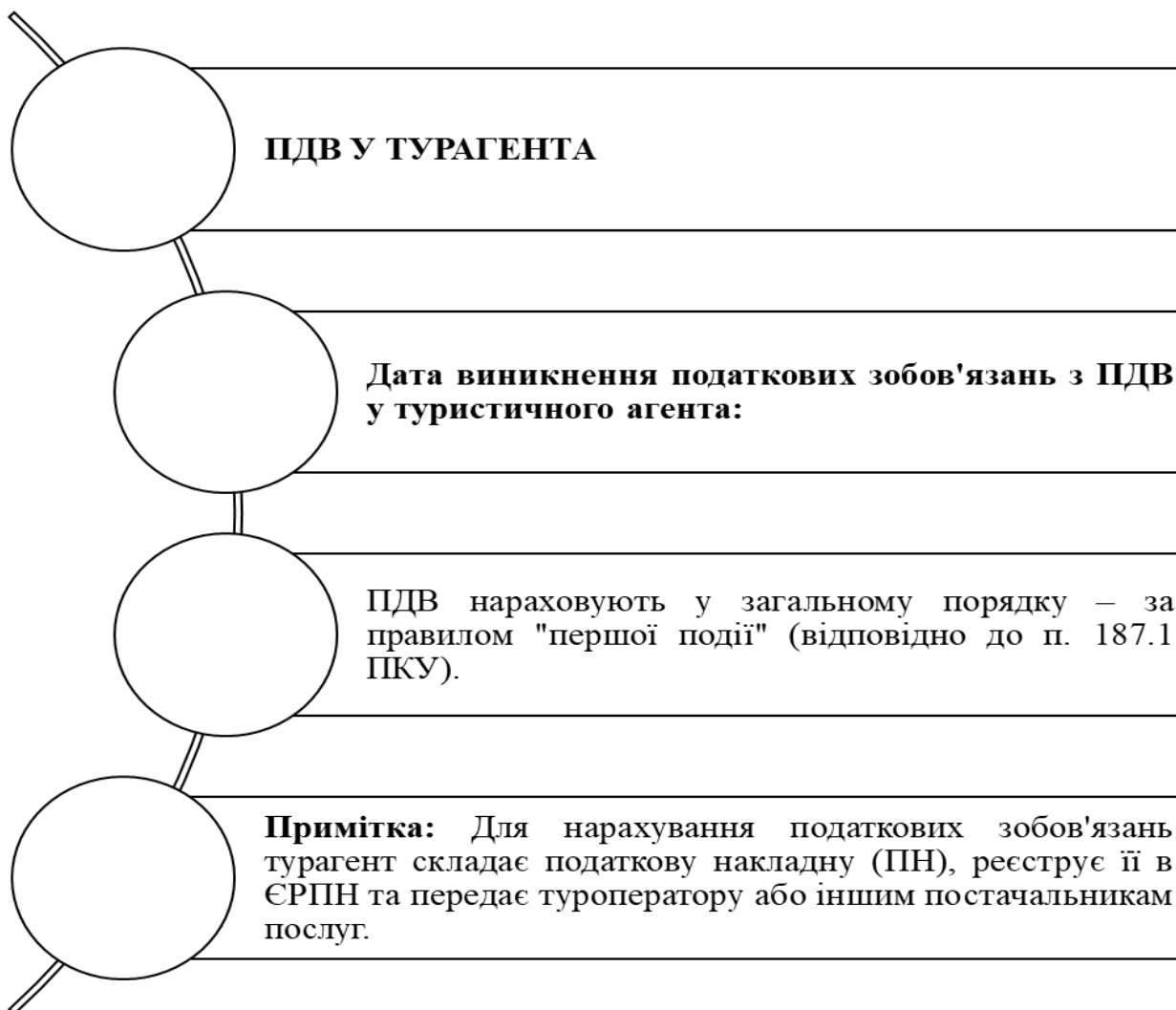
<i>Купівля товарів/послуг, які</i>		<i>Відображення «вхідного» ПДВ (п. 207.6 ПКУ)</i>	<i>Відображення в декларації з ПДВ</i>
входять	у вартість турпродукту	не включається в ПК (враховується у складі витрат на формування турпродукту)	у декларації купівлі взагалі не відображають
не входять	у вартість турпродукту	включається в ПК (за датою отримання (!) товарів/послуг, тобто правило першої події не працює)	придбання відображають у ряд. 10, 11 декларації з ПДВ

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВИНАГОРОДИ ТУРОПЕРАТОРА ТА ТУРИСТИЧНОГО АГЕНТА З МЕТОЮ ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ

Важливо: Особлива дата відображення податкового кредиту, яка встановлена абз. 4 п. 207.6 ПКУ, передбачена лише для туроператорів.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК ТУРАГЕНТІВ ТА ТУРОПЕРАТОРІВ

Відповідно до ст. 134 ПКУ **об'єктом оподаткування** є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до НПСБО або МСФЗ, на різниці, які виникають відповідно до положень ПКУ.

Жодних особливих для туристичної діяльності податкових різниць чинним Податковим кодексом України не передбачено.

Для туристичних операторів/туристичних агентів – **юридичних осіб діє базова ставка податку на прибуток – 18 %.**

6.2

Суб'єкти туристичного бізнесу як податкові агенти при сплаті туристичного збору

Туристичний збір

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету.

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Платниками збору не можуть бути особи, які:

- а) постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір;
- б) особи, які прибули у відрядження;
- в) інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів I групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжуючого);
- г) ветерани війни;
- г) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- д) особи, які прибули за путівками (курсівками) на лікування, оздоровлення, реабілітацію до лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих та санаторно-курортних закладів, що мають ліцензію на медичну практику та акредитацію центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;
- е) діти віком до 18 років;
- є) дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади.

СТАВКА ЗБОРУ ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ:

- у розмірі до **0,5 %** (до 32,50 грн. у 2022 р.)

СТАВКА ЗБОРУ ДЛЯ В'ЇЗНОГО ТУРИЗМУ:

- у розмірі до **5 %** (до 325 грн. у 2022 р.)
- Ставки туристичного збору **встановлюються** за рішенням місцевих рад в межах ставок, встановлених ПКУ, за кожну добу тимчасового розміщення особи у місцях проживання у відсотках від розміру МЗП, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року. МЗП станом на 01.01.2022 р. становить **6500 гривень**.

6.3.

Оподаткування торговельної діяльності

Відповідно до п. 1 ст. 263 ГКУ господарсько-торгівельною є діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання у сфері товарного обігу, спрямована на реалізацію продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання, а також допоміжна діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг.

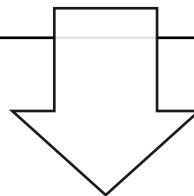
Торгівельна діяльність регулюється ГКУ та ЦКУ, Законом України «Про захист прав споживачів», іншими актами законодавства.

Відповідно до пп. 4.4 п. 4 ДСТУ 4303:2004 роздрібна торгівля – це вид економічної діяльності у сфері товарообігу, що охоплює купівлю-продаж товарів кінцевому споживачу та надання йому торговельних послуг.

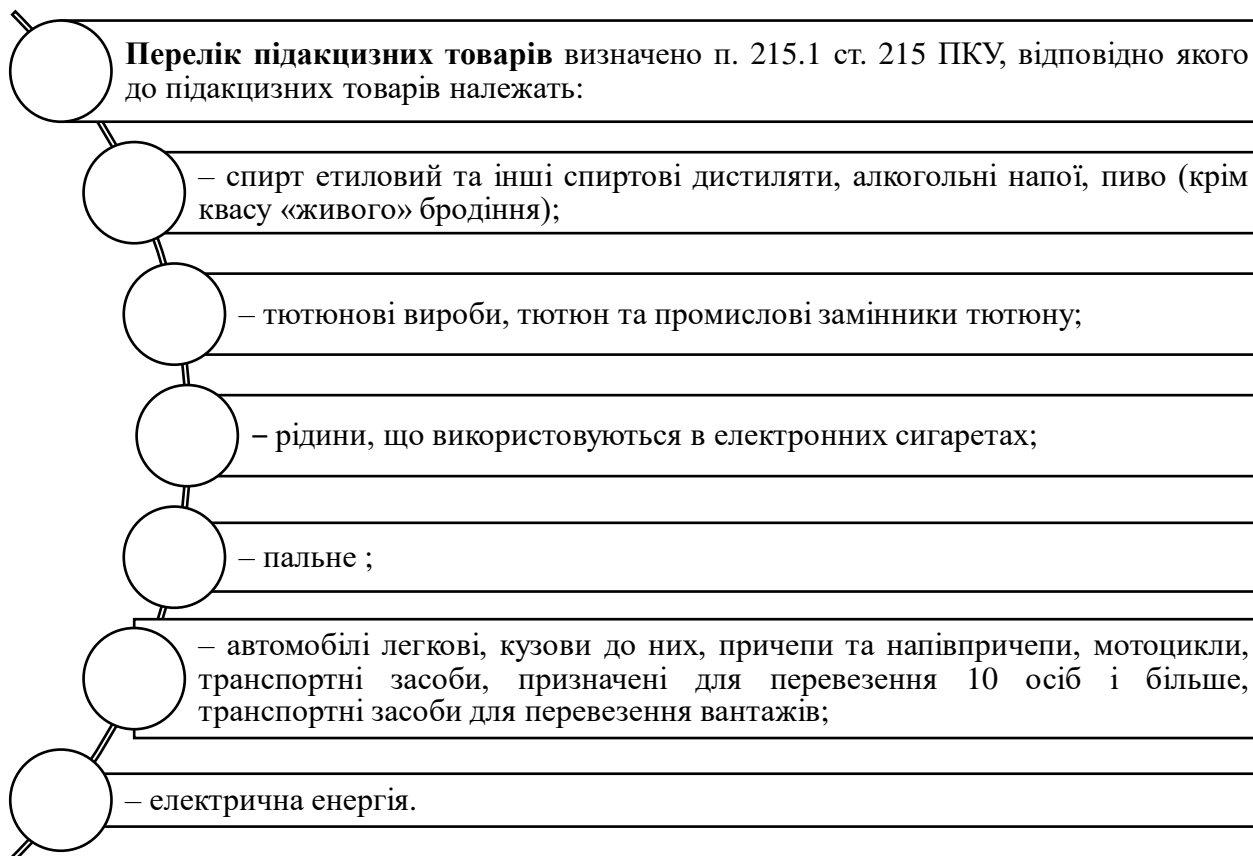
Оптова торгівля – це вид економічної діяльності у сфері товарообігу, що охоплює купівлю-продаж товарів за договорами поставки партіями для подальшого їх продажу кінцевому споживачеві через роздрібну торгівлю, для виробничого споживання та надання пов'язаних із цим послуг (пп. 4.5 п. 4 ДСТУ 4303:2004).

ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Акцизний податок відповідно до ПКУ – це непрямий податок, яким обкладаються підакцизні товари. Сума податку включається в ціну цих предметів. Формально виплачують його платники, встановлені законом, але фактично матеріальна відповідальність перекладається на споживача.

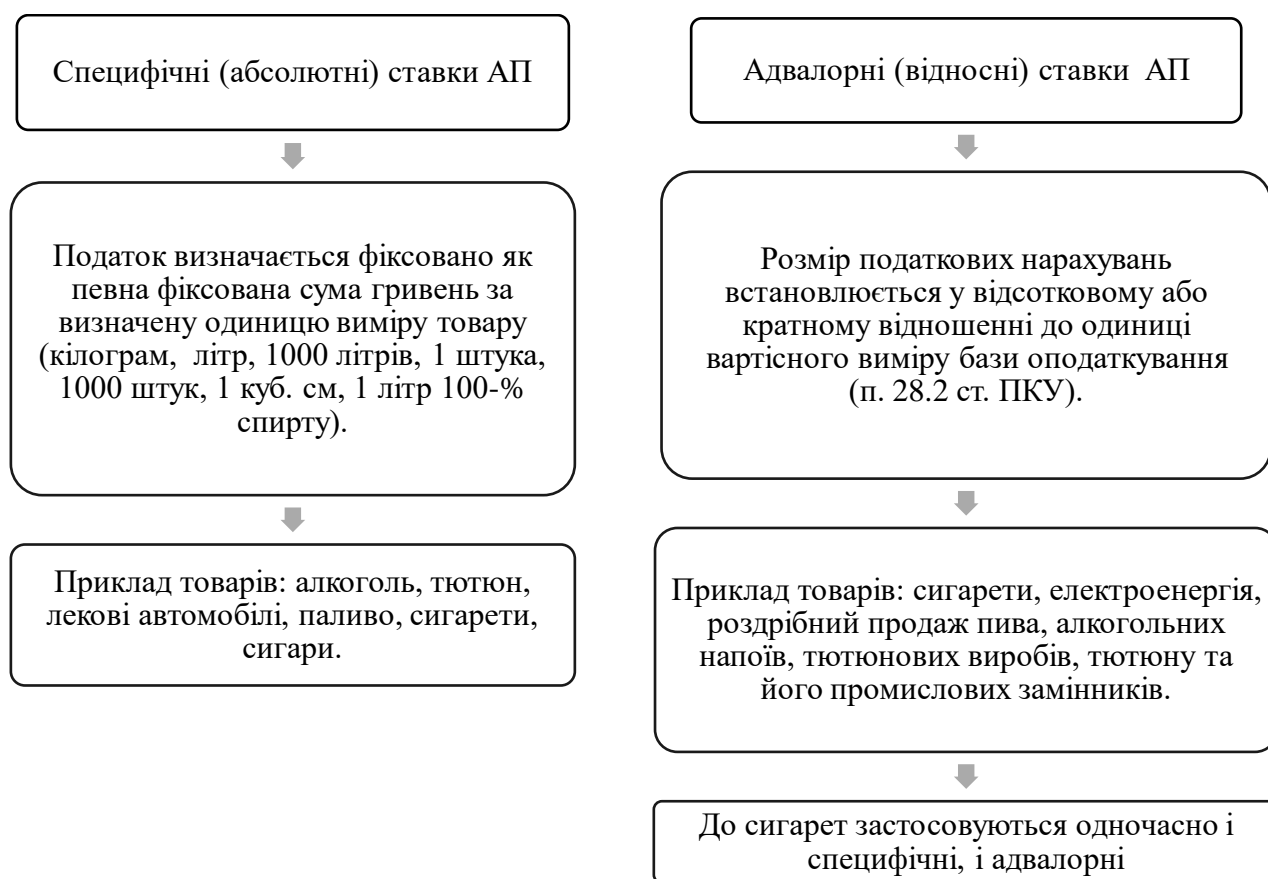
Підакцизні товари в Україні – це група товарів, які обкладаються непрямими (непрямим) податком у формі акцизу. Акциз використовують як для штучного підвищення цін, так і для підтримки їх на середньому рівні.

**ПЛАТНИКАМИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ, ПІСЛЯ ЗМІН ДО ПКУ
(ЗА ЗМІНАМИ ВІД 01.07.2019 Р.), ВВАЖАЮТЬСЯ:**

- 1) особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини;
- 2) особа – суб'єкт господарювання, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України;
- 3) фізична особа – резидент або нерезидент, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню, відповідно до митного законодавства;
- 4) особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари (продукцію), підакцизні товари (продукцію), визнані безхазяйними, підакцизні товари (продукцію), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизні товари (продукцію), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави, якщо ці товари (продукція) підлягають реалізації (продажу) в установленому законодавством порядку;
- 5) особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування, у разі порушення таких вимог;
- 6) особа, на яку покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції), на які встановлено ставку податку 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту, 0 євро за 1000 кг нафтопродуктів у разі порушення таких умов;
- 7) особа, на яку при здійсненні операцій з підакцизними товарами (продукцією), які не підлягають оподаткуванню або звільняються від оподаткування, покладається виконання умов щодо цільового використання підакцизних товарів (продукції) в разі порушення таких умов;
- 8) особа – суб'єкт господарювання роздрібною торгівлю, яка здійснює реалізацію підакцизних товарів;
- 9) оптовий постачальник електричної енергії;
- 10) виробники електричної енергії, які мають ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії і продають її поза оптовим ринком електричної енергії.

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Контрольні запитання

1. Туристична діяльність в Україні: сутність та законодавча база.
2. Державне регулювання туристичної діяльності в Україні.
3. Туроператори та турагенти як платники податків та зборів.
4. Спільні та відмінні риси туристичних операторів та туристичних агентів.
5. Особливості оподаткування ПДВ туроператорської діяльності.
6. Особливості оподаткування ПДВ турагентської діяльності.
1. 7 Особливості оподаткування податком на прибуток туристичної діяльності.
7. Особливості перебування на спрощеній системі оподаткування.
8. Особливості нарахування та сплати туристичного збору.
9. Як формується податковий кредит з ПДВ у туроператора?
12. Як формується податкове зобов'язання з ПДВ у туроператора?
13. Як формується податкове зобов'язання з ПДВ у турагента?
14. Порядок визначення винагороди туроператора та туристичного агента з метою оподаткування ПДВ.
15. Що є об'єктом, базою оподаткування та датою виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку з роздрібною торгівлі тютюновими виробами, тютюном та промисловими замінниками тютюну, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах?

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготувати доповідь-презентацію на тему (вибірково):

1. Порядок оподаткування ПДВ операції з постачання товарів магазину безмитної торгівлі.
2. Оподаткування діяльності з торгівлі валютними цінностями у готівковій формі: правила.
3. Оподаткування в Інтернет-торгівлі.
4. Оподаткування міжнародної торгівлі.

Гра «Так-Ні» (бліц-опитування)

1. Спрощена система оподаткування підходить для торгівлі покупними товарами?
2. Чи може Інтернет-магазин перебувати на спрощеній системі оподаткування?
3. Оптова торгівля здійснюється, як правило, за договором поставки?
5. Позбавлені права застосовувати нульову ставку податку на прибуток підприємств суб'єкти господарювання, які здійснюють оптову торгівлю?
6. Оптовою торгівлею можна займатися на спрощеній системі оподаткування ?
7. Оптовою торгівлею можна займатися на загальній системі оподаткування?

Тестові завдання

1. Сума ПДВ, що підлягає сплаті до Державного бюджету України, є:

- а) від'ємною різницею між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду;
- б) від'ємною різницею між сумою податковим кредитом звітного (податкового) періоду та сумою податкового зобов'язання такого звітного (податкового) періоду.
- в) додатною різницею між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду;
- г) додатною різницею між сумою податковим кредитом звітного (податкового) періоду та сумою податкового зобов'язання такого звітного (податкового) періоду;

2. Сума ПДВ, що підлягає бюджетному відшкодуванню, є:

- а) від'ємною різницею між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду;

б) від'ємною різницею між сумою податковим кредитом звітного (податкового) періоду та сумою податкового зобов'язання такого звітного (податкового) періоду;

в) додатною різницею між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду;

г) додатною різницею між сумою податковим кредитом звітного (податкового) періоду та сумою податкового зобов'язання такого звітного (податкового) періоду.

3. Хто здійснює реєстрацію податкових накладних в ЄРПН?

- а) покупець;
- б) продавець (постачальник);
- в) платник ПДВ.

4. Терміни реєстрації податкових накладних:

- а) 2 тижні;
- б) не пізніше останнього дня місяця (включно);
- в) до 15 числом місяця (включно);
- г) не пізніше 1095 кал. днів з дати її складання.

5. Коли проводиться реєстрація простроченої податкової накладної?

- а) 2 тижні;
- б) не пізніше останнього дня місяця (включно);
- в) до 15 числом місяця (включно);
- г) не пізніше 1095 кал. днів з дати її складання.

6. За невчасну реєстрацію ПН:

- а) штраф 10-50 % від суми податкового зобов'язання (залежить від кількості днів прострочення);
- б) штраф 100 % суми податкового зобов'язання.

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. Туроператор реалізував турпродукт (внутрішній туризм) туристу за 1 210 грн (у тому числі страховий поліс – 310 грн, який не входить до турпродукту). Від туриста оплата одержана повністю.

Витрати туроператора на формування турпродукту:

- вартість проживання і харчування – 6000 грн (у тому числі ПДВ – 1000 грн);
- вартість проїзду – 1 200 грн (у тому числі ПДВ – 200 грн);
- вартість екскурсійного обслуговування – 300 грн (без ПДВ).

Оплата праці співробітників, зайнятих формуванням турпродукту, – 200 грн., сума єдиного внеску – 44 грн, змінні ЗВВ – 56 грн.

Визначити суму винагороди туроператора, з метою оподаткування ПДВ. Визначити суму ПДВ.

Таблиця 6.1

Оподаткування ПДВ внутрішнього туризму

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Сформовано витрати діяльності (6 000 + 1 200 + 300 + 200 + 44 + 56) = 7800	7 800
2	Сформовано собівартість турпродукту (6 000 + 1 200 + 300) = 7500	7500
3	Надано турпослуги (тур завершено) – визнано дохід (10210 - 310) = 9900	9 900
4	Сума винагороди туроператора з метою оподаткування ПДВ (Не включають до собівартості туристичного продукту і не впливають на розмір оподатковуваної винагороди витрати туроператора на: заробітну плату та виплати прирівняні до неї; перерахування ЄСВ; комуналка тощо) 2 400 грн (9 900 – 6 000 – 1 200 – 300)	2400
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на базу оподаткування (винагороду туроператора): 2400/6= 400	400

Завдання 2. Початкова вартість туру складає 14800 грн. Передбачена туроператором винагорода для турагента за продаж туру – 4800 грн. (сума перевищення над 10000 грн).

Завдання:

1. Нарахувати податкові зобов'язання з ПДВ у турагента на суму його винагороди.

2. Визначити розмір винагороди турагента за умови продажу турпутівки зі знижкою – за 12400 грн.

3. Нарахувати податкові зобов'язання з ПДВ у турагента на суму його винагороди (за умови продажу турпутівки зі знижкою – за 12400 грн.).

Рішення:

1. $4800/6 = 800$ грн.

2. $12400 - 10000 = 2400$ грн.

3. $2400/6 = 400$ грн.

Завдання 3. Підприємство ТОВ «Руж» виробляє та продає пиво через власну роздрібну мережу та сплачує 2 алкогольні акцизи:

1) як виробник – за ставкою ? грн за 1 л пива (пп. 215.3.1 ПКУ);

2) як суб'єкт господарювання роздрібною торгівлі, що здійснює реалізацію підакцизних товарів – за ставкою 5 % вартості реалізованого пива через роздрібну мережу на власних торговельних майданчиках (з ПДВ і без урахування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів) (пп. 213.1.9 ПКУ, пп. 215.3.10 ПКУ).

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Вироблено та продано 1000 л за 24000 грн з ПДВ.

Розрахувати: акциз за специфічною ставкою та адвалорною, всього до сплати акцизного податку.

Розрахунок:

1) акциз за специфічною ставкою $1000 \times 2,78 \text{ грн} = 2780 \text{ грн}$;

2) акциз за адвалорною ставкою: $24000 \times 0,05 = 1200 \text{ грн}$.

Всього до сплати акцизного податку: $2780 + 1200 = 3980 \text{ грн}$.

Завдання 4. Підприємство придбало рибу охолоджену (хек) 1000 кг за ціною без ПДВ 50 грн/кг. Крім того, ПДВ – ? грн, усього – на суму ? грн. Хек продавався у роздріб за ціною 120 грн/кг (у тому числі ПДВ – ? грн).

Таблиця 6.2

Розрахунок ПДВ при придбанні товарів та їх продажу

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Вартість придбаного хеку без ПДВ: 1000×50	50 000
2	Податковий кредит з ПДВ: $50000 \times 0,20$	10 000
3	Вартість проданого хеку з ПДВ	120 000
4	Податкове зобов'язання з ПДВ: $120000 \times 20/120$	20 000
5	ПДВ, що відшкодовується з бюджету: 20000-10000	10000

Завдання 5. Підприємство роздрібною торгівлі «Талісман» продало алкоголь загальною вартістю 63000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн., акциз – ? грн.). Реалізацію і суми податків відобразить у табл. 7:

Таблиця 6.3

Розрахунок акцизного податку і ПДВ при роздрібному продажу алкоголю

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Загальна вартість проданого алкоголю	63000
2	Податкове зобов'язання за роздрібним акцизним податком ($63000 \times 5 : 105$)	3000
3	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ ($63000 - 3000 \times 20 : 120$)	10000

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Туроператор TEZ Tour (Тез Тур) реалізовує закордонний тур за 261000 грн. (у тому числі 3000 грн. за страховий поліс). До вартості турпродукту ціна страхового поліса не входить.

Витрати туроператора на формування закордонного туру:

(а) міжнародні авіаквитки – 12000 грн.;

(б) турпослуги нерезидента (проживання, харчування, трансфер і екскурсійне обслуговування) – £1000 (курс НБУ на дату оплати послуг нерезидента курс НБУ 33,10 – грн./£).

Визначити: базу нарахування ПДВ, визначити суму ПДВ.

Таблиця 6.4

Оподаткування ПДВ виїзного туризму

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Турпослуги нерезидента (проживання, харчування, трансфер і екскурсійне обслуговування)	£1000 ?
2	Міжнародні авіаквитки	
3	Сформовано собівартість туристичних послуг	
4	Надано турпослуги (тур завершено) – визнано дохід	
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на базу оподаткування згідно з п. 207.3 ПКУ	

Завдання 2. 03 травня 2022 року розмитнено автомобіль Ford Fusion 2014 року випуску, об'єм двигуна 2500 см куб, бензин, митна вартість 8000 \$.

Базові дані:

1) ставка акцизного податку для автомобіля з бензиновим ДВЗ з об'ємом до 3000 см куб становить ?;

2) коефіцієнт двигуна = ?;

3) коефіцієнт віку = ?;

4) курс євро НБУ на 03.05.2022 р. становить 27,6075 грн /1 євро.

Розрахувати АП на імпортований автомобіль.

Завдання 3. Турагент згідно з посередницьким договором з туроператором реалізував туристу тур за 8400 грн. Агентську винагороду 10 % турагент утримує із суми, внесеної туристом.

Таблиця 6.5

ПДВ у турагента

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Надійшла від туриста оплата за путівку	
2	Турагентство отримало свою винагороду	
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ (виходячи із суми винагороди турагента)	
4	Перераховано туроператору грошові кошти	

Завдання 4. Станом на 07.05.2020 р., для 6-річної автомобіля на дизельному двигуні з об'ємом двигуна 1500 см³, розрахувати акцизний податок. Курс НБУ – Євро 29,1017 грн.

Завдання 5. Підприємство – платник ПДВ придбало товари у кількості 10 шт. по ціні 1000 грн на суму 12000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн). Розрахувати суму податкового кредиту з ПДВ.

Завдання 6. Підприємство «Візит» 07.05 поточного року придбало у постачальника товар: цукерки вартістю 120000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.) і зефір вартістю 180000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.). Вартість їх доставки становила 15000 грн. (постачальник транспортних послуг – неплатник ПДВ).

08.05 поточного року підприємство «Візит» придбало товари: печиво і тістечка вартістю 360000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.). Доставка – 12000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.).

Таблиця 6.6

Розрахунок ПДВ при придбанні товарів

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
Придбання товарів 07.05 п.р.		
1	Загальна вартість придбаного товару з ПДВ	
2	Податковий кредит з ПДВ	
Придбання товарів 08.05 п.р.		
3	Загальна вартість приданого товару з ПДВ	
4	Податковий кредит з ПДВ з операції придбання	
5	Податковий кредит з ПДВ з оплати по доставці	

Завдання 7. Підприємство «Юлія» реалізувало товар за загальною вартістю 240000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.). За умовами договору доставку товару на склад покупця здійснює продавець. Вартість доставки становить 18000 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.).

Таблиця 6.7

Розрахунок ПДВ при продажу товарів на умовах предоплати

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1	Отримано передоплату за товар	
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ (на суму отриманої предоплати складено податкову накладну)	
3	Відображено дохід від реалізації (відвантажено товар покупцю)	
4	Отримано акт наданих транспортних послуг	
5	Відображено ПК з ПДВ	

Список використаних джерел

1. Оподаткування туристичних послуг ПДВ. URL : <https://lv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/515189.html>.
2. Здійснюєте туроператорську чи турагентську діяльність: що з ПДВ? URL : <https://news.dtki.ua/taxation/pdv/56722-zdiisnyujete-turoperatorsku-ci-turagentsku-diyalnist-shho-z-pdv>.
3. Остапенко Т., Кубецька О. Туроперейтинг: організаційний, податковий, управлінський аспекти. Актуальні аспекти розвитку суб'єктів підприємництва в умовах глобальної економіки: монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2021. С. 76-86. URL : https://www.confcontact.com/2021-kolektyvna-monographiya/ostapenko_kubetska.pdf.
4. Кравченко А. В. Особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні. URL : http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2021/88.pdf.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>.
7. ПДВ-облік у туроператора: розбираємося в нюансах. URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2015/july/issue-61/article-10352.html>.
8. Туроператори: податковий облік. URL : https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ011179.
9. Туристична діяльність: яку систему оподаткування обрати. URL : <https://news.dtki.ua/taxation/common/45315>.
10. Застосування туристичними агентами спрощеної системи оподаткування. URL : <https://ibuhgalter.net/ru/news/5928>.
11. Паєнтко Т. В. Особливості оподаткування туроператорської та турагентської діяльності ПДВ. URL : http://emcon-audit.com.ua/files/articles/Paentko_opod_tur.pdf.
12. Туроператор та турагент: відмінності при визначенні об'єкта оподаткування. URL : <https://darn.kyivcity.gov.ua/news/5398.html>.
13. Особливості нарахування туристичного збору. URL : <https://buhplatforma.com.ua/question/3657-osoblivost-narahuvannya-turistichnogo-zboru#:~:text=>.
14. Туристичний збір 2021. URL : <https://www.golovbukh.ua/article/7556-nov-pravila-turistichnogo-zboru-yak-za-nimi-pratsyuvati>.
15. Торгівля через Інтернет для ФОП: обираємо групу єдиного податку. URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2015/december/issue-102/article-14272.html>.
16. Туроператорська та турагентська діяльність: як оподатковувати ПДВ. URL : https://buh.ligazakon.net/news/188050_turoperatorska-ta-turagentska-diyalnist-yak-opodatkovuvati-pdv#:~:text=.

ТЕМА 7. ПОРЯДОК ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

7.1

Системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Система оподаткування – це спосіб оподаткування, що обрав для себе суб'єкт господарювання (один чи декілька видів податків та зборів) сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів, що справляються у встановленому законами України порядку

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності (далі – спрощена система оподаткування) – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 Податкового кодексу України, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених гл. I Розділу XIV ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Із 01.01.2022 р. прожитковий мінімум для працездатних осіб – 2481 грн, мінімальна зарплата – 6500 грн.

Згідно Закону № 2120-ІХ від 15 березня 2022 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» тимчасово, з 1 квітня 2022 р. до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, дозволені такі особливості щодо єдиного податку (ЄП):

Група ФОП на єдиному податку	Опис	Ставка єдиного податку на місяць з 01.04.22 до припинення ВС, НС	Подача звіту в ДПС	Термін оплати податку з 01.04.22 до припинення ВС, НС
1 група	дохід за 2022 рік до 1 085 500 грн, відсутність найманих працівників	мають право не сплачувати ЄП	Декларація платника ЄП не заповнюється за період, в якому ЄП не сплачувався	термін оплати довільний, так як сплата ЄП в цей період є добровільною
2 група	дохід за 2022 рік до 5 421 000 грн, максимум 10 найманих працівників	мають право не сплачувати ЄП		
3 група	ФОП та юридичні особи з доходом за календарний рік до 10 мільярдів грн, кіл-ть співробітників необмежена, за винятком видів діяльності в п.9.3 Закону 2120-IX	2 % від доходу	Декларація платника ЄП подається за звітний квартал із зазначеннями суми щомісячного доходу протягом 40 календарних днів після завершення кварталу	щомісяця до 15 числа сплачується авансовий внесок ЄП за підсумками попереднього календарного місяця

ДЛЯ ФОП, ЯКІ ЗНАХОДЯТЬСЯ НА СПРОЩЕНІЙ СИСТЕМВ ОПОДАТКУВАННЯ, В ПЕРІОД ДО ТА ПІСЛЯ ВОЄННОГО, НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Група ФОП на єдиному податку	Опис	Ставка єдиного податку на місяць згідно п.п 293.1 , 293.2 ПКУ.	Подача звіту в ДПС	Термін оплати податку (згідно 295.1 та 295.3 ПКУ)
1 група	дохід за 2022 рік до 1 085 500 грн, відсутність найманих працівників	* до 10% прожиткового мінімуму, що дорівнює 248,10 грн (2481 грн * 10 %)	звіт подається раз в рік протягом 60 календарних днів після завершення року (пункти 49.18.3 та 296.2 ПКУ)	до 20 числа (включно) поточного місяця або авансовим внеском за весь звітний період (п. 295.1 ПКУ). Для прикладу: єдиний податок за січень сплачується до 20 січня включно
2 група	дохід за 2022 рік до 5 421 000 грн, максимум 10 найманих працівників	* до 20 % мін. ЗП, що дорівнює 1300 грн (6500 грн * 20 %)		
3 група	дохід за 2022 рік до 7 585 500 грн, кіл-ть співробітників необмежена	3 % + ПДВ або 5 % від доходу	звіт подається щоквартально протягом 40 календарних днів після завершення кварталу (пункт 49.18.2 та 296.3 ПКУ)	протягом 10 календарних днів після останнього дня подання декларації за квартал (п. 295.3 ПКУ). Для прикладу: Звіт за перший квартал подається до 10 травня (40 календарних днів). Тому термін оплати податку за перший квартал до 20 травня

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

* Відзначимо, що Податковим кодексом України для платників податків 1 та 2 групи встановлено максимальні ставки єдиного податку. Разом з тим, місцевою радою/радою об'єднаної територіальної громади ставки можуть бути встановленими і в меншому розмірі.

Переваги та недоліки систем оподаткування

<i>Система оподаткування</i>	<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
<i>Загальна</i>	відсутність обмежень у видах діяльності та обсягу доходу і кількості працівників; розмір сплачуваного податку на прибуток прямо залежить від обсягу прибутку за звітний період	складність адміністрування (більш суворі вимоги до ведення обліку та складання звітності); досить високе податкове навантаження, особливо за наявності найманих працівників тощо
<i>Спрощена</i>	простота нарахування єдиного податку; спрощене ведення обліку і відносна простота заповнення звітності; витрати на оплату продукції платників єдиного податку-юридичних осіб можуть бути віднесені на витрати контрагентами-платниками податку на прибуток	базою оподаткування є весь обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), без вирахування витрат підприємства

7.2

Порядок оподаткування суб'єктів малого бізнесу та звітність

Форми фінзвітності за НП(С)БО 25

<p>Фінансова звітність малого підприємства</p> <p>Баланс форма № 1-м Звіт про фінансові результати форма № 2-м</p>	<p>Фінансова звітність мікропідприємства</p> <p>Баланс форма № 1-мс Звіт про фінансові результати форма № 2-мс</p>
<p>Використовують</p> <p>– малі підприємства (крім платників єдиного податку 3 групи); – представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності</p>	<p>Використовують</p> <p>– мікропідприємства; – підприємства – платники єдиного податку 3 групи; – неприємницькі товариства (тобто неприбуткові організації)</p>

Порядок переходу на спрощену систему оподаткування У Податковому кодексі України категорії «збір», «внесок» і «плата»

перша – третя групи регулюється
п.п. 298.1.1 - 298.1.4 п. 298.1 ст. 298 Податкового кодексу.

- ✓ Юридична особа чи фізична особа - підприємець (ФОП) може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим гл. I Розділу XIV ПКУ (пункт 291.3 статті 291), та реєструється платником єдиного податку у визначеному порядку.
- ✓ Відмова від спрощеної системи оподаткування платниками єдиного податку першої - третьої груп здійснюється в порядку, визначеному підпунктами 298.2.1-298.2.3 ПКУ.
- ✓ Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового календарного кварталу (року) подає до контролюючого органу заяву (підпункт 298.2.1. пункту 298.2. статті 298 ПКУ).
- ✓ Платники єдиного податку можуть самостійно відмовитися від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому подано заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів (пп. 298.2.2. пункту 298.2. ст. 298 ПКУ).

7.3

Обмеження щодо спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Податковий (звітний) період

Податковий період (статті 294 Податкового кодексу України):
– Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої, другої та четвертої груп є календарний рік.
– Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку третьої групи є календарний квартал.
– Податковий (звітний) період починається з першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового (звітного) періоду.
– Для суб'єктів господарювання, які перейшли на сплату єдиного податку із сплати інших податків і зборів, встановлених ПКУ, перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, що настає за наступним податковим (звітним) кварталом, у якому особу зареєстровано платником єдиного податку, і закінчується останнім календарним днем останнього місяця такого періоду.
– Для зареєстрованих в установленому порядку ФОП, які до закінчення місяця, в якому відбулася державна реєстрація, подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для першої або другої групи, перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому особу зареєстровано платником єдиного податку.
– Для зареєстрованих в установленому законом порядку суб'єктів господарювання (новостворених), які протягом 10 календарних днів з дня державної реєстрації подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для третьої групи, а також четвертої групи (фізичні особи), перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, в якому відбулася державна реєстрація.
Податковий період (статті 294 Податкового кодексу України):
– Для суб'єктів господарювання, які утворюються в результаті реорганізації (крім перетворення) будь-якого платника податку, що має непогашені податкові зобов'язання чи податковий борг, які виникли до такої реорганізації, перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому погашено такі податкові зобов'язання чи податковий борг і подано заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування.
– У разі державної реєстрації припинення юридичних осіб та державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця, які є платниками єдиного податку, останнім податковим (звітним) періодом вважається період, у якому подано до контролюючого органу заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з припиненням провадження господарської діяльності.
– У разі зміни податкової адреси платника єдиного податку останнім податковим (звітним) періодом за такою адресою вважається період, у якому подано до контролюючого органу заяву щодо зміни податкової адреси.

Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку

З 1 січня 2022 року **всі платники єдиного податку 2-4 групи** зобов'язані застосовувати РРО/ПРРО. Залишається не обов'язковим застосування РРО/ПРРО лише для платників єдиного податку **1 групи**.

У зв'язку із воєнним станом, згідно із Законами № 2118-ІХ від 03.03.2022 та № 2120-ІХ від 15.03.2022, **Закон «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій»**

12. Тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, санкції за порушення вимог цього Закону не застосовуються, крім санкцій за порушення порядку здійснення розрахункових операцій при продажу підакцизних товарів.

13. На період дії воєного, надзвичайного стану або обставин непереборної сили:

- *проведення розрахункових операцій в режимі офлайн можуть здійснюватись з перевищенням строків, встановленими в ст.5 Закону.*
- *зупинено заборону використання ПРРО в режимі офлайн без діапазону фіскальних номерів, сформованих ФСКО.*

**Платникам 2-4 груп, відповідно до постанови КМУ № 1336, дозволено замість РРО/ПРРО використовувати розрахункові книжки та книги обліку розрахункових операцій (РК та КОРО) при продажу товарів (крім підакцизних) на території сіл та селищ, якщо виконуються наступні умови:*

- *річний обсяг розрахункових операцій не перевищує 167 МЗП (у 2022 році – 1 085 500 грн) на один структурний (відокремлений) підрозділ;*
- *така торгівля не здійснюватиметься в одному торговельному об'єкті, де також продаються підакцизні товари;*
- *такими ФОП не здійснюється дистанційна торгівля, в тому числі через мережу Інтернет;*
- *сільськими радами та радами об'єднаних територіальних громад не прийнято рішення про обов'язкове застосування РРО/ПРРО на території відповідних громад.*

Перелік видів діяльності, для яких дозволені розрахункові операції без застосування РРО/ПРРО, але з використанням РК та КОРО, затверджено постановою КМУ № 1336 (редакція від 11.02.2022 р.).

- ❖ роздрібна торгівля через засоби пересувної торговельної мережі (автомагазини, авторозвозки, автоцистерни, лотки, столики та ін.), що розташовані за межами стаціонарних приміщень.
- ❖ роздрібна торгівля на ринках, ярмарках (за винятком розташованих на їх території магазинів, кіосків, палаток, павільйонів, приміщень контейнерного типу).
- ❖ роздрібна торгівля та громадське харчування, що здійснюється підприємствами споживчої кооперації, а також сільськогосподарськими товаровиробниками, які використовують продукцію власного виробництва;
- ❖ продаж страв та безалкогольних напоїв у буфетах вищих навчальних закладів, у їдальнях і буфетах підприємств УТОС та УТОГ.
- ❖ роздрібна торгівля, громадське харчування та побутове обслуговування на території закритих військових гарнізонів і містечок, а також військових частин, розташованих у межах сіл, селищ;
- ❖ роздрібна торгівля медичними і фармацевтичними товарами та надання медичних і ветеринарних послуг на території села, селища;
- ❖ надання побутових послуг на території села, селища;
- ❖ надання медичних послуг виїзними бригадами та медичне обслуговування вдома у замовника та ін.

Контрольні запитання:

1. Як суб'єкту господарювання визначити систему оподаткування?
2. Які існують системи оподаткування малого бізнесу?
3. Які умови переходу на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності ?
4. Які існують обмеження для спрощеної системи оподаткування ?
5. Для якої групи оподаткування податковим періодом є календарний квартал?
6. Що є підставою для переходу на загальну систему оподаткування для фізичної особи – підприємця ?
7. Як визначити, на якій системі оподаткування знаходиться підприємець?
8. Які податки платить ФОП на спрощеній системі оподаткування?
9. Як змінилось оподаткування ФОП під час воєнного стану в 2022 році?

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Пов'яжіть наведені питання з відповідями за їх змістом (табл. 7.1). Для цього проставте ліворуч від номера питання відповідну літеру.

Таблиця 7.1

Співвідношення питань та відповідей

<i>Питання</i>	<i>Визначення</i>
___ єдиний податок – це	А) спеціальний режим оподаткування, факт перебування на якому підтверджується внесенням ФОП до реєстру платників єдиного податку.
___ спрощена система оподаткування – це	Б) фізичні особи – підприємці, обсяг доходу протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року
___ перша група платників податку – це	В) основний податок підприємців

Тестові завдання

1. Для яких суб'єктів малого підприємства запроваджується спрощена система оподаткування, обліку та звітності:

- а) фізичних осіб, що здійснюють підприємницьку діяльність;
- б) юридичних осіб;
- в) страхових компаній;
- г) спільних підприємства та представництв іноземних компаній.

2. Яка умова переходу на спрощену систему оподаткування, обліку і звітності для фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва першої групи?

- а) не використовують працю найманих працівників;
- б) у трудових відносинах з ним протягом року не більше 10 осіб;
- в) у трудових відносинах з ним протягом року не більше 15 осіб;
- г) обсяг виручки від реалізації за рік не перевищує 400 тис. грн.;
- д) обсяг виручки від реалізації за рік не перевищує 1 млн. грн.

3. Яка умова переходу на спрощену систему оподаткування обліку та звітності для юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва?:

- а) середньооблікова чисельність працюючих не перевищує 10 осіб;
- б) середньооблікова чисельність працюючих не перевищує 50 осіб;
- в) середньооблікова чисельність працюючих не перевищує 100 осіб;
- г) обсяг виручки від реалізації не перевищує 5 млн. грн.;
- д) обсяг виручки від реалізації не перевищує 3 млн. грн.

4. До яких елементів витрат включається єдиний податок малого підприємства:

- а) інші операційні витрати;
- б) відрахування на соціальні заходи;
- в) витрати на оплату праці;
- г) матеріальні витрати.

5. Від нарахування та сплати якого з наведених нижче обов'язкових платежів не звільняються платники єдиного податку:

- а) єдиний соціальний внесок;
- б) екологічний податок;
- в) податок на прибуток.

6. Як визначається середньооблікова чисельність працівників суб'єктів малого підприємництва:

- а) з урахуванням усіх його працівників;
- б) з урахуванням усіх його працівників за виключенням тих, що працюють за договорами підряду та за сумісництвом;
- в) урахуванням усіх його працівників за виключенням працівників представництв, філіалів, відділень та інших відособлених підрозділів.

7. Які суб'єкти малого підприємництва мають право на застосування спрощеної системи оподаткування:

- а) які займаються ресторанною діяльністю;
- б) фізичні особи, що здійснюють торгівлю лікєро-горілочаними виробами, тютюновими виробами;
- в) діяльність у сфері фінансового посередництва;
- г) які здійснюють обмін іноземної валюти.

8. З якої дати новостворені підприємства малого бізнесу вважаються платниками єдиного податку?

- а) з дати, зазначеної у платіжному дорученні про першу сплату бюджетного податку;
- б) з дати подання заяви до податкової інспекції про право застосування спрощеної системи оподаткування;
- в) з початку кварталу, в якому проведено їх державну реєстрацію, якщо в тому ж самому кварталі подано заяву до Державної фіскальної служби на право застосування спрощеної системи оподаткування.

9. Що зобов'язаний зробити платник єдиного податку-юридична особа у разі перевищення максимального обсягу річного доходу, встановленого за спрощеною системою оподаткування?

- а) перерахувати до бюджету всю суму перевищення максимального обсягу виручки у 10-денний термін;

- б) перейти на загальну систему оподаткування, обліку та звітності, починаючи з наступного звітного періоду (кварталу);
- в) сплатити штраф у розмірі 100 неоподаткованих мінімумів;
- г) сплатити податок за подвійною ставкою на суму перевищення встановленого законодавством річного доходу.

10. Який документ подає платник єдиного податку першої групи до органу державної фіскальної служби?

- а) книгу обліку доходів і витрат суб'єкта малого підприємництва;
- б) платіжне доручення про сплату єдиного податку з позначкою банку, свідоцтво про право сплати єдиного податку і звітності, що подається;
- в) податкову декларацію платника єдиного податку у строк, встановлений для річного податкового (звітного) періоду;
- г) нічого, крім звітності, якщо інспектор ДФС запам'ятав особу.

Гра «Так-Ні» (бліц-опитування)

1. Платникам 2-4 груп, відповідно до постанови КМУ № 1336, дозволено замість РРО/ПРРО використовувати розрахункові книжки та книги обліку розрахункових операцій (РК та КОРО) під час продажу товарів (окрім підакцизних) на території сіл та селищ.

2. З 1 січня 2022 року всі платники єдиного податку 2-4 групи зобов'язані застосовувати РРО/ПРРО.

3. Тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, санкції за порушення вимог цього Закону застосовуються.

4. Залишається необов'язковим застосування РРО/ПРРО лише для платників єдиного податку 1 групи.

5. Юридична особа чи фізична особа – підприємець (ФОП) може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим гл. I Розділу XIV ПКУ (пункт 291.3 статті 291), та реєструється платником єдиного податку у визначеному порядку.

6. Відмова від спрощеної системи оподаткування платниками єдиного податку першої – третьої груп здійснюється в порядку, визначеному підпунктами 298.2.1-298.2.3 ПКУ.

7. Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання не пізніше ніж за 40 календарних днів до початку нового календарного кварталу (року) подає до контролюючого органу заяву (підпункт 298.2.1. пункту 298.2. статті 298 ПКУ).

8. Платники єдиного податку можуть самостійно відмовитися від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, із першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому подано заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів (пп. 298.2.2. пункту 298.2. ст. 298 ПКУ).

10. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої, другої та четвертої груп є пів року.

11. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку третьої групи є календарний квартал.

12. Податковий (звітний) період починається з першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового (звітного) періоду.

13. Для суб'єктів господарювання, що перейшли на сплату єдиного податку із сплати інших податків і зборів, встановлених ПКУ, перший податковий (звітний) період починається з 10 числа місяця, що настає за наступним податковим (звітним) кварталом, у якому особу зареєстровано платником єдиного податку, і закінчується останнім календарним днем останнього місяця такого періоду.

14. Для зареєстрованих в установленому порядку ФОП, що до закінчення місяця, в якому відбулася державна реєстрація, подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для першої або другої групи, перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому особу зареєстровано платником єдиного податку.

15. Для зареєстрованих в установленому законом порядку суб'єктів господарювання (новостворених), які протягом 10 календарних днів із дня державної реєстрації подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для третьої групи, а також четвертої групи (фізичні особи), перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, в якому відбулася державна реєстрація.

16. У разі державної реєстрації припинення юридичних осіб і державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця, які є платниками єдиного податку, останнім податковим (звітним) періодом вважається період, у якому подано до контролюючого органу заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з припиненням провадження господарської діяльності.

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. У 2021 році товариство застосовувало спрощену систему оподаткування. Із 01.01.22 – платник податку на прибуток підприємств. Товариство у червні 2022 року виплатило дивіденди за 2021 рік у розмірі 150 тис. грн.

Розв'язання:

Враховуючи те, що на дату виплати дивідендів за 2021 рік товариство перебуває на загальній системі оподаткування, воно розраховує авансовий внесок із податку на прибуток, виходячи з усієї суми дивідендів, що підлягають виплаті – 150 тис. грн.

Сума нарахованого авансового внеску складає 27 тис. грн (150 x 18 %).

Завдання 2. У 2022 році товариство застосовувало таку систему оподаткування: із 01.01.22 по 31.03.22 – платник податку на прибуток підприємств; з 01.04.22 – платник єдиного податку третьої групи. Товариство у липні 2022 року виплатило дивіденди за I квартал 2022 року у розмірі 50 тис. грн.

Розв'язання:

На дату виплати дивідендів за I квартал 2022 року товариство перебуває на спрощеній системі оподаткування, тож воно не сплачує авансовий внесок із податку на прибуток.

Завдання 3. У 2021 році товариство застосовувало таку систему оподаткування: із 01.01.21 по 30.09.21 – платник єдиного податку третьої групи; з 01.10.21 – платник податку на прибуток підприємств. Товариство у травні 2022 року виплатило дивіденди за 2021 рік у розмірі 200 тис. грн. До того ж об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств у декларації за 2021 рік, визначений за результатами діяльності у IV кварталі 2021 року, дорівнює 80 тис. грн.

Розв'язання:

Авансовий внесок розраховують із суми перевищення дивідендів, що підлягають виплаті, над значенням об'єкта оподаткування податком на прибуток – 120 тис. грн. (200 – 80), за умови, що грошове зобов'язання, визначене у декларації за 2021 рік, погашене.

Завдання 4. У 2022 році товариство застосовувало таку систему оподаткування: із 01.01.22 по 30.04.22 – платник податку на прибуток підприємств; з 01.05.22 по 30.09.22 – платник єдиного податку третьої групи за ставкою 2%; з 01.10.22 – платник податку на прибуток підприємств. Товариство у квітні 2023 року планує виплатити дивіденди за 2022 рік у розмірі 100 тис. грн. До того ж об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств у декларації за 2022 рік дорівнює 60 тис. грн.

Розв'язання:

Авансовий внесок розраховують з суми перевищення дивідендів, що підлягають виплаті, над значенням об'єкта оподаткування податком на прибуток – 40 тис. грн. (100 – 60) за умови, що грошове зобов'язання, визначене у декларації за 2022 рік, погашене.

Завдання 5. У 2022 році товариство застосовувало таку систему оподаткування: з 01.01.22 по 30.04.22 – платник податку на прибуток підприємств; з 01.05.22 – платник єдиного податку третьої групи за ставкою 2%; з 01.01.23 – платник податку на прибуток підприємств. Товариство у квітні 2023 року планує виплатити дивіденди за 2022 рік у розмірі 100 тис. грн. При цьому об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств у декларації за півріччя 2022 року (визначене за результатами діяльності за період січень – квітень 2022 року) дорівнює 30 тис. грн.

Розв'язання:

Товариство при виплаті дивідендів за 2022 рік не має право врахувати податкове зобов'язання, визначене в Декларації з податку на прибуток за півріччя 2022 року для розрахунку авансового внеску з податку на прибуток, оскільки для такого розрахунку враховують значення об'єкта оподаткування, визначене у річній Декларації. Тому Товариство сплачує авансовий внесок, розрахований з усієї суми дивідендів – 18 тис. грн (100 x 18 %).

Завдання 6. Визначити розмір єдиного соціального внеску за загальною системою оподаткування, якщо чистий дохід підприємця за 2021 рік склав 65000 грн.

Розв'язання:

У 2019 р. мінімальна зарплата дорівнювала 4173 грн, за рік це:
 $4173 \times 12 = 50\,076$ грн.

Беремо суму чистого доходу та рахуємо різницю:
 $65\,000 - 50\,076 = 14\,924$ грн

На цю суму треба додатково нарахувати ЄСВ.

$14\,924 \times 22\% = 3\,283,28$ грн (треба доплатити).

Згідно термінів, це необхідно зробити до 9 лютого, ця дата співпадає з граничним строком подачі річної звітності по ЄСВ.

Завдання 7. Є інформація по підприємствам А, Б, В: площа сільгоспугідь – 1 000 га; НГО 1 га пашні – 30 000 грн; урожайність – 35 ц/га; ринкова вартість пшениці без ПДВ – 400 грн/ц, крім того ПДВ – 80 грн; податкові зобов'язання з ПДВ, нараховані при реалізації пшениці – 2 800 000 грн (35 000 ц x 80 грн).

Сума витрат, понесена на вирощування пшениці, у кожного підприємства різна (див. таблицю). Визначити суму податку за різною системою оподаткування.

Розв'язання:

Для розрахунку суми податків, яку кожне підприємство сплатить на тій чи іншій системі оподаткування, заповнимо табл. 7.2. – 7.3:

Таблиця 7.2

Показники	Підприємство А	Підприємство Б	Підприємство В
Показники діяльності			
Валовий збір	35 000 ц (1 000 га × 35 ц)	35 000 ц (1 000 га × 35 ц)	35 000 ц (1 000 га × 35 ц)
Виручка від реалізації за рік	14 000 000 (35 000 ц × 400)	14 000 000 (35 000 ц × 400)	14 000 000 (35 000 ц × 400)
Витрати за рік	9 000 000	11 500 000	13 200 000
Прибуток (ряд. 2290)	6 000 000	2 500 000	800 000

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Звіту про фінансові результати)	(14 000 000 – – 9 000 000)	(14 000 000 – – 11 500 000)	(14 000 000 – – 13 200 000)
Рентабельність (відношення прибутку до загальної суми витрат)	66,67 % (6 000 000 : : 9 000 000 x 100)	21,7 % (2 500 000 : : 11 500 000 x 100)	6,06 % (800 000 : : 13 200 000 x 100)
Податкові зобов'язання з ПДВ	2 800 000	2 800 000	2 800 000
Податковий кредит	1 800 000	2 300 000	2 640 000
Податкове навантаження на загальній системі оподаткування			
Сума податку на прибуток	1 080 000 (6 000 000 × 18 %)	450 000 (2 500 000 × 18 %)	144 000 (800 000 × 18 %)
Сума ПДВ до сплати в бюджет	1 000 000 (2 800 000 – 1 800 000)	500 000 (2 800 000 – 2 300 000)	160 000 (2 800 000 – 2 640 000)
Сума податків, усього	2 080 000	950 000	304 000

Таблиця 7.3

Показники	Підприємство А	Підприємство Б	Підприємство В
Податкове навантаження на ЄП (четверта група)			
Сума ЄП	285 000 (1 000 га × 30 000 × × 0,95/100)	285 000 (1 000 га × 30 000 × × 0,95/100)	285 000 (1 000 га × 30 000 × 0,95/100)
Сума ПДВ до сплати	1 000 000 (2 800 000 – 1 800 000)	500 000 (2 800 000 – 2 300 000)	160 000 (2 800 000 – 2 640 000)
Сума податків, усього	1 285 000	785 000	445 000
Податкове навантаження на ЄП (третя група, ставка 3 %)			
Сума ЄП	420 000 (14 000 000 × 3 %)	420 000 (14 000 000 × 3 %)	420 000 (14 000 000 × 3 %)
Сума ПДВ до сплати	1 000 000 (2 800 000 – 1 800 000)	500 000 (2 800 000 – 2 300 000)	160 000 (2 800 000 – 2 640 000)
Сума податків, усього	1 420 000	920 000	580 000
Податкове навантаження на ЄП (третя група, ставка 5 %)			
Сума ЄП	700 000 (14 000 000 × 5 %)	700 000 (14 000 000 × 5 %)	700 000 (14 000 000 × 5 %)

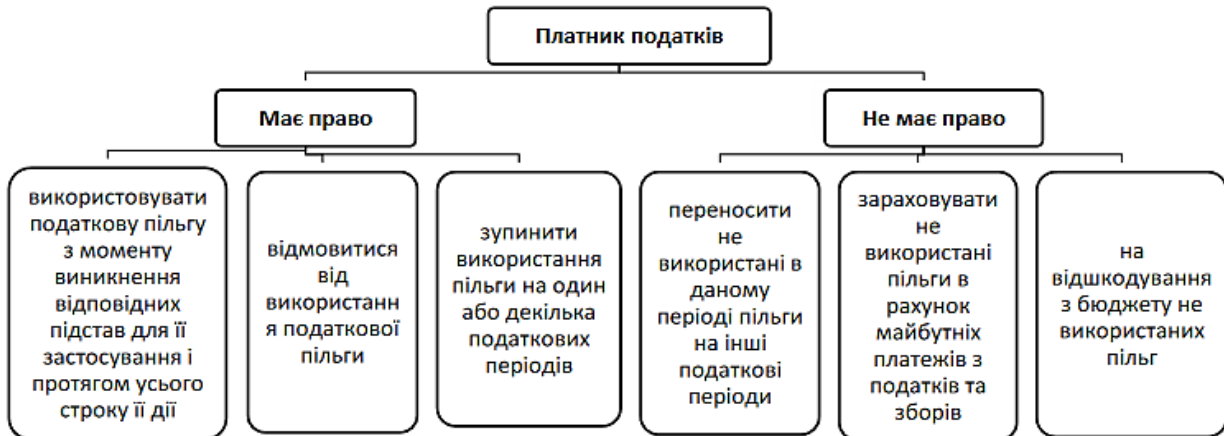
Список використаних джерел:

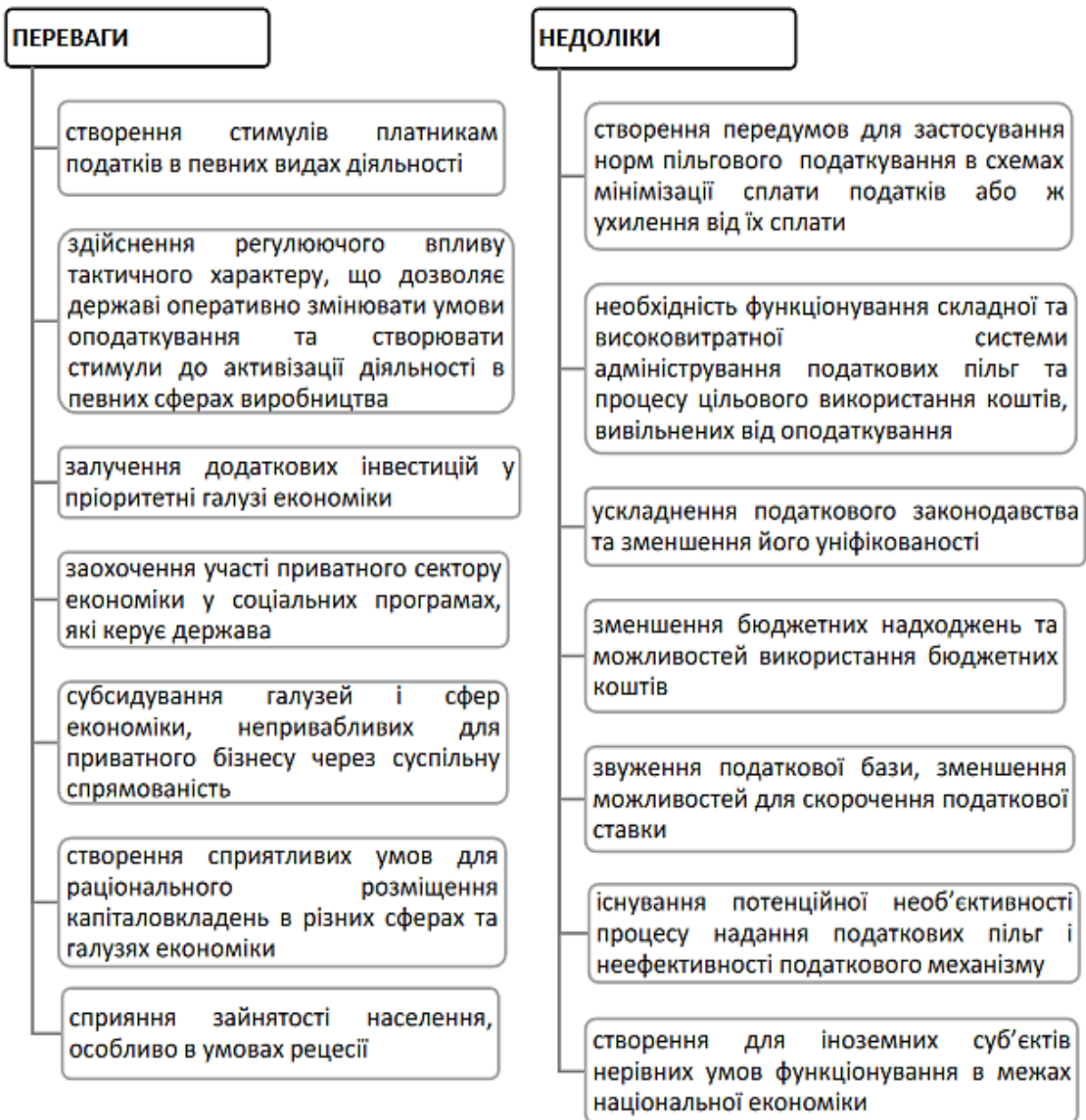
1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
2. Іванов Ю. Б., Крисоватий А. І., Кізима А. Я., Карпова В. В. Оподаткування суб'єктів підприємництва: підручник. К. : Знання, 2013. 526 с.
3. Заболотний В. С., Понедільчук Т. В., Холодна О. В. Оподаткування сільськогосподарських підприємств в Україні: спеціальний режим чи єдиний податок. Хуманитарни Балкански изследвания. 2019. № 2 (4). С. 116-119.
4. Зайцев О. В. Оподаткування суб'єктів підприємництва: підручник. Суми : СДУ, 2017. 412 с.
5. Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін. Податкова система: навч. посібник. Х. : Діса плюс, 2019. 402 с.
6. Сідельникова Л. П., Чижова Т. В., Якуша Я. В. Оподаткування суб'єктів підприємництва: навч. посібник. К. : Ліра-К, 2013. 424 с.
7. Давидов Г. М., Дрозд І. К., Іванков В. М. Суб'єкти господарювання: оподаткування, контроль та аудит: навч. посібник. К. : Вид-во «Сова», 2016. 590 с.
8. Найденко О. Є., Давискіба К. В. Організація податкового процесу: навч. посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 268 с.
9. Кузьома В. В. Актуальні аспекти організації обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. № 2. С. 1334-1337. URL : <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/279.pdf>.
10. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України. URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/T030755?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress02&_ga=2.226722462.288712145.1670516496-965214965.1670516496.
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України № 2120-IX від 15.03.2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>.
12. Постанова КМУ № 1336. URL : <https://sys2biz.com.ua/news/rrozobovyazani-perelik-1336-znovu-zaznav-zmin/>

ТЕМА 8. ПІЛЬГОВЕ ОПОДАТКУВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

8.1

Податкові пільги та їх види

8.2

Види діяльності, які мають право на податкові пільги, особливості та обмеження**Операції, які не є об'єктом оподаткування ПДВ (ст. 196 ПКУ)**

- 1) випуск (емісії), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, Національним банком України, Міністерством фінансів України тощо;
- 2) передача майна у схов (відповідальне зберігання), у концесію, а також у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг;
- 3) надання послуг із страхування;
- 4) надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу (зокрема пенсійного), управління коштами та цінними паперами (корпоративними правами та деривативами);
- 5) виплат у грошовій формі заробітної плати (інших прирівняних до неї виплат), а також пенсій, стипендій, субсидій, дотацій тощо.
- 6) виплат дивідендів, роялті у грошовій формі або у вигляді цінних паперів;
- 7) реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення та перетворення) юридичних осіб;
- 8) постачання позашкільним навчальним закладом вихованцям, учням і слухачам платних послуг у сфері позашкільної освіти;

Пільгами не можуть скористатися суб'єкти господарювання, які здійснюють таку діяльність:

- у сфері розваг, визначену в пп. 14.1.46 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу;
- виробництво, оптовий продаж, експорт, імпорт підакцизних товарів;
- виробництво, оптовий та роздрібний продаж пально-мастильних матеріалів;
- видобуток, серійне виробництво та виготовлення дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органогенного утворення;
- фінансову та страхову діяльність, а також з обміну валют;
- видобуток та реалізацію корисних копалин загальнодержавного значення;
- операції з нерухомим майном;
- поштову та кур'єрську діяльність;
- діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату, а також з надання послуг у сфері телебачення і радіомовлення відповідно до Закону № 375;
- охоронну діяльність;
- зовнішньоекономічну діяльність (крім діяльності у сфері інформатизації);
- виробництво продукції з давальницької сировини;
- оптову торгівлю і посередництво в оптовій торгівлі;
- діяльність у галузі виробництва та розподілення електроенергії, газу та води;
- діяльність у сферах права та бух обліку;
- діяльність у сфері інжинірингу.

Преференції в частині оподаткування, які надаватимуться платникам податків регулюються Законом України «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 04.12.2020 р. №1072-ІХ.

Під дію Закону підпадають усі категорії платників податків, крім осіб, на яких поширюються судові процедури, визначені Кодексом України з процедур банкрутства, та осіб, які мають податковий борг з митних платежів.

В умовах карантинних обмежень діють такі податкові пільги:

Для платників ПДВ:

Від сплати звільняються:

- операції з **ввезення на митну територію** України товарів (зокрема лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19);
- операції з **постачання на митній території** України товарів (зокрема лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), **перелік яких визначено Кабміном.**

Пільговий режим оподаткування ПДВ застосовується **на всіх етапах постачання** товарів, включених до відповідного Переліку, встановленого Кабміном, незалежно від дати їх виробництва та походження (вітчизняного виробництва чи ввезених на митну територію України), а також незалежно від кола суб'єктів, що здійснюють такі операції, їх статусу, як платників ПДВ, чи форми власності.

Відображення податкових пільг у звітності

З 1 січня 2020 року облік сум податкових пільг, отриманих суб'єктами господарювання, здійснюється контролюючими органами на підставі інформації, наявної в поданих платниками податкових деклараціях (додаток 6).

Інформація про суми податкових пільг у податковій звітності повинна містити такі дані:

- код пільги за кожним видом податкових пільг та найменування пільг згідно з довідником пільг, форма та порядок ведення якого затверджуються ДПС;
- суму податку (збору), не сплаченого до бюджету у зв'язку з отриманням податкової пільги (вивільнені від оподаткування кошти);
- строк користування податковою пільгою у звітному періоді – число, місяць, рік початку та закінчення користування пільгами;
- суму податкової пільги, що використана за цільовим призначенням – обсяг пільг за платежами відповідно до довідника пільг у разі цільового використання податкових пільг.

Для платників податку на прибуток підприємств

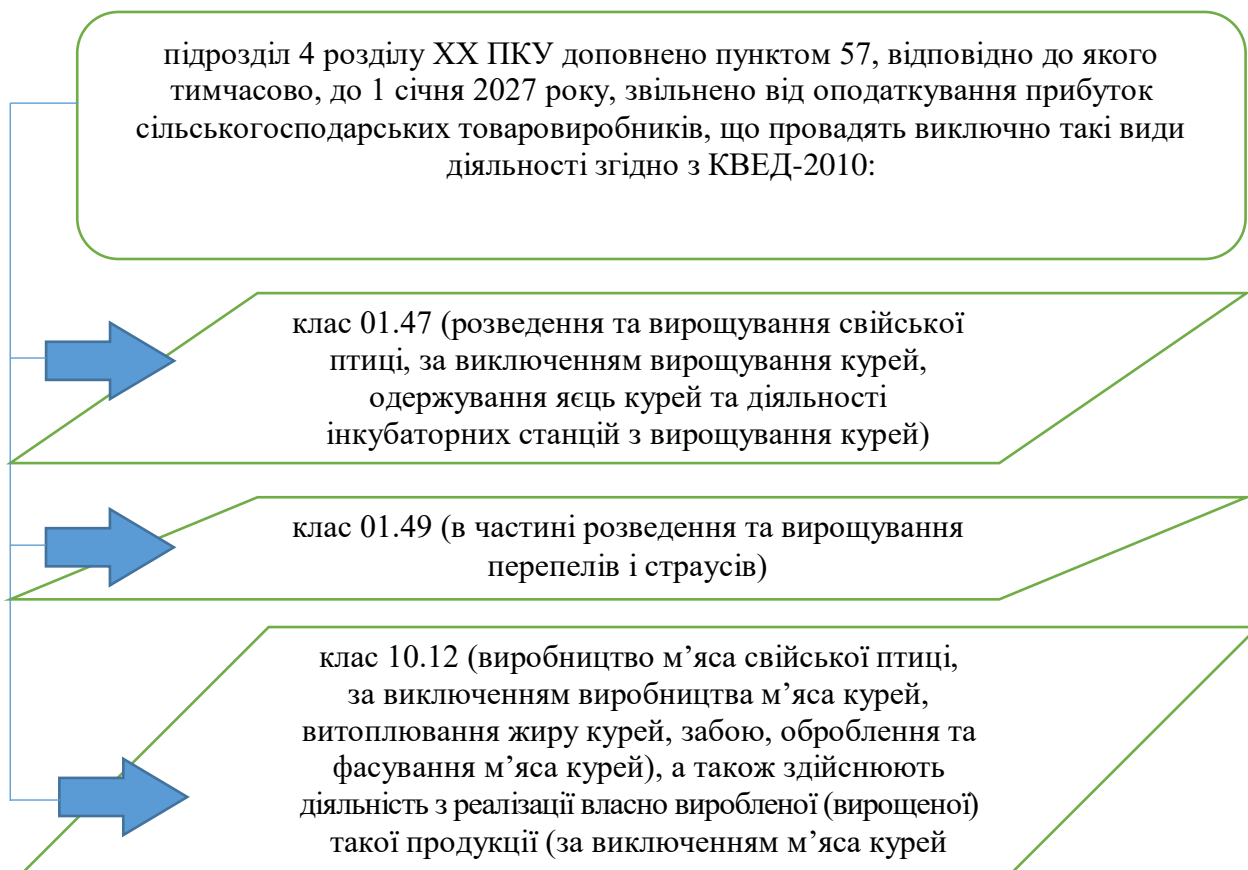
1. Передбачено зменшення фінансового результату до оподаткування платника податку на прибуток підприємств на суму доходу у вигляді:

- отриманої одноразової компенсації суб'єктам господарювання витрат, понесених за сплату ЄСВ за найманих осіб, відповідно до Закону № 1071 та включеної до складу доходів звітного періоду відповідно до НП(С)БО або МСФЗ;
- списаних штрафних санкцій і пені відповідно до п. 2-3 та списаного податкового боргу відповідно до п. 2-4 підрозд. 10 розд. XX ПКУ та включених до складу доходів звітного періоду відповідно до Н(П)СБО або МСФЗ.

Тобто, починаючи з 10.12.2020 р. платник податку на прибуток підприємств матиме можливість зменшити фінансовий результат до оподаткування та відповідно не враховувати при визначенні суми податкових зобов'язань з цього податку за звітний період суми доходу у вигляді:

1. отриманої ним у такому звітному періоді одноразової компенсації його витрат, понесених за сплату єдиного внеску за найманих осіб;
2. списаних такому платнику у такому звітному періоді штрафних санкцій і пені, нарахованих за податковим боргом, що виник станом на 01.11.2020 р.

Відповідно до змін та доповнень, внесених Законом України від 30.11.2021 № 1914 до Податкового кодексу України, з 01 січня 2022 року запроваджується тимчасове звільнення від оподаткування податком на прибуток окремих категорій **сільськогосподарських товаровиробників**

Контрольні запитання:

1. Економічна сутність та види податкових пільг.
2. Переваги та недоліки використання податкових пільг.
3. Податкова знижка за витратами на навчання.
4. Пільгове оподаткування громадські організації осіб з інвалідністю.
5. Що означає поняття «податкові пільги»?
6. Назвіть види податкових пільг та особливості їх застосування?
7. Які операції звільнені від оподаткування ПДВ?
8. Які пільги надаються при оподаткуванні прибутку ?
9. Які суб'єкти господарювання не можуть користуватися податковими пільгами?
10. Як відображається інформація про суми податкових пільг у податковій звітності?

Гра «Так-Ні» (бліц-опитування)

1. Відповідно до п.30.1. статті 30 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) податкова пільга - передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених пунктом 30.2 статті 30 ПКУ.

2. Підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат.

3. Платник податків вправі використовувати податкову пільгу з моменту виникнення відповідних підстав для її застосування і протягом усього строку її дії (п.30.3. ст. 30 ПКУ).

4. Платник податків вправі відмовитися від використання податкової пільги (крім податкових пільг з податку на додану вартість) чи зупинити її використання на один або декілька податкових періодів, якщо інше не передбачено цим Кодексом. Податкові пільги, не використані платником податків, не можуть бути перенесені на інші податкові періоди, зараховані в рахунок майбутніх платежів з податків та зборів або відшкодовані з бюджету.

5. Податкові пільги, порядок та підстави їх надання встановлюються з урахуванням вимог законодавства України про захист економічної конкуренції виключно цим Кодексом, рішеннями Верховної Ради Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, прийнятими відповідно до цього Кодексу.

6. Суми податку та збору, не сплачені суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг, обліковуються таким суб'єктом – платником податків. Облік зазначених коштів ведеться в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (п. 30.6 ст.30 ПКУ).

7. Пунктом 30.9. статті 30 ПКУ визначено, що податкова пільга надається шляхом: податкового додавання (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підзвітній особі на закупівлю полуниці та огірків видано з каси готівкові кошти в сумі 3500,00 грн. Фактично витрачено 3500,00 (2500 грн. – на огірки і 1000 грн. – на полуницю). При цьому продавець полуниці надав довідку за формою № ЗДФ (дохід не обкладався ПДФО та ВЗ), а продавець огірків – ні (з доходу утримані ПДФО і ВЗ).

Таблиця 8.1

Придбання сільгосппродукції у фізосіб

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, грн.</i>
1. Видано грошові кошти під звіт з каси підприємства на закупівлю сільгосппродукції	
2. Оприбутковано закуплену сільгосппродукцію: – огірки; – полуниця.	
3. Утримано ПДФО з доходу продавця огіроків	
4. Утримано ВЗ з доходу продавця огіроків	
<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, грн.</i>
5. Відображено залік заборгованостей	
6. Повернуто працівником невикористану суму грошових коштів до каси підприємства	
7. Перераховано до бюджету ПДФО	
8. Перераховано до бюджету ВЗ	

Завдання 2. Батьком понесено у 2020 р. витрати на навчання сина (члена сім'ї першого ступеня споріднення) у розмірі 30 000,0 грн. Річна сума нарахованої заробітної плати батька – 120 000,0 грн. Страхові внески до Накопичувального фонду у 2020 р. не сплачувалися – 0. Податкова соціальна пільга до заробітної плати батька у 2020 р. не застосовувалась – 0. Розрахувати базу оподаткування ПДФО, суму фактично утриманого (сплаченого) ПДФО із заробітної плати батька, суму податку, що повернеться з бюджету внаслідок зменшення загального річного оподаткованого доходу, отриманого у вигляді зарплати, у зв'язку з використанням права на податкову знижку.

Список використаних джерел:

1. Дубовик О. Ю. Пільги як інструмент державного податкового регулювання. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2011. № 3 (43). С. 61
2. Криницький І. Є. Податкова пільга як елемент правового механізму податкового платежу. *Фінансове право*. 2012. № 3. С. 16-19.
3. Макурін А. А. Теорія оподаткування: навч. посібник. Дніпро : НТУ «ДП», 2018. 75 с.
4. Малишкін О. Коефіцієнт податкового навантаження на мікрорівні: розрахунок та застосування. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 1. С. 18-25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2015_1_4.
5. Малько А. В. Льготная и поощрительная правовая политика. СПб. : Юридичний центр Пресс, 2004. 233 с.
6. Меліхова Т. О., Троян О. В. Аналіз впливу податкового навантаження на рівень податкової безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 20. С. 33-37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_20_8.

7. Податкова система. Тести. URL : http://shatohina-v-i.at.ua/podatкова_sistema.pdf.
8. Тищенко В. Ф. Податкова система: мультимедійний навч. посібник. Харків, 2021. URL : <http://ebooks.git-elt.hneu.edu.ua/taxsystem/index.html>.
9. Баранова В. Г. Податкова система: навч. посіб. Одеса : ВМВ, 2014. 344 с.
10. Воолохова І. С., Дубовик О. Ю. Податкова система: навч. посібник. Х. : Вид-во «Діса плюс», 2019. 402 с.
11. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
12. Аранчій В. І. Податкові відносини суб'єктів підприємництва: управління та адміністрування: навч. посібник. Полтава : ПДАА, 2017. 473 с.
13. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 № 698-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>.
14. Соколовська А. М., Луніна О. І. Визначення категорії «податкова пільга» та його практичне значення. *Економіка України*. 2005. № 9. С. 21-30.

ТЕМА 9. ПОРЯДОК ОПОДАТКУВАННЯ ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

9.1

Загальні засади експедиторської діяльності

Основні нормативно-правові акти, що регулюють транспортно-експедиторську діяльність в Україні та їх оподаткування

- Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність» (від 01.07.2004 р. № 1955-IV);
- Цивільний кодекс України (від 16.01.2003 р. № 435-IV);
- Господарський кодекс України (від 16.01.2003 р. № 436-IV);
- Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (від 16.04.1991 р. № 959-XII);
- Закон України «Про транзит вантажів» (від 20.10.1999 р. № 1172-XIV);
- Закон України «Про транспорт» (від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР);
- Податковий кодекс України (від 02.12.2005 р. № 2755).

Транспортно-експедиторська діяльність – підприємницька діяльність із надання транспортно-експедиторських послуг з організації та забезпечення перевезень експортних, імпорتنних, транзитних або інших вантажів (згідно Закону України «Про транспортно-експедиторську діяльність»)

Експедитор (транспортний експедитор) – суб'єкт господарювання, який за дорученням клієнта та за його рахунок виконує або організовує виконання транспортно-експедиторських послуг, визначених договором транспортного експедирування (експедитором може бути: фізична особа-підприємець або юридична особа).

Учасники транспортно-експедиторської діяльності – клієнти, перевізники, експедитори, транспортні агенти, порти, залізничні станції, об'єднання та спеціалізовані підприємства залізничного, авіаційного, автомобільного, річкового та морського транспорту, митні брокери та інші особи, що **виконують роботи (надають послуги) при перевезенні вантажів** (згідно Закону України «Про транспортно-експедиторську діяльність»).

Транспортно-експедиторська послуга – це робота, безпосередньо пов'язана з **організацією та забезпеченням перевезень** експортного, імпортного, транзитного або іншого вантажу за договором транспортного експедирування (згідно ст. 1 Закону України «Про транспортно-експедиторську діяльність»).

Перелік послуг, які експедитор може надавати (згідно ч. 3 ст. 8 Закону України «Про транспортно-експедиторську діяльність»):

– забезпечення оптимального транспортного обслуговування, а також організація перевезення вантажів різними видами транспорту територією України та іноземних держав відповідно до договорів (контрактів);

– фрахтування національних, іноземних суден та залучення інших транспортних засобів і забезпечення їх подачі в порти, на залізничні станції, склади, термінали або інші об'єкти для своєчасного відправлення вантажів;

– здійснення робіт, пов'язаних з прийманням, накопиченням, подрібненням, доробкою, сортуванням, складуванням, зберіганням, перевезенням вантажів;

– ведення обліку надходження та відправлення вантажів з портів, залізничних станцій, складів, терміналів або інших об'єктів;

– організація охорони вантажів під час їх перевезення, перевалки та зберігання;

– організація експертизи вантажів;

– здійснення оформлення товарно-транспортної документації та її розсилання за належністю;

– надання в установленому законодавством порядку учасникам транспортно-експедиторської діяльності заявки на відправлення вантажів та нарядів на відвантаження;

– забезпечення виконання комплексу заходів з відправлення вантажів, що надійшли в некондиційному стані, з браком, у пошкодженій, неміцній, нестандартній упаковці або такій, що не відповідає вимогам перевізників;

– здійснення страхування вантажів та своєї відповідальності;

– забезпечення підготовки та додаткового обладнання транспортних засобів і вантажів згідно з вимогами нормативно-правових актів щодо діяльності відповідного виду транспорту;

– забезпечують оптимізацію руху матеріальних потоків від вантажовідправника до вантажоодержувача з метою досягнення мінімального рівня витрат;

– здійснюють розрахунки з портами, транспортними організаціями за перевезення, перевалку, зберігання вантажів;

– надають інші допоміжні та супутні послуги.

9.2

Оподаткування експедиторської діяльності

Транспортно-експедиторські послуги надаються експедитором (незалежно від того, резидентом чи нерезидентом)

Замовник перевезення вантажів митною територією України є **резидентом України**
Послуги є об'єктом оподаткування **ПДВ** (за основною ставкою – **20%**)

Замовник є **нерезидент України**
Послуги **не є об'єктом оподаткування ПДВ**

Транспортно-експедиторські послуги

Базою оподаткування ПДВ у експедитора є:

- 1) вартість наданих транспортно-експедиторських послуг (винагорода експедитора);
- 2) вартість послуг з перевезення, за умови, що перевізник є платником ПДВ.

Примітка: якщо перевізник не є платником ПДВ, то вартість наданих таким перевізником послуг не збільшує базу оподаткування ПДВ у експедитора.

Експедитор

Отримання коштів від замовника ТЕП (з оформленням документів)

Перевезення для замовника ТЕП (**оформлюються документально**)

За першою з дат оформлення документів у експедитора **виникає податкове зобов'язання з ПДВ (ПЗ)**

На дату виникнення податкових зобов'язань з ПДВ експедитор складає податкову накладну (ПН)

На дату перерахування коштів третім особам чи на дату отримання послуг від третіх осіб, що підтверджено податковою накладною – виникає податковий кредит (ПК) експедитор відображає

Примітка: якщо треті особи не є платниками ПДВ, то вартість наданих ними послуг не збільшує базу оподаткування ПДВ у експедитора при наданні транспортно-експедиторських послуг замовнику.

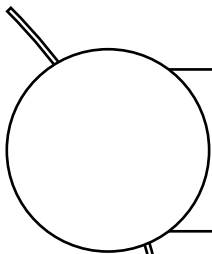
ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТЕП

Примітка: Перевезення вантажів оформляється товарно-транспортними документами, складеними мовою міжнародного спілкування залежно від обраного виду транспорту або державною мовою, якщо вантажі перевозяться в Україні.

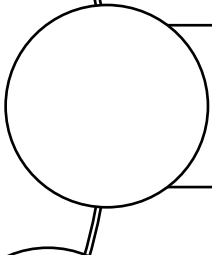
Згідно з ч. 12 ст. 9 Закону України «Про транспортно-експедиторську діяльність» **товарно-транспортними документами документами можуть бути:**

- авіаційна вантажна накладна (Air Waybill);
- міжнародна автомобільна накладна (CMR);
- накладна СМГС (накладна УМВС);
- коносамент (Bill of Lading);
- накладна ЦІМ (CIM);
- вантажна відомість (Cargo Manifest);
- інші документи, визначені законами України.

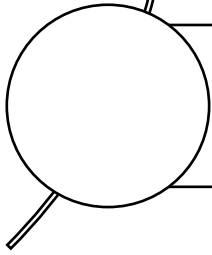
Примітка: Факт надання послуги експедитора при перевезенні підтверджується єдиним транспортним документом або комплектом документів (залізничних, автомобільних, авіаційних накладних, коносаментів тощо), які відображають шлях прямування вантажу від пункту відправлення до пункту призначення. Факт приймання послуги додатково може бути засвідчено у формі двостороннього акта приймання-передачі послуг.

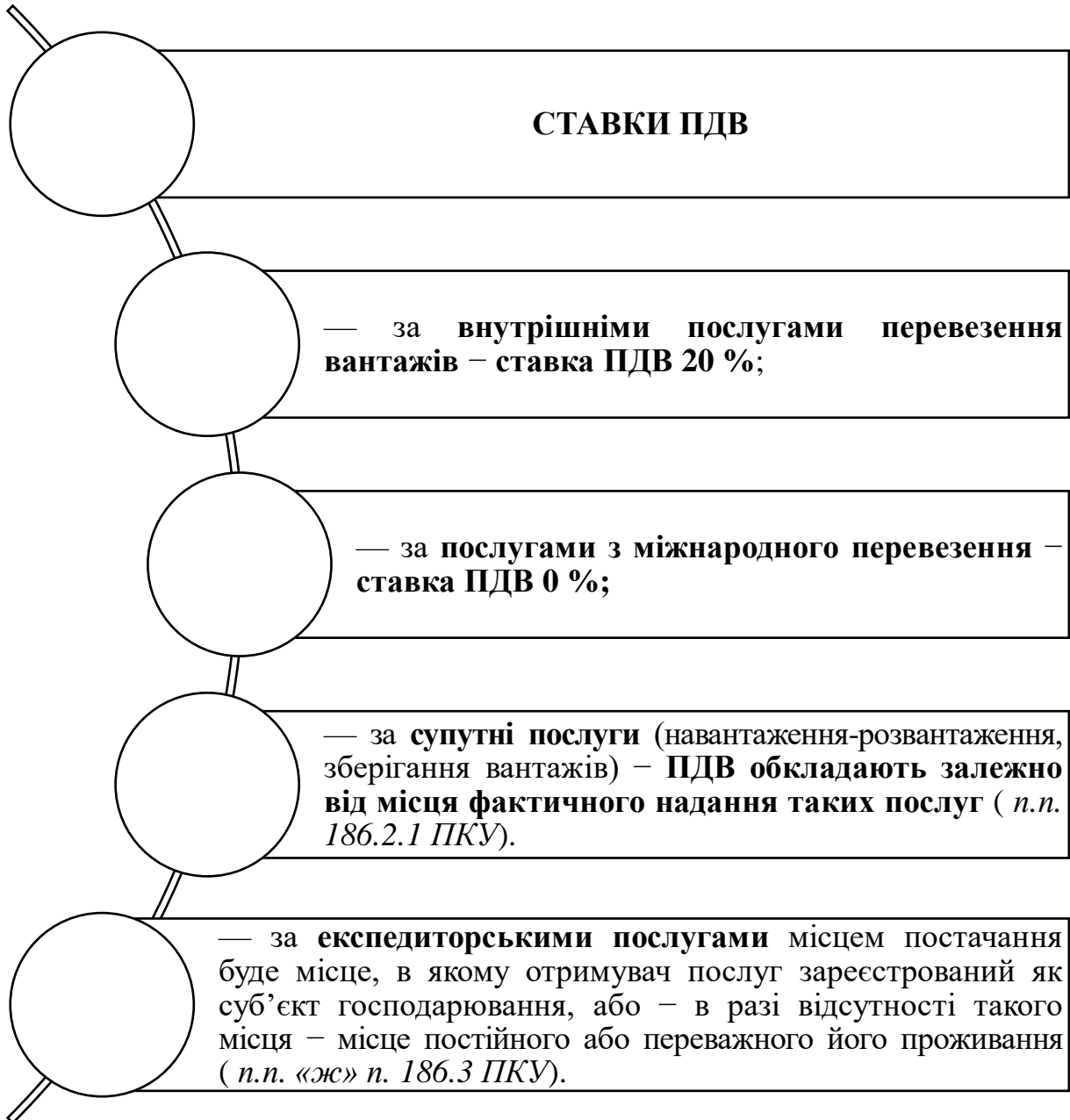
Податковий кредит з ПДВ експедитор відображає на дату перерахування коштів третім особам чи на дату отримання послуг від третіх осіб, що підтверджено податковою накладною (за датою першої події/операції).

Важливо: податковий кредит виникає якщо треті особи є платниками ПДВ.

Важливо: податковий кредит не виникає якщо треті особи не є платниками ПДВ, тобто вартість наданих ними послуг не збільшує базу оподаткування ПДВ у експедитора при наданні транспортно-експедиторських послуг замовнику.

За договором транспортного експедирування одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату і за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних із перевезенням вантажу (ч. 1 ст. 929 ЦКУ; ст. 9 Закону України "Про транспортно-експедиторську діяльність").

Згідно ч. 1 ст. 932 ЦКУ і ст. 4 Закону України "Про транспортно-експедиторську діяльність", для виконання зобов'язань, передбачених договором транспортного експедирування, експедитор може залучати третіх осіб (з укладанням договору з перевізниками, портами, авіапідприємствами, судноплавними компаніями тощо, які є резидентами або нерезидентами України).

Експедитор (транспортний експедитор) - суб'єкт господарювання, який за дорученням клієнта та за його рахунок виконує або організовує виконання транспортно-експедиторських послуг, визначених договором транспортного експедирування (визначення за Законом України «Про транспортно-експедиторську діяльність»).

Клієнт - споживач послуг експедитора (юридична або фізична особа), який за договором транспортного експедирування самостійно або через представника, що діє від його імені, доручає експедитору виконати чи організувати або забезпечити виконання визначених договором транспортного експедирування послуг та оплачує їх, включаючи плату експедитору (визначення за Законом України «Про транспортно-експедиторську діяльність»).

Перевізник - юридична або фізична особа, яка взяла на себе зобов'язання і відповідальність за договором перевезення вантажу за доставку до місця призначення довіреного їй вантажу, перевезення вантажів та їх видачу (передачу) вантажоодержувачу або іншій особі, зазначеній у документі, що регулює відносини між експедитором та перевізником (визначення за Законом України «Про транспортно-експедиторську діяльність»).

Платою експедиторові вважаються кошти, сплачені йому клієнтом за належне виконання договору транспортного експедирування (ст. 9 Закону України "Про транспортно-експедиторську діяльність"). **Важливо:** до плати експедиторові не включають витрати експедитора на оплату послуг (робіт) третіх осіб, залучених до виконання договору, витрати на сплату зборів (обов'язкових платежів), які сплачують при виконанні договору.

СТРУКТУРА ПЛАТИ ЕКСПЕДИТОРУ

— винагорода (плата) експедиторові за надання послуг транспортного експедирування;

— компенсація витрат експедитора, пов'язаних із виконанням договору (зокрема, компенсацію вартості послуг третіх осіб).

ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

Об'єкт оподаткування податком на прибуток – **прибуток**

При обчисленні об'єкта оподаткування, до складу доходів та витрат включаються:

1. Доходи. Дохід, отриманий від виконаних робіт, наданих послуг, зокрема винагороди комісонера (повіреного, агента тощо) (пп. 135.4.1 п. 135.4 ст. 135 ПКУ).

Умова визнання доходу: дохід від надання послуг (робіт) визнається за датою складання акта чи іншого документа, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.

2. Витрати. Собівартість наданих послуг (п. 138.4 ст. 138 Податкового кодексу України).

Умова визнання витрат: на дату складання акта або іншого документа, що підтверджує надання послуг, експедитор у складі податкових витрат враховує витрати, пов'язані з наданими послугами.

Контрольні запитання:

1. Податковий кодекс України регламентує транспортно-експедиторську діяльність?
2. Серед послуг, які експедитор може надавати є ведення обліку надходження вантажів з складів?
3. Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» регламентовано оподаткування операцій з транзиту вантажів?
4. Датою, на яку в експедитора виникають податкові зобов'язання з ПДВ є виключно дата надання транспортно-експедиторських послуг?
5. Об'єктом оподаткування податком на прибуток від транспортно-експедиторської діяльності у юридичних осіб є: чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такого суб'єкту господарювання?
6. Окремим видом договору, пов'язаного з перевезення є договір транспортного експедирування?
7. Договір транспортного експедирування укладається в усній формі?
8. Якщо замовник транспортно-експедиторських послуг нерезидент, то місцем постачання ТЕП є Україна?
9. Класично транспортно-експедиторські послуги (ТЕП) оподатковуються ПДВ за ставкою 2 %?
10. Базою оподаткування для товарів/послуг, що передаються/отримуються у межах договорів комісії (консигнації), поруки, довірчого управління, є вартість постачання цих товарів?
11. За внутрішніми послугами перевезення вантажів нараховують ПДВ за ставкою 0 %?
12. Послуги з міжнародного перевезення обкладаються ПДВ за ставкою 20 %?
13. Супутні послуги (навантаження-розвантаження, зберігання вантажів) обкладають ПДВ за ставкою 20 %?
15. Серед податків транспортно-експедиторські компанії сплачують податок на прибуток?
16. Чи є платниками екологічного податку транспортно-експедиторські компанії?

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Транспортно-експедиторська діяльність». Пропоновані питання:

- Взяття на податковий облік.
- Експедитор – платник ЄП: оподаткування.
- Транспортно-експедиційні послуги і податок на репатріацію.
- Експедитор: коли потрібний РРО?

Тестові завдання

1. Якщо експедитором є платник єдиного податку, доходом такого суб'єкта господарювання є:

- а) не вся сума коштів, отримана від клієнта, а тільки сума винагороди;
- б) вся сума коштів, отримана від клієнта, в т.ч. винагорода.

2. Основні законодавчі норми у оподаткуванні транспортно-експедиторської діяльності встановлюються:

- а) Законом України від 01.07.2004 р. №1955-IV «Про транспортно-експедиторську діяльність»;
- б) Податковим кодексом України від 02.12.2010 р. № 2755-VI;
- в) Цивільним кодексом України від 16.01.2003 р. № 435-IV;
- г) П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати».

3. На практиці нерідко експедитор займається організацією перевезення і залучає до надання послуг сторонніх осіб. Експедитору потрібно вести окремий облік послуг третіх осіб, які беруть участь у виконанні договору?

- а) так;
- б) ні.

4. Витрати експедитора на сплату зборів (обов'язкових платежів), що сплачуються при виконанні договору ТЕ, на оплату послуг перевізників, транспортних агентів, страхових агентів, митних брокерів тощо, залучених ним до виконання договору ТЕ. Ці витрати.....:

- а) включаються до винагороди;
- б) не включаються до винагороди.

5. Якщо експедитору не вести окремий облік послуг третіх осіб, то....:

- а) всі отримані експедитором (платником ЄП) кошти можуть вважатися доходом, який є базою для оподаткування єдиним податком;
- б) всі отримані експедитором (платником ЄП) кошти не можуть вважатися доходом, який є базою для оподаткування єдиним податком.

6. Експедитором – платником ЄП може бути як юридична, так і фізична особа?

- а) так;
- б) ні.

7. Чи можна платникам єдиного податку провадити діяльність у сфері транспортного експедирування?

- а) так;
- б) ні.

8. Транспортно-експедиторською діяльністю можуть займатися усі одиниці-юрособи:

- а) так;
- б) ні.

9. Якщо за договором ТЕ замовник резидент і місцем постачання ТЕ-послуг є Україна, відповідно ці послуги:

- а) обкладаються ПДВ за ставкою 20 %;
- б) не обкладаються ПДВ за ставкою 20 %.

10. Якщо за договором ТЕ замовник нерезидент – місце постачання ТЕ-послуг знаходиться за межами України, тоді:

- а) об'єкт обкладення ПДВ не виникає;
- б) об'єкт обкладення ПДВ виникає.

Гра «ТАК–НІ» (бліц-опитування)

На поставлені нижче запитання необхідно дати відповідь «так» або «ні». Викладач ставить питання студентам. Студенти мають швидко, впродовж кількох секунд, дати відповідь на поставлене питання.

1. Податковий кодекс України регламентує транспортно-експедиторську діяльність?

2. Серед послуг, які експедитор може надавати є ведення обліку надходження вантажів з складів?

3. Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» регламентовано оподаткування операцій з транзиту вантажів?

4. Датою, на яку в експедитора виникають податкові зобов'язання з ПДВ є виключно дата надання транспортно-експедиторських послуг?

5. Об'єктом оподаткування податком на прибуток від транспортно-експедиторської діяльності у юридичних осіб є: чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такого суб'єкту господарювання?

6. Окремим видом договору, пов'язаного з перевезення є договір транспортного експедирування?

7. Договір транспортного експедирування укладається в усній формі?

8. Якщо замовник транспортно-експедиторських послуг нерезидент, то місцем постачання ТЕП є Україна?

9. Класично транспортно-експедиторські послуги (ТЕП) оподатковуються ПДВ за ставкою 2 %?

10. Базою оподаткування для товарів/послуг, що передаються/отримуються у межах договорів комісії (консигнації), поручки, довірчого управління, є вартість постачання цих товарів?

11. За внутрішніми послугами перевезення вантажів нараховують ПДВ за ставкою 0 %?
12. Послуги з міжнародного перевезення обкладаються за ставкою 20 %?
13. Супутні послуги (навантаження-розвантаження, зберігання вантажів) обкладають ПДВ за ставкою 20 %?
14. Серед податків транспортно-експедиторські компанії сплачують податок на прибуток?
15. Чи є платниками екологічного податку транспортно-експедиторські компанії?

Практичні завдання з розв'язками:

Завдання 1. Експедитор від імені клієнта та за його рахунок надає комплекс послуг з перевезення вантажу на території України. Клієнт перерахував передоплату в сумі 6600 грн. (у тому числі ПДВ (20 %) – 1100 грн.). Ця сума включає:

- транзитні суми, призначені для оплати послуг перевізника – 4200 грн. (у тому числі ПДВ 20 % – 700 грн.);
- транзитні суми, призначені для оплати вантажно-розвантажувальних робіт, – 2400 грн. (у тому числі ПДВ 20 % – 400 грн.).

Сума експедиторської винагороди – 3600 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.).

Собівартість експедиторських послуг – 1500 грн.

Завдання: нарахувати податкове зобов'язання з ПДВ у експедитора.

Таблиця 8.1

Операції з надання ТЕП у експедитора за внутрішнім посередницьким договором (ПДВ)

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, грн.</i>
Підписано з клієнтом акт наданих експедиторських послуг	3600,00
Нараховано ПЗ з ПДВ (3600,00 ÷ 6)	600,00

Завдання 2. За договором ТЕ від клієнта платник ЄП отримує кошти на поточний рахунок у розмірі 7500 грн. (в т.ч. суми для оплати послуг третіх осіб). За договором ТЕ розмір плати за надані експедиторські послуги – 2000 грн. Визначити розмір доходу платника ЄП – експедитора та ПЗ з ПДВ.

Розв'язок: За нормою п. 292.4 ПКУ, якщо експедитором є платник єдиного податку, доходом такого суб'єкта господарювання є не вся сума коштів, отримана від клієнта, а тільки сума винагороди. За вказаними вихідними даними доходом платника ЄП – експедитора – є тільки сума винагороди 2000 грн, а решта коштів – 5500 грн. є транзитними і не належать до доходів експедитора. Нараховано ПЗ з ПДВ (2000,00 ÷ 6 = 333,33 грн.)

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Експедитор від імені клієнта та за його рахунок надає комплекс послуг з перевезення вантажу на території України. Клієнт перерахував передоплату в сумі 8600 грн. (у тому числі ПДВ (20 %) – 1100 грн.). Ця сума включає:

– транзитні суми, призначені для оплати послуг перевізника – 6200 грн. (у тому числі ПДВ 20 % – 1033,33 грн.);

– транзитні суми, призначені для оплати вантажно-розвантажувальних робіт – 3400 грн. (у тому числі ПДВ 20 % – 566,67 грн.).

Сума експедиторської винагороди – 4600 грн. (у тому числі ПДВ – ? грн.).

Собівартість експедиторських послуг – 1700 грн.

Завдання: нарахувати податкове зобов'язання з ПДВ у експедитора.

Таблиця 8.2

Операції з надання ТЕП у експедитора за внутрішнім посередницьким договором (ПДВ)

<i>Зміст господарської операції</i>	<i>Сума, грн.</i>
Підписано з клієнтом акт наданих експедиторських послуг	?
Нараховано ПЗ з ПДВ	?

Завдання 2. За договором ТЕ від клієнта платник ЄП отримує кошти на поточний рахунок у розмірі 6000 грн. За договором ТЕ розмір плати за надані експедиторські послуги – 1000 грн. Визначити розмір доходу платника ЄП – експедитора. Визначити розмір доходу платника ЄП – експедитора та ПЗ з ПДВ.

Список використаних джерел

1. Аранчій В. І. Податкові відносини суб'єктів підприємництва: управління та адміністрування: навч. посібник. Полтава : ПДАА, 2017. 473 с.

2. Оподаткування податком на додану вартість транспортно-експедиторської діяльності. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-oblozhenie-nalogom-na-dobavlennyu-stoimost-transportno-ekspeditorskoj-deyatelnosti>.

3. Омельницька З. Транспортне експедирування і ПДВ. URL : <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-hozyajstvennye-operacii-9-transportnoe-ekspedirovanie-i-nds>.

4. Транспортно-експедиторська діяльність: правові аспекти. URL : <http://tax-expert.in.ua/uk/publications/81-2010-05-21-06-37-01/>

5. Щодо оподаткування податком на додану вартість послуг з міжнародного перевезення вантажів у випадку залучення до перевезення інших учасників транспортно-експедиторської діяльності. URL: <https://kr.tax.gov.ua/baner/podatkovy-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/70289.html>.

6. Експедитор – платник ЄП: оподаткування. URL : <https://online.dtkk.ua/2017/33/56758>.

7. Експедитор – єдиноподатник. Що обкладається єдиним податком? URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/may/issue-38/article-17768.html>.

ТЕМА 10. ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

10.1 Податкове регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Оподаткування ЗЕД	
Сутність	законодавчо врегульований процес встановлення та адміністрування податків у державі, шляхом визначення їх видів, ставок, об'єктів та бази оподаткування, суб'єктів (юридичних і фізичних осіб платників цих податків), а також порядок сплати податків внаслідок провадження різних видів економічних відносин між суб'єктами господарювання різної державної належності
Принципи	<ul style="list-style-type: none"> Самостійність - самостійне встановлення та скасування податків і пільг Україною Регламентованість - встановлення та скасування ставок податків Верховною Радою за поданням Кабінету Міністрів Обумовленість - встановлення рівня оподаткування відповідно до формування бездефіцитного платіжного балансу України Стабільність - гарантування державою стабільних кількості видів та розміру податків на строк не менше 5 років Обмеженість - заборонність встановлення інших податків крім тих, які затверджені Верховною Радою Рівність - однаковість ставок податків для всіх суб'єктів ЗЕД (тобто, для одного і того ж товару)
Об'єкти оподаткування ЗЕД	<ul style="list-style-type: none"> Угода Торговельна операція Позичкова угода Імпорт або експорт товару (в разі, коли податок визначається з валової суми) Дохід, отриманий від угоди (податок як частка чистого доходу від угоди) Майно (капітал), що використовується у торговому обороті
Основні податкові інструменти регулювання ЗЕД	<ul style="list-style-type: none"> Мито Митні збори Податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів Акцизний податок із ввезених на митну територію України товарів
Нормативна база регулювання ЗЕД (в т.ч. і оподаткування)	<ul style="list-style-type: none"> ЗУ «Про ЗЕД» Господарський кодекс Цивільний кодекс Митний кодекс Податковий кодекс ЗУ «Про валюту і валютні операції» Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті

Відмінності оподаткування ЗЕД від оподаткування господарських операцій в середині країни

- Порядок обчислення та стягування податків
- Порядок отримання відрахувань та комплект документів, необхідних для підтвердження даного права
- Порядок розрахунку податкової бази, за яку актуальною є митна вартість
- Особливість здійснення операцій із товарами, що перебувають у певному митному режимі

Чинники впливу на податкове навантаження

- спосіб виходу на міжнародні ринки: прямий (самостійно) або непрямий (через посередника)
- норми валютного законодавства України
- форма розрахунків залежно від виду угод із іноземними контрагентами
- умови постачання товарів, які узгоджуються на етапі укладання зовнішньоторговельного договору та фіксуються у вигляді базисної умови постачання ІНКОТЕРМС
- необхідність здійснення поетапного моніторингу руху товарів у тому числі й за межами національного митного простору країни
- необхідність паралельного зображення експортних операцій, як мінімум, у двох валютах (національній та іноземній), що призводить до утворення курсових різниць (як негативних, так і позитивних)
- необхідність ведення роздільного обліку ПДВ

Причини відмінностей між оподаткуванням ЗЕД різних країн

у кожній країні сформована національна система оподаткування, які притаманні індивідуальні характеристики, зумовлені політичним, економічним та соціальним режимом країни

у кожній країні різноманітність діяльності у зовнішньоекономічній сфері породжує різноманітні механізми їх оподаткування, що зумовлює необхідність урахування особливостей тієї чи іншої діяльності

Альтернативи уникнення подвійного оподаткування

податки збирає країна, у яку товар ввозиться, за ставками, які діють місцевих товарів. Експортні товари цієї країни не обкладаються акцизним збором, а ПДВ при експорті для них – 0 % (в Україні переважно діють ці податкові умови)

податки збирає країна, з якої товари експортуються. В цьому випадку потрібно укладання угоди між країнами, щоб уникнути подвійного оподаткування (іноді такий спосіб сплати податків застосовується і в Україні для певних видів товарів)

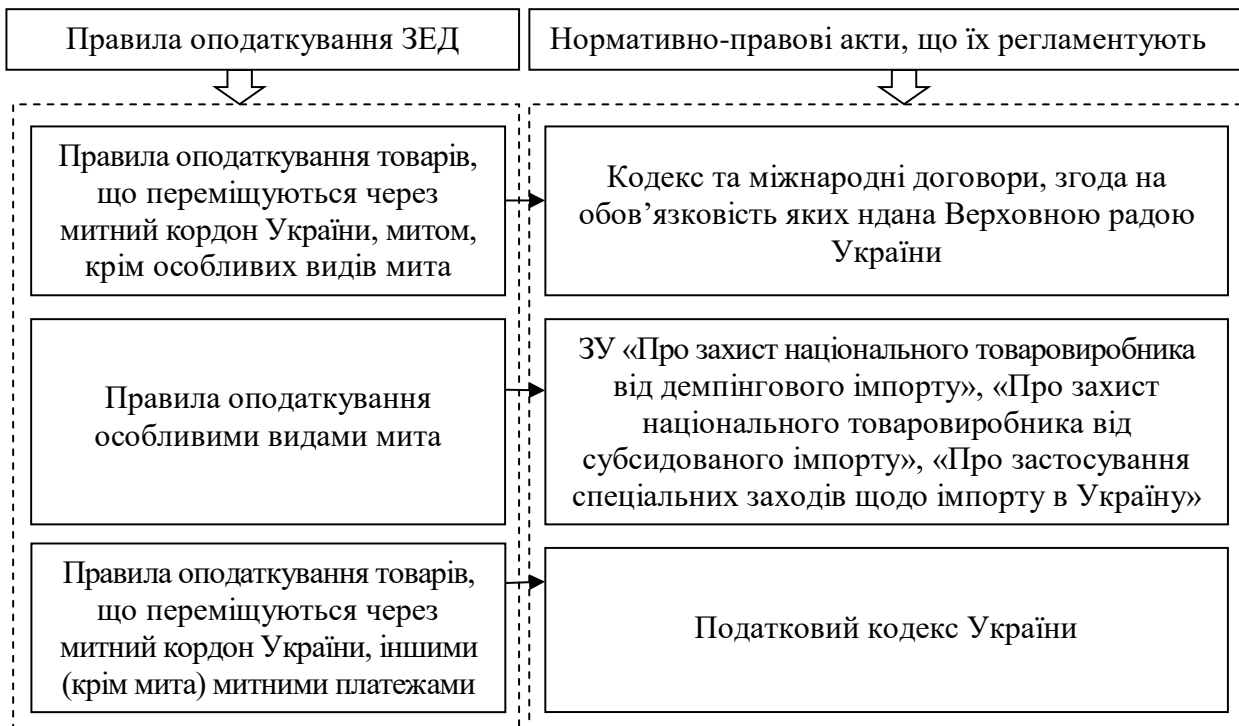
Види ліцензування ЗЕД в Україні

Вид ліцензії	Діяльність	Вартість
На експорт товарів	Продаж товарів суб'єктами господарювання України іноземним суб'єктам господарювання, які згадуються у Постанові № 1329	Автоматичне ліцензування (на товари, на які не встановлені квоти) - 10 роб. днів (220 грн). Неавтоматичне ліцензування (на товари, на які встановлені квоти) – 30 роб. днів (780 грн). Термін дії – передбачений законодавством та умовами ЗЕД-договору
На імпорт товарів	Придбання товарів суб'єктами господарювання України в іноземних суб'єктах господарювання, які згадуються у Постанові КМУ № 1329	
На експорт/ імпорт алкоголю та тютюну	Право імпорту, експорту спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів	780 гривень за рік (в цілому за 5 років – 3900 гривень). Ліцензія видається на 5 років. Оплата лише щорічно.
На посередництво у працевлаштуванні за кордоном	Надання послуг суб'єктом господарювання України з пошуку роботи за кордоном для працівників України	Обов'язковий державний платіж: 2508 грн (на рівні прожиткового мінімуму; вказана сума на 01.07.2022). Діє безстроково.

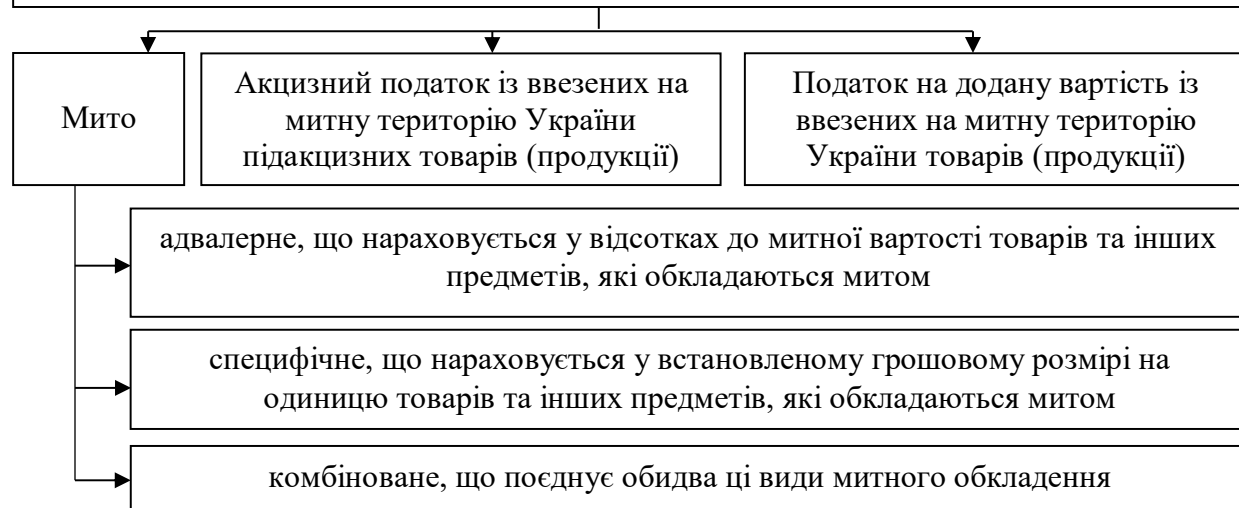
10.2

Особливості оподаткування поставок товарів, робіт та послуг при веденні ЗЕД

Підгрунття регламентування правил оподаткування ЗЕД

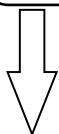
Основні види податків від ЗЕД

Правила визначення митної вартості і сплати мита

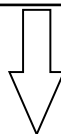
При визначенні митної вартості і сплаті мита іноземна валюта перераховується у валюту України за курсом Національного банку України, який застосовується для розрахунків по зовнішньоекономічних операціях і діє на день подання митної декларації.

Якщо товари обкладаються ввізним митом за специфічними ставками, то основою для обчислення мита є відповідна кількість товару:

*Розмір ввізного мита =
кількість товару * ставка
ввізного мита в ЄВРО за
одиницю товару*

Якщо товари обкладаються ввізним митом за адвалерними ставками, то основою для обчислення суми мита є митна вартість товару:

*Розмір імпортного мита =
митна вартість товару *
ставка імпортного мита,
встановлена у відсотках до
митної вартості товару*

Податок на додану вартість щодо товарів, які обкладаються ввізним митом, обчислюється за такою формулою:

*Сума ПДВ = (митна вартість ввезеного товару + сума ввізного мита) *
ставка ПДВ*

Контроль правильності визначення митної вартості товарів здійснюється органом доходів і зборів під час проведення митного контролю і митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості.

Оподаткування ЗЕД залежно від митного режиму

Митний режим	Сутність	Особливості оподаткування
<i>Імпорт</i>	<p>Митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень.</p>	<p>Сплачуються за ставками на день подання митної декларації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ввізне (імпортне) мито відповідно до ЗУ «Про Єдиний митний тариф»; - акцизний податок відповідно до розділу VI Податкового кодексу України; - податок на додану вартість відповідно до підпункту «в» пункту 185.1 ст. 185 розділу V Податкового кодексу України.
<i>Реімпорт</i>	<p>Товари, що походять з України та вивезені за межі митної території України згідно з митним режимом експорту, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк ввозяться на митну територію України для вільного обігу на цій території.</p>	<p>Ввізне (імпортне) мито не сплачується відповідно до пункту «є» статті 19 ЗУ «Про Єдиний митний тариф» за умови документального підтвердження українського походження товару.</p> <p>Звільнення не поширюється на товари за окремими кодами згідно з УКТ ЗЕД, вироблені на територіях, де запроваджено митний режим спеціальної митної зони, переробки на митній території України з давальницької сировини іноземного замовника.</p> <p>Сплачуються за ставками на день подання митної декларації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - акцизний податок відповідно до розділу VI Податкового кодексу України з товарів (крім повернення пошкоджених товарів). - ПДВ відповідно до підпункту «в» пункту 185.1 статті 185 розділу V ПКУ.

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

<p><i>Експорт</i></p>	<p>Товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України</p>	<p>Сплачуються за ставками на день подання митної декларації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивізне (експортне) мито, встановлене законами про експортне мито. - акцизний податок не сплачується відповідно до підпункту 213.2.1 пункту 213.2 статті 213 розділу VI Податкового кодексу України.
<p><i>Реекспорт</i></p>	<p>Товари, що походять з інших країн, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк з моменту їх ввезення на митну територію України вивозяться з цієї території в режимі експорт.</p>	<p>Товари звільняються від оподаткування вивізним митом, якщо інше не передбачено законом, при дотриманні вимог та обмежень згідно глави 16 цього Кодексу.</p> <p>Сплачені суми ввізного мита повертаються.</p> <p>Акцизний податок і податок на додану вартість при поміщенні товарів згідно з пунктом 5 частини першої статті 86 Митного Кодексу в митний режим реекспорту справляються відповідно до Податкового кодексу України.</p>
<p><i>Транзит</i></p>	<p>Товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>	<p>До товарів застосовується умовне повне звільнення від оподаткування ввізним митом, якщо інше не передбачено законом, при дотриманні вимог та обмежень, встановлених главою 17 Митного Кодексу</p>
<p><i>Тимчасове вивезення (вивезення)</i></p>	<p>Іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними</p>	<p>До товарів застосовується умовне часткове звільнення від оподаткування ввізним митом у порядку, визначеному главою 18 цього Кодексу.</p> <p>У разі випуску товарів, поміщених у митний режим</p>

	<p>платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання при дотриманні вимог та обмежень, встановлених главою 19 Митного Кодексу</p>	<p>тимчасового ввезення з умовним частковим звільненням від оподаткування ввізним митом, у вільний обіг на митній території України або передачі таких товарів у користування іншій особі ввізне мито сплачується у порядку, визначеному статті 106 цього Кодексу.</p>
<p><i>Митний склад</i></p>	<p>Іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>	<p>Умовне повне звільнення від оподаткування митними платежами. Нетарифне регулювання ЗЕД не застосовується</p>
<p><i>Переробка на митній території України</i></p>	<p>Товари, що походять з інших країн, піддаються переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання, за умови вивезення за межі митної території України продуктів переробки відповідно до митного режиму експорту.</p>	<p>У разі переробки давальницької сировини іноземного замовника на суму податків і зборів (крім митних зборів) надається простий авальований вексель з терміном погашення 90 днів. При вивезенні продуктів переробки у визначений термін вексель погашається і податки та збори не справляються. Оподаткування продуктів переробки, що ввозяться на митну територію України, здійснюється зі сплатою авізного мита, акцизного збору та ПДВ на загальних підставах, як при звичайному імпорті таких товарів. У зв'язку з цим вітчизняні підприємства, які попередньо імпортували товари в Україну для ремонту (у тому числі гарантійного), повертаючи їх в Україну, повторно сплачують мита, акцизний збір та ПДВ.</p>
<p><i>Вільна митна</i></p>	<p>Іноземні товари ввозяться на територію вільної митної</p>	<p>Для іноземних товарів – відсутність митних платежів та</p>

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

<p><i>зона</i></p>	<p>зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання.</p>	<p>заходів нетарифного регулювання. Для українських товарів – оподаткування митними платежами та застосування заходів нетарифного регулювання.</p>
<p><i>Безмитна торгівля</i></p>	<p>Товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних, водних або залізничних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, а також без проведення заходів офіційного контролю</p>	<p>Умовне звільнення від оподаткування митними платежами на імпорт та експорт товарів та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>
<p><i>Переробка за межами митної території</i></p>	<p>Переробка українських товарів за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту</p>	<p>Без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД за умови повернення на митну територію України</p>

<p><i>Знищення або руйнування</i></p>	<p>Іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>	<p>Умовне повне звільнення від оподаткування митними платежами, установленими на <u>імпорт</u> цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>
<p><i>Відмова на користь держави</i></p>	<p>Звільнення від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>	<p>Без оподаткування митними платежами та заходів нетарифного регулювання</p>

9.3

Особливості оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану

Зміни оподаткування ЗЕД в умовах воєнного стану

Перебіг строків, визначених Податковим Кодексом, іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи зупиняється

Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів

Повноваження щодо внесення змін – відповідно до положень ст. 9 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» до повноважень Верховна Рада України належить прийняття рішень про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав шляхом встановлення повного/часткового ембарго на торгівлю, позбавлення РНС або пільгового спеціального режиму. Водночас, статтею 29 Закону про ЗЕД також передбачено, що у разі якщо дискримінаційні та/або недружні дії щодо України застосовуються державою, визнаною ВРУ державою-агресором та/або державою-окупантом, заходи у відповідь можуть застосовуватися за рішенням Кабінету Міністрів України (КМУ) за спрощеною процедурою.

Звільнення від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України та постачання на митній території України

Особливості податкового регулювання ЗЕД в умовах воєнного стану

Сфера регулювання	Нормативно-правовий акт	Правові норми в даній сфері
Оподаткування товарів під час їх ввезення на митну територію України	Закон № 2120 «Про внесення змін до ПКУ та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану»	Встановлено можливість переходу суб'єктів господарювання на загальній системі оподаткування на єдиний податок 3 групи за ставкою 2 % від обороту без ПДВ; встановлено на нафтопродукти й газ (скраплені гази, пропан і бутан) ставку акцизного податку на рівні 0 % та ПДВ на них 7 %.
	Закон № 2142 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану»	Звільнення від оподаткування, передбачене підпунктом 9.5 пункту 9 підрозділу 8 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України не застосовується до операцій із ввезення на митну територію України в митному режимі імпорту та з постачання на митній території України товарів, що мають походження з країни визнаною державою-агресором щодо України, або ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з окупованої території України
		Пункт 69 підпунктом 69.23 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» доповнено положенням, що тимчасово, з 1 квітня 2022 року на період дії воєнного стану на території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення товарів на митну територію України в митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи, крім фізичних та юридичних осіб, які обрали ставку єдиного податку, зі сплатою ПДВ. Розділ XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України доповнено пунктом 911, пропуск та митне оформлення товарів, що

		<p>ввозяться (пересилаються) на митну територію України для вільного обігу, звільняються від оподаткування ввізним митом, крім спирту етилового та інших спиртових дистилятів, алкогольних напоїв, пива (крім квасу «живого» бродіння), тютюнових виробів, тютюну, промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах. Звільнення від оподаткування ввізним митом не поширюється на товари, які мають походження з країни, визнаної державою-агресором щодо України згідно із законодавством, або ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з окупованої території України, визначеної такою згідно із законом.</p>
	<p>Закон №2173 «Про внесення змін до ПКУ та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану»</p>	<p>Звільняються від оподаткування ПДВ та акцизним податком операції кінцевим отримувачем яких, відповідно до сертифікатів кінцевого споживача або згідно з умовами договору, визначено правоохоронні органи, Міністерство оборони України, ЗСУ та інші військові формування, добровольчі формування територіальних громад, утворені відповідно до законів України, інших суб'єктів, що здійснюють боротьбу з тероризмом відповідно до закону, та/або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі та стримування збройної агресії</p>

4.3

Особливості митного регулювання ЗЕД в умовах воєнного стану

Митний контроль та митне оформлення	Постанова КМУ № 174 від 1 березня 2022 року	Для гуманітарної допомоги ввезення товарів здійснюється за декларативним принципом та/або на підставі подання до митних органів гарантійного листа кінцевого користувача товарів за встановленою формою з використанням спрощеного порядку митного оформлення
	Постанови КМУ № 236 від 9 березня 2022 року	Для низки товарів, що ввозяться в Україну в період дії воєнного стану, відповідно до, яка встановлює можливість отримання відстрочки сплати митних платежів на період дії воєнного стану
	Постановою КМУ № 1807 від 20 листопада 2003 року	До товарів, по яких згідно Постанови КМУ № 236 можливе отримання відстрочки, включено лікарські засоби, медичні вироби та вироби медичного призначення, продукти харчування за встановленими групами товарів, товари військового призначення, згідно з переліком
	Постанови КМУ № 153 від 24 лютого 2022 року	До товарів, по яких згідно Постанови КМУ № 236 можливе отримання відстрочки, включено товари критичного імпорту
	Законом № 2142 та іншими нормативно-правовими актами з питань митної справи	Доповнено статтю 197 Митного кодексу України «Обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України» частиною четвертою, відповідно до якої пропуск через митний кордон України та/або випуск відповідно до заявленої мети товарів, які за кодом згідно з УКТЗЕД та описом можуть належати, але за своїми характеристиками та фізико-хімічними властивостями не належать до: культурних цінностей, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв, заборонених до ввезення та застосування на території України; товарів військового

		<p>призначення чи товарів подвійного використання; небезпечних відходів; агрохімікатів та пестицидів, що підлягають державній реєстрації; об'єктів, торгівля якими підпадає під регулювання Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення; генетично модифікованих організмів або продукції, виробленої із застосуванням генетично модифікованих організмів; таких, що містять озоноруйнівні речовини, здійснюються митними органами на підставі заяви декларанта або уповноваженої ним особи про незастосування до таких товарів встановлених відповідними законами заборон та/або обмежень. Зазначена заява вноситься декларантом або уповноваженою ним особою до митної декларації у вигляді коду, визначеного центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, а також засвідчує факти, які мають юридичне значення</p> <p>Доповнено абзац перший частини першої статті 337-1 Митного кодексу України (Пост-митний контроль). Відповідно до внесених змін, саме на пост-митний контроль покладається перевірка достовірності інформації, викладеної в заяві декларанта або уповноваженої ним особи в митній декларації про те, що задекларовані товари не підпадають під обмеження або додаткові заходи нетарифного регулювання</p> <p>Встановлено, що під час ввезення (пересилання) підприємствами – зареєстрованими платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи, крім підприємств, які обрали ставку єдиного податку, визначену підпунктом 1 пункту 293.3 статті 293 ПКУ на митну територію України товарів, їх декларування для поміщення в митний режим імпорту може здійснюватися шляхом подання попередньої митної декларації, що містить всю необхідну інформацію для випуску</p>
--	--	---

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

		<p>товарів, відповідно до частини п'ятої статті 259 МКУ;</p>
		<p>Плата за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них, із заінтересованих осіб не справляється</p>
		<p>Документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, зокрема своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються. Акти (довідки) про результати документальних перевірок, зустрічних звірок, заперечення до актів перевірок та податкові повідомлення-рішення не надсилаються (не вручаються)</p>
		<p>Зупиняється перебіг строків, визначених частиною четвертою статті 45, частиною другою статті 46, частиною четвертою статті 48, статтями 55, 125, 204, 240, частиною шостою статті 244, частиною тринадцятою статті 264, частиною другою статті 269, частинами п'ятою і шостою статті 299, частиною восьмою статті 313, частиною четвертою статті 321, частиною шостою статті 334 цього Кодексу</p>
		<p>Митні органи за заявою декларанта або уповноваженої ним особи можуть приймати рішення про продовження строків (включаючи граничні), визначених цим Кодексом, крім тих, перебіг яких зупинено в абзаці вище</p>
		<p>Митні формальності, що, відповідно до цього Кодексу, підлягали чи підлягають виконанню митним органом, яким за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, не виконуються завдання, покладені на митні органи у зв'язку з веденням воєнного, надзвичайного стану, можуть виконуватися іншим митним органом, у тому числі без пред'явлення таких товарів цьому митному органу</p>

		Продовження строку реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності в митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності здійснюється відповідним програмно-інформаційним комплексом єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України в автоматичному режимі
		Декларування нафти, нафтопродуктів, газу, що ввозяться на митну територію України для вільного обігу, може здійснюватися шляхом подання попередньої митної декларації, яка містить всю необхідну інформацію для випуску товарів, відповідно до частини п'ятої статті 259 цього Кодексу. При цьому доставка та пред'явлення цих товарів митному органу, яким оформлена така попередня декларація, не є обов'язковими
	Постанову КМУ № 426 від 9 квітня 2022 року	З 11 квітня 2022 року встановлює заборону ввезення на митну територію України в митному режимі імпорту товарів з російської федерації

Особливості валютного регулювання ЗЕД в умовах воєнного стану

Валютні обмеження	Інструкція про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, постанова НБУ від 02.01.2019 № 7	Граничні строки розрахунків за експортно-імпортними операціями (якщо операція на суму 400 тис. грн і більше) - 120 к. днів – з 08.06.2022. Однак застосовується також до операцій, які розпочаті з 05.04.2022; 365 к. днів – застосовується до операцій розпочатих до 05.04.2022
	пп. «1» п. 52 постанови НБУ від 24.02.2022 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану»	Видача готівкових коштів в іноземній валюті з рахунку клієнта банку за межами України – не більше еквіваленту 50000 грн на календарний місяць – якщо рахунок у національній валюті; не більше еквіваленту 10000 грн на день – якщо рахунок в іноземній валюті
		Операції з рф і рб – заборона валютних розрахунків російськими та білоруськими

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

		рублями, розрахунків з учасниками з цих країн при використанні платіжних карток та інших електронних платіжних засобів та ін.
		Збільшення граничного строку застосування банківського валютного нагляду, тобто максимальних строків розрахунків за експортно-імпортними операціями з 90 к. днів до 120 к. днів. За період воєнного стану дані строки змінилися вже двічі – у квітні, коли поміняли 365 к. днів на 90 к. днів, та у червні, коли замінили 90 к. днів на 120 к. днів. При чому ця остання заміна сталася «назад», тобто строк 120 к. днів застосовується не тільки до операцій, які розпочато з 08.06.2022 року, але й до тих, які почалися раніше – до операцій з 05.04.2022.
		Стандартним граничним строком розрахунків за ЗЕД-контрактами для «мирного» часу були й залишаються 365 к. днів. Як тільки воєнний стан буде відмінений, то має повернутися цей стандартний 365-денний період
		залишається відсутнім обов'язковий продаж виручки експортерами. Його не вводили й у період воєнного стану, хоча декілька років тому таке обмеження існувало та було пов'язаним з необхідністю підтримання курсу національної валюти. Скасований обов'язковий продаж був ще у 2019 році з валютною лібералізацією в Україні. Таким чином, уся виручка, як і раніше, залишається на поточному рахунку експортера.
		Валютний нагляд щодо експорту: дата початку нагляду – дата оформлення митної декларації (тип ЕК-10 «Експорт» та ЕК-11 «Реекспорт»). Інформацію про них банк отримує з реєстру митних декларацій; дата підписання акта приймання-передачі або іншого документа, який посвідчує передачу товару нерезиденту за ЗЕД-контрактом дата кінця

		нагляду – день оплати – надходження коштів на поточний рахунок банку; дата надходження коштів від банку – якщо був відкритий документарний акредитив
		Валютний нагляд щодо імпорту: дата початку нагляду - дата платежу – дата, на яку були списані кошти з поточного рахунку резидента на користь нерезидента; дата списання коштів з рахунку банку на користь нерезидента – при використанні акредитиву дата кінця нагляду – дата оформлення митної декларації (тип ІМ-40 «Імпорт», ІМ-41 «Реімпорт», ІМ-51 «Переробка на митній території», ІМ-72 «Безмитна торгівля», ІМ-75 «Відмова на користь держави» або ІМ-76 «Знищення або руйнування»); дата оформлення іншого документа – якщо імпортування товару сталося без оформлення митної декларації

Контрольні запитання

1. Назвіть що може бути в якості об'єкту оподаткування при веденні суб'єктом господарювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Які основні податкові інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
3. Назвіть склад нормативно-правової бази оподаткування зовнішньоекономічної діяльності.
4. Які існують чинники впливу на податкове навантаження при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності?
5. Чи існують альтернативи уникнення подвійного оподаткування при веденні зовнішньоекономічної діяльності?
6. Назвіть основні види податків, що правляються при зовнішньоекономічній діяльності.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготувати доповідь-презентацію на тему «Зовнішньоекономічна діяльність». Пропоновані питання:

1. ЗЕД-послуги та ПДВ: про що потрібно знати підприємцям.
2. ЗЕД-послуги: податок на репатріацію.

Тестові завдання

1. До принципів за якими здійснюється оподаткування суб'єктів ЗЕД в Україні не відноситься:

- 1.самостійність
- 2.рівність
- 3.ритмічність
- 4.регламентованість

2. Суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності не можуть бути:

1. Фізичні особи – громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які постійно проживають на території України;

2. Фізичні особи – громадяни України, які як суб'єкти підприємницької діяльності є платниками єдиного податку групи 1

3. Структурні одиниці іноземних суб'єктів господарювання (філії тощо), які не є юридичними особами, але мають постійне місцезнаходження на території України;

4. Юридичні особи, які зареєстровані як суб'єкти господарювання на території України та спільні підприємства за участю українських та іноземних суб'єктів господарювання.

3. До основних нормативних документів, які регулюють сферу зовнішньоекономічних відносин, не належить:

- 1.Митний кодекс
- 2.Господарський кодекс
- 3.Цивільний кодекс
- 4.Кримінальний кодекс

4. Вибрати правильне визначення поняття «Оподаткування ЗЕД»:

1. діяльність дипломатичних представництв, консульських установ та інших офіційних представництв інших держав і міжнародних організацій в Україні;

2. встановлення та адміністрування податків у державі, шляхом визначення їх видів, ставок, об'єктів та бази оподаткування, суб'єктів, а також порядок сплати податків внаслідок провадження різних видів економічних відносин між суб'єктами господарювання різної державної належності;

3. спосіб оподаткування, який обрав для себе суб'єкт господарювання (один чи декілька видів податків та зборів) сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів;

4. передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності

визначених підстав.

5. Об'єктом оподаткування у зовнішньоекономічній діяльності не може бути:

1. торговельна операція;
2. позичкова угода;
3. імпорт або експорт товару (коли податок визначається з валової суми);
4. фонд оплати праці.

6. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання потребує ліцензії, якщо:

1. відбувається імпорт/експорт алкоголю;
2. відбувається імпорт/експорт тютюну;
3. здійснюється надання послуг з працевлаштування закордоном;
4. всі відповіді вірні.

7. Виберіть правильний перелік основних податкових інструментів регулювання ЗЕД:

1. митні збори, податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів, акцизний податок із ввезених на митну територію України товарів;
2. податок на прибуток, мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України товарів;
3. податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів;
4. військовий збір, податок на додану вартість, акцизний податок із ввезених на митну територію України товарів, туристичний податок.

8. Назвіть відмінності у оподаткуванні зовнішньоекономічної діяльності від оподаткування господарських операцій в середині країни:

1. порядок обчислення та стягування податків;
2. порядок отримання відрахувань та комплектом документів, необхідні підтвердження даного права;
3. порядок розрахунку податкової бази, за яку актуальною є митна вартість; особливістю здійснення операцій із товарами, що перебувають у певному митному режимі;
4. всі відповіді вірні.

9. Відмінностями оподаткування ЗЕД від оподаткування господарських операцій в середині країни не є

1. Особливість здійснення операцій із товарами, що перебувають у певному митному режимі.
2. Порядок оподаткування результатів господарської діяльності.
3. Порядок обчислення та стягування податків.

4. Порядок розрахунку податкової бази, за яку актуальною є митна вартість.

10. До чинників впливу на податкове навантаження на зовнішньоторговельні операції відносять:

1. спосіб виходу на міжнародні ринки;
2. кількість працюючих;
3. форма господарювання;
4. асортимент товарів, що експортується.

11. До видів ставок мита не відноситься:

1. Тарифи.
2. Адвалорна.
3. Комбінована.
4. Специфічна.

12. Оберіть податок, що не відноситься до непрямих податків ЗЕД:

1. ПДВ.
2. Акцизний збір.
3. Податок на прибуток.
4. Мито.

Гра «Так–Ні» (бліц-опитування)

Дай відповідь так або ні до кожного твердження:

1. Чи відноситься наукова, науково-технічна кооперація з вітчизняними суб'єктами господарювання до ЗЕД ?

2. Чи можуть бути спільні підприємства за участю українських та іноземних суб'єктів господарювання суб'єктами ЗЕД?

3. Чи є оподаткування ЗЕД законодавчо врегульованим процесом встановлення та адміністрування податків?

4. До об'єктів оподаткування ЗЕД відносяться виплати іноземним партнерам?

5. Інструментом податкового регулювання ЗЕД є митні збори?

6. ЗУ «Про валюту і валютні операції» належить до нормативної бази регулювання ЗЕД ?

7. Порядок розрахунку податкової бази, за яку актуальною є митна вартість не має відмінностей оподаткування ЗЕД

8. Умови постачання ІНКОТЕРМС є одним із чинників впливу на податкове навантаження на зовнішньоторговельні операції.

9. Сформована національна система оподаткування є причиною відмінностей між оподаткуванням ЗЕД різних країн.

10. Одним із Нормативно-правові актів, що регламентують правила оподаткування особливими видами мита є ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту».

11. Чи обкладається податком на додану вартість готова продукція, вироблена з давальницької сировини, при ввезенні на митну територію України?

12. За ухилення від сплати митних платежів передбачено кримінальну відповідальність.

Практичні завдання з розв'язками

Завдання 1. За надані ІТ-послуги фізична особа – підприємець – платник податку 3 групи (ставка 5%) отримав згідно контракту на свій розрахунковий рахунок оплату від іноземного замовника:

25 січня 2022 – 560 євро

25 вересня 2022 – 940 євро. Банк-кореспондент за свої послуги списав з рахунку ФОП винагороду: 25 січня – 10 євро та 25 вересня – 15 євро.

Необхідно розрахувати податок на доходи, що підлягає сплаті за результатами ведення ЗЕД?

Розв'язання

1. Визначаємо офіційний курс євро на дату отримання коштів:

на 25.01.2022 – 32,0594 грн., на 25.09.2022 – 35,6654 грн.

2. Розраховуємо дохід у гривнях на дати отримання доходів:

$560 \times 32,0594 = 17953,26$ (грн)

$940 \times 35,6654 = 33525,48$ (грн)

Загальна сума становить: $17953,26 + 33525,48 = 51478,74$ (грн)

3. Розраховуємо витрати на касове обслуговування:

$10 \times 32,0594 = 320,59$ (грн)

$15 \times 35,6654 = 534,98$ (грн)

Але ці витрати не зменшують суму для оподаткування, тому при розрахунку податку не враховуємо.

4. Розраховуємо суму єдиного податку, що підлягає сплаті до бюджету, розраховуємо із загального розміру отриманого у звітному періоді доходу:

Необхідно врахувати, що тимчасово, з 1 квітня 2022 року до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, запроваджено ставку єдиного податку для платників 3 групи у розмірі 2 %.

$17953,26 \times 5 \% = 897,66$ (грн.)

$33525,48 \times 2 \% = 670,51$ (грн.)

Загальна сума податку, що підлягає сплаті $897,66 + 670,51 = 1568,17$ (грн)

Відповідь: 1568,17 грн.

Завдання 2. Фірма «Сонце» закупила та імпортує партію товару за кодом Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності «0901 90 90 00» «замінники кави, що містять каву» (ввізне мито 20 %). Згідно контракту, загальна митна вартість товару, що перебував на митниці 12 днів складає 320600 грн. Визначити суму митних платежів та їх питому вагу в

кінцевій вартості товару після перетину митного кордону.

Розв'язання

1. Необхідно визначити розмір платежів, що будуть сплачені при перетині митного кордону: митний збір, мито, акцизний збір, ПДВ.

1.1. Митний збір за перебування товарів під митним контролем у цьому/такому випадку не справляється, оскільки партія товарів перебувала на митниці лише 12 днів, а відповідно до чинного законодавства в разі перебування товарів під митним контролем до 15 днів, митний збір за цей період не справляється.

1.2. На розраховану загальну митну вартість партії нараховуємо мито згідно Митного тарифу для даної групи товару :

– Мито = $320600 \times 0,2 = 64120$ грн.

1.3. Визначаємо розмір акцизного збору:

– Даний товар не відноситься до підакцизних товарів, отже акцизний збір не нараховується.

1.4. Розраховуємо суму податку на додану вартість:

– ПДВ = $(320600 + 64120) \times 0,2 = 384720 * 0,2 = 76944$ грн.

2. Розраховуємо вартість товару при перетині партії товарів митного кордону України:

Вартість товару = $320600 + 64120 + 76944 = 461664$ грн.

3. Визначимо суму платежів, які нараховуються при перетині митного кордону, а також їх питому вагу в ціні продажу:

Загальна сума митних платежів = Мито + Акцизний збір + ПДВ

Загальна сума митних платежів = $64120 + 0 + 76944 = 141064$ грн.

Питома вага митних платежів = $141064 / 461664 = 0,31$ або 31 %.

Відповідь: 141064 грн., 31 %

Практичні завдання для самостійної роботи

Завдання 1. За надані послуги фізична особа – підприємець – платник податку 3 групи отримав згідно контракту на свій розрахунковий рахунок оплату від іноземного замовника:

25 квітня 2022 – 450 євро

25 липня 2022 – 540 євро. Банк-кореспондент за свої послуги списав з рахунку ФОП загальну винагороду: 15 євро.

Необхідно розрахувати податок на доходи, що підлягає сплаті за результатами ведення ЗЕД?

Завдання 2. Фірма «Цукерка» закупила та імпортує партію товару за кодом Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності «1806 90 50 00» «кондитерські вироби з цукру та їх заміники, виготовлені з цукрозамінників, із вмістом какао» (ввізне мито 10%). Згідно контракту, загальна митна вартість товару, що перебував на митниці 10 днів складає 410500 грн. Визначити суму митних платежів та їх питому вагу в кінцевій вартості товару після перетину митного кордону.

Список використаних джерел:

1. Державна податкова служба. URL : <https://tax.gov.ua/media-tsentri/povini/576990.html>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/959-12#Text>.
4. Митний тариф України. Додаток до Закону України «Про Митний тариф України» від 04.06.2020 р. № 674-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674%D0%B0-20#n215>.
5. Белінська Я. Експортно-імпорتنі операції. навч. посібник. Ірпінь : ВПЦ УДФСУ, 2018. 254 с.
6. Луценко І. Податкова політика України у сфері зовнішньоекономічної діяльності: теорія та практика : монографія. Одеса : ОНЕУ, 2014. 214 с.
7. Юрева П. Зовнішньоекономічна діяльність та особливості її оподаткування. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1288>.
8. Найденко О., Давискіба К.. Організація податкового процесу: навч. посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 268 с.
9. Податковий кредит із ПДВ. URL : <https://buhplatforma.com.ua/article/7215-podatkoviy-kredit-z-pdv>.
10. Найденко О. Є. Податкові наслідки та ризики застосування митних режимів. *Економіка та суспільство*. 2021. № 31. С. 74-81.

Для нотаток

Навчальне видання

**Остапенко Тетяна Миколаївна
Кубецька Ольга Миколаївна
Кононова Ірина Володимирівна
Фісуненко Надія Олександрівна
Сидоров Олександр Анатолійович
Протопопова Наталія Андріївна
Коваленко-Марченкова Євгенія Вікторівна**

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Навчальний посібник (у схемах)
(2-ге видання, прероб. та доп.)*

Редактори, оригінал-макет –
Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга

Підп. до друку 15.03.2023. Формат 60x84/16. Друк – трафаретний, цифровий.
Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 11,43. Обл.-вид. арк. 12,25. Зам. № 03/23-нп

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.